

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

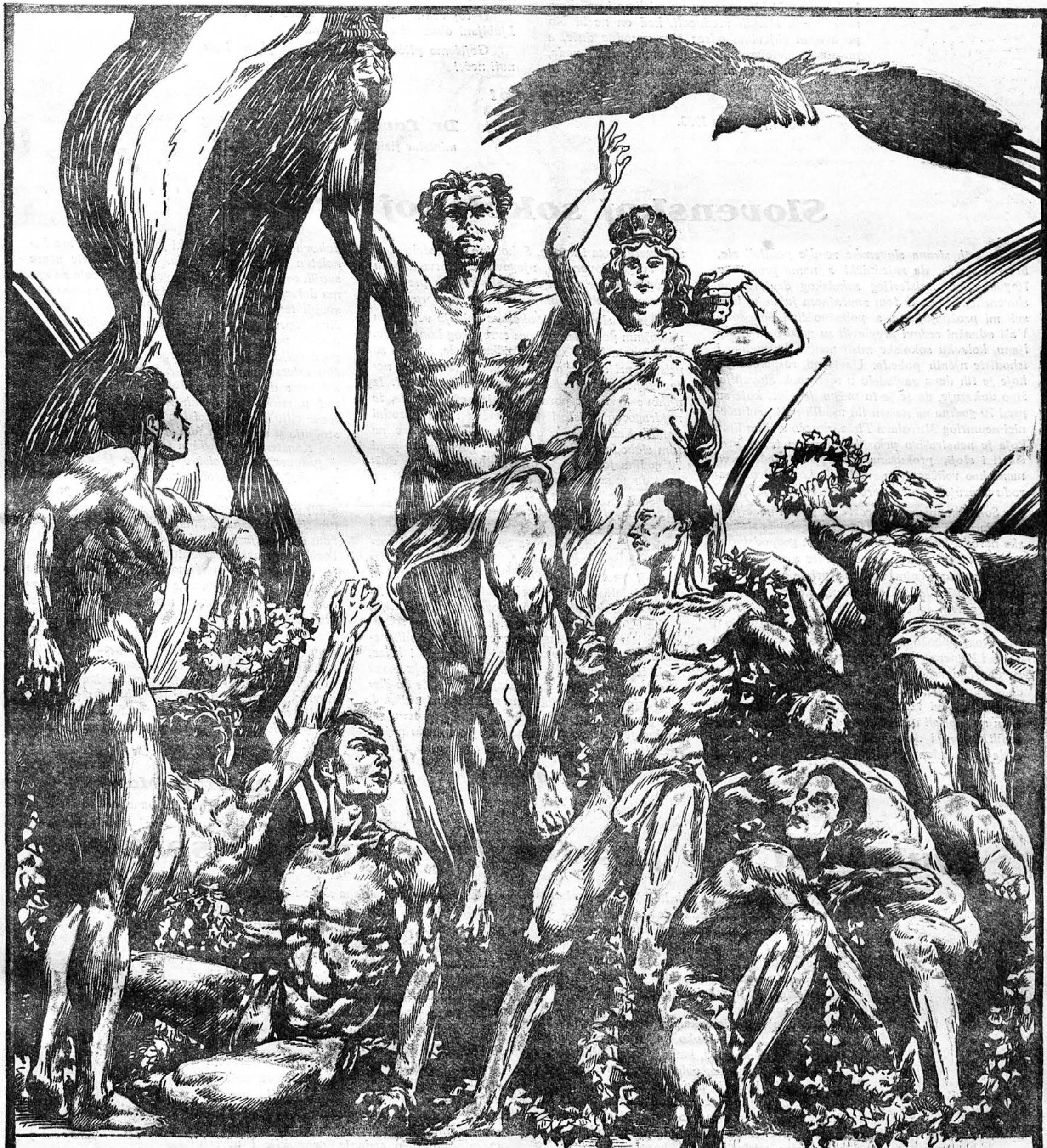
Mesečni prilog „Sokolska prosveta“

Ljubljana,
Vidovdan 1933

Izlazi svakog petka • Godišnja preplata 50 Din • Uredništvo i uprava nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica 6, telefon broj 2177 • Račun poštanske štedionice broj 12.943 • Oglasni po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

God. IV
Broj 26

VIDOVĐAN

Mitja Šivicelj 1933

Jugoslovenskom Sokolsku!

Pokrajinski slet Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, koji se vrši 28 i 29 o. m. u našoj beloj Ljubljani, nije samo uobičajeni praznik Sokolstva jednoga kraja naše Otadžbine, već je on i slava celokupnog jugoslovenskog Sokolstva od nepoznate vrednosti.

Pred nama se pruža sedamdeset godina sokolskog rada u cilju vlastitog usavršavanja u telesnom i moralnom smeru. Pred nama je sedamdeset godina sokolske požrtvovnosti za opšte ciljeve čovečanstva. Pred nama je sedamdeset godina verne i ustajne narodne službe.

Zaista, ne bi moglo biti takvog ustrajnog rada, kada on ne bi bio osnovan na mislima i načelima neprolaznih etičkih vrednosti, kad on ne bi bio po svojim ciljevima odraz žive narodne duše, a po svome delovanju u službi onih velikih nuda, koje ravnaju životom i sudbinom naroda. Ne bi

moglo biti takvog rada, kada ne bi bilo žive vere u opšte ljudske i narodne ideale, neslomive volje i velike moralne snage u službi narodu i Otadžbine.

Samo takva smislena i ustrajna radinost prošlosti, puna predane ljubavi za visoke opšte ciljeve, mogla je dati slavu sadašnjice.

Ima li bolje pouke celoj sadašnjoj jugoslovenskoj generaciji?

Ima li veće zadovoljštine radenicima i lepše nade celom narodu?

Samo takva radina i požrtvovna sadašnjica, kojoj je biti uzorom Sokolstvo, biće jamstvo bolje narodne budućnosti.

U toj velikoj spoznaji mi ćemo na sletu u Ljubljani obnoviti zavet narodni:

Gojićemo ptice Sokoliće — naše pleme izgornuti neće!

Zdravo!

Beograd, 18 juna 1933.

Dr. Pavoslav Hanžek,
ministar fizičkog vaspitanja naroda.

Slovenskoj sokolskoj braći!

Sa svih strana slovenske zemlje pohitali ste, braćo i sestre, da zajednički s nama proslavite 70-godišnjicu najstarijeg sokolskog društva na slovenskom jugu. O tom značajnom jubileju, koji svi mi proživljujemo s pobožnošću i ponosom, Vaši odvažni redovi preplavili su našu belu Ljubljano, kolevku sokolske misli među Slovincima i ishodište njenih pobeda. Uzvišeno raspoloženje, koje je tih dana zavladalo u metropoli Slovenije, živo dokazuje, da se je to nežno drvešće, koje su pred 70 godina na našem tlu usadili naši prvi učenici neumrllog Miroslava Tirša, razvilo u silnu lipu, koja je neustrašivo prkosila vihorima tužne prošlosti i stoji, prokušana u borbama, sada pred nama kao veličanstven svetionik, koji našemu narodu ukazuje daljne smerove, puteve i ciljeve.

Sokolska misao, priprasta ali silna i ubedljiva, uznikla je u času, kada je istorija postavila slovenske narode, koji su živeli pod tudim gospodstvom, pred usudnu odluku: da se pomire s nametnutim im državno-pravnim stanjenjem, primajući nečasnu ulogu potlačenih i iskoriscavanih, ili pak da udare svojim putem, inače dugim i trnovitim, ali časnim i jedino spasonosnim. S dubokom zahvalnošću i istinskom pobožnošću klanjam se danas senima Tirša i Fignerja, prvih apostola sokolske misli, koji su u pravo vreme ulili svojim zemljacima svest, da slovensko poslanstvo nije u robovanju, već da su njegovi ciljevi viši i plemenitiji. Ideja Slobode, koju su zapisali u sokolske zastave, kojoj su podredili telesni i duhovni uzgoj svoga naroda, postala je zvezdom vodiljom svoj slovenskoj braći

sa severa, juga i istoka. Sokolstvo je postalo svojina svega Slovenstva, njegova je u prvom redu zasluga, da nas veliki dogadaji, koji su pred nešto davno potresali svetom, nisu našli nepripravljene.

Tisuće slovenskih Sokolova snivaju večni san na bojnim poljanama širom evropskog kontinenta. Udržene u borbi za zajedničke ideale, kojima su prisegli pri stupanju u sokolsku organizaciju, ne razdvojivo je združila njihova prerana smrt. Iz njihove krvi pak porodila se je naša sloboda, ta najdragocenija istorijska tečevina i naš narodni ponos. Kada se viju danas sokolske zastave na tom slobodnom slovenskom tlu, gde nam je pred 70 godina još tuđin krojio sudbinu, naša je dužnost da se setimo onih Sokola — junaka, koji su, radeći po sokolskim načelima, položili svoje mlađe živote na žrtvenik naše slobode.

S obistinjenjem toga, stoljećima željkovanog i očekivanog idealnog, stupa Sokolstvo u drugo razdoblje svoga razvoja. Učvršćenju, ojačanju i izgradnji preuzete baštine treba da su posvećeni njegovi daljni napori. Borbenost, koja je od svega početka odlikovala Sokole i sokolsku organizaciju, treba da se izražava također i u budućem sokolskom radu. Živimo u teškome dobu poratnih nešća, u dobu duhovne dezorientiranosti i kriza, koje iz nje izviru, koje ozbiljno ugrožavaju čovečanstvo u njegovim streljenjima da dode do blagostanja te duhovnog i materijalnog napretka. Ima išao tok dogadaja ovim ili onim pravcem, zastalno je, da će teškoće sadanjeg vremena najuspješnije prebroditi narodi, koji su telesno zdravi,

duhovno ujedinjeni i etički jaki. Tu se očvara Sokolstvu široko polje rada. Sledeci svetle uzore svojih osnivača i sokolskih generacija, koje za njima dolaze, Sokolstvo treba da stupa u provadanju svojih temeljnih i trajno vrednih načela nezadrživo napred po ocrtanom putu, ulevajući svome narodu pouzdanje u samoga sebe i jačajući njegovu volju za nesebičnim radom, namenjenim višim interesima. Uzgajati zdrave, svesne i pozrtvovne državljanе, podignuti i preporoditi narod u znamenju većih zakona etike i morala, tom cilju treba Sokolstvo da posveti svoja nastojanja u sadašnjoj i idućoj dobi.

Kao izrazito narodna i borbena organizacija, jugoslovensko Sokolstvo pozvano je da pregazi zapreke, koje je istorija umetno postavila našem duhovnom ujedinjenju, a uporedno s tim pak da gradi uvek nove puteve, koji će ga spajati s ostatim slovenskim narodima. Kao braća po krvi, jeziku i osećanju — mi, koji smo vodili zajedničke borbе, doprinušali zajedničke žrtve da postignemo jednake ciljeve — podimo u znamenu slovenske solidarnosti na daljnji rad s veselim srcem i tvrdom verom u neslomivu moć i svetu budućnost Slovenstva.

Kao vesnici široke slovenske misli došli ste nam, braćo i sestre, sa slovenskog severa i juga u našu belu Ljubljano. Uz iskrenu dobodošlicu, koju Vam želim u ime stanovništva Dravske banovine, pridružujem svoje tople bratske pozdrave i želje, da bi Vaša naznacnost postavila novi medaš na pobedonosnom pohodu slovenske sokolske misli.

Zdravo!

Dr. Drago Marušić,
ban Dravske banovine.

Ljubljana Vas pozdravlja s braćo i sestre!

Na desetke tisuća pohrliće Vas u svečanim danima u Ljubljani. Toliko će Vas biti, da se božimo, da Vas nećemo moći primiti onako kako bi to želeli. A ako ko moguće ne bi bio zadovoljan, neka oprosti i ne zameri to našem gradu. Neka pogleda u naša srca i videće, da je naša ljubav iskre na. Svi ste Vi Ljubljani najmiliji i svi ste joj dobrodošli gosti!

Jer Ljubljana je sokolsko mesto. Pred 70 godina raširio je Južni Soko nad njom svoja krila. To je bilo u ono doba, kada je kralj Matijaš još snivao u gori, koju su obletali crni gavranovi. To je bilo tada, kada je u našem mestu još vladala tada birokracija, kada je tada vojska tlačila naš život, kada još na mesnom magistratu nije bilo naše uprave. U okviru Sokola pak skupljali su se nacionalno misleći duhovi, borci za pravo slovenačkog jezika, glasnici slobode i revolucionari. Sokolski znak postao je znamenjem otpora protiv tude vlasti, sokolski krov bio je odelo narodne vojske, sokolske zastave pak ponosni vesnici narodne slobode. Sve što je bilo protunemackoga, protuaustrijskoga — sve se je našlo u Sokolu!

U prvom redu zasluga je sokolskih boraca, da je Ljubljana postala slovenačka i nacionalna!

Kada nam je bila dana sloboda, razmahnuli su se naši redovi. U mestu samom imamo šest sokolskih društava, a sva predgrada i okolica isto tako preplavljena je sa sokolskim organizacijama. Sokolsko smo mesto, iako ćete također možda gde god videti kakvu kuću, na kojoj Vam neće lepršati zastava u pozdrav! Neka Vam to ne kvari dobre volje. Također i te kuće pozdravljajuće jednom Sokole, jer ideje, koje zastupate Vi, ne dadu se zatrli; one moraju pobediti!

Kad budemo za nekoliko dana udruženi u celini Jugosloveni — iz svih krajeva naše mile otadžbine — sa Čehoslovacima, Poljacima i Rusima, naše misli biće posvećene onima, koji su orali ledinu i kojih većinom nije više među nama. Ocenićemo delo sadanje generacije i učvrstili veze, koje imaju da nas usposobe za jedinstvenje, silnije i još uspešnije delo u budućnosti. U znamenu jugoslovenskog jedinstva i sveslovenske uzajamnosti proživećemo dane slavlja u radosnom raspoloženju i čvrstoj svesti i veri, da je budućnost naša.

Braćo i sestre, da ste iskreno pozdravljeni!

Zdravo!

Dr. Dinko Puc,
načelnik grada Ljubljane.

narode zajedno, za čovečanstvo. Konečno da robuje, ne sme ni podjarmljati. Natacanje u pravcu totalnog, čovečanskog cilja, ide putem individualnog, narodnog. To natacanje nije uvek mekano, ni ugodno, ni lako. Ali je ipak prava kukavica samo onaj, ko za tude bolove i patnje drugoga nema osećaja. Nema medu narodima izabranih. Genije služi zato dokazom, a on se rada bez ičije volje. Kad mi Sloveni govorimo o čovečanstvu, o internacionalnosti — što je sada jako u modi, — onda u prvom redu mislimo, hoćemo i težimo za Slovenstvom. Slovenstvo je

oruđe i instrument, koji služi nama razjedinjenim da nas sakupi i podigne, a s druge strane koji služi sigurnije višem, opštem i čovečanskom cilju. Iz tih razloga narodni duh i narodna misao u vezi sa Sokolstvom ne smiju biti raskošnom dokolicom niti starom šupljom frazom. Svakako budućnost naroda neće i ne mogu biti samo međunarodni uglađeni sporazumi, komplimenti i banketi, nego će dolaziti do sudara i do krvavih okršaja. Ali oduvek je pravi vojnici bio onaj, koji ne bega, ali koji i ne izaziva. To vredi i za naš narod.

U izgradnji novoga i obnovljenoga nacionalizma, sa pročišćenim i realnim vidicima, sa jasnim i kristalnim načelima, sa vedrim i optimističkim idealizmom, sa odvažnom pomirljivošću i miroljubivom snagom, sa gotovošću da se za viši, lepsi i zajednički cilj sve na kocku baci, ima Sokolstvo svoju veliku ulogu u našem narodu jugoslovenskom. Jer samo i jedino duhovno izgradivanje prethodi novoj, lepoj i sigurnoj budućnosti.

Dr. Laza Popović, Zagreb.

Vidovdan

Pre 544 godine na Kosovu Polju vodila se očajna i krvava bitka između Srba i Turaka. Potomcima krv srpske i turske valjale su se odrubljene glave i obezglavljeni tela; u potocima krv srpske i turske plivali su konji i junaci. Na Kosovu Polju pogibio je dva cara — srpski car Lazar i turski car Murat. Na Kosovu Polju usled nesloge braće propalo je srpsko carstvo — na današnji dan — na Vidov dan 1389. godine.

Vidov dan i Kosovo Polje rodili su Miloša Obilića, Toplicu Milana i Kosančić Ivana; na Kosovu Polju, za veru, Otadžbinu i slobodu sa njima i carom Lazarom, cvet srpskoga naroda bregovima kostiju svih i potocima krv svoje i turske, htide da stvori branu — prepreku — turškom nadiranju. Ali avaj! Uzaman behu svi nadčovečanski napori, jer ne mnogo posle srpskog Kosova Polja dolazi hrvatsko Kosovo Polje na Kravskom Polju i slovensko na Gospovetskom Polju.

Naš troimeni narod imao je posle ovog Kosova Polja 1389. godine još mnogih Kosovih polja, ali samo jedan Vidov dan; jedan samo, jer je na tome jednom propalo srpsko carstvo, jedan Vidov dan, jer je samo tog jednog dana bilo nesloge bratske. A od tогa jednog Vidovdana naš se troimeni narod od Kosova pa do zadnjih dana napajao mirisima božura, ruža i spomenika sa grobova svojih predaka.

Krvavo kosovsko sveće koje je nicalo na humcima kosovskih junaka, krasilo je grudi mlađih naraštaja, naraštaja koji su to kosovsko sveće zahvalili suzama očiju svojih, a uz zahvaljanje zaklinjali se Bogu i svome načenom rodu da će dostojno biti svojih neumrlih predaka — kosovskih viteza.

O! Mnoge li je dane slične Vidovdanu proživeo naš troimeni narod i na mnogim Kosovim poljima i to ne samo oko reke Save, Drave, Dunava, Mišljacke i plavog Jadranu; ne samo na Kumanovu, Bakarom, gumnu, Oblakovu i Bitolju, na kojima je osvećeno Kosovo Polje od 1389. godine, nego i na Bregalnici, Retkem, Buvkama i Rajčanskom ridu. Na Drini, Smederevu, Kolubari i u krševima divlje i neprohodne Albanije doživljuje se još jedno strašno i krvavo, ali poslednje Kosovo polje srpskog naroda, dok troimeni braća na redonodru gradu: u mukama i patnjama, u svirepm vredanjima, u potresima teške unutrašnje drame i svima peripetijama isčekivanja, nadanja i razočaranja, u grubom izazivanju od tudinske vlasti, gledajući na vešalima, streljanju ili tamnicama svoju braću, sinove i očeve, prečivljaju još nekoliko tužnih Kosovskih polja.

I najzad preko krvavog Kajmakčalanu, Sokola i Veternika eto belih orlova braći u zagrljaj, a taj zagrljaj nepobeden je stub i najsihlja granica da više neće biti krvavih i teških Kosovskih, Kravskih i Gospovetskih polja. Složna braća više ne proživljaju, no zajednički proslavljaju Vidov dan.

I dok se ranije — čitavih 500 i više godina Vidov dan proživljavao tužno i u crnini, sa nadom i verom u Svesmugćeg, dote eto danas kada su se braća složili i svaki dao toj slozi sve što je mogao, mi u bratskom zagrljaju i pjesmom na usnama, pod toplim zracima sunca slobode i jedinstva, proslavljamo današnji Vidov dan.

Neka nas današnji Vidov dan potseti na to, da je usled bratske nesloge na Kosovo Polju pre 544 godine propalo srpsko carstvo; neka nas današnji Vidov dan potseti i na to da se 500 i više godina nismo mogli složiti i biti jedno ako smo jedne krv i jednog jezika, i ako su nam pradedi i dedovi jedni. Ali neka nas današnji Vidov dan potseti i na to da sada kada smo se složili i kada smo zajedno ginali na poljima časti, slobode, jedinstva i bratstva, da smo osvetili sva naša Kosova polja, da smo otresli ropski tudinski jaram i da smo u bratskom zagrljaju jak i moćni, da smo veliki i nepobedni, da smo granitna stena o koju će se razbiti svi pokušaji naših neprijatelja.

Svake godine pa eto i danas na Vidov dan iz dužnog poštovanja i iz zahvalnosti, čini se pomen onoj našoj braći i sestrama, onim herojima znanim i neznanim, koji su pali na branici Otadžbine i život svoj dali za slobodu i jedinstvo trojmene braće naše. A koliko je ovih heroja najbolje nam pesnik veli:

»Od kapija tvrdih Vindobone grada
Do Soluna cvjetnog gde proleće vlada,
Grob do groba stoji i govori javno
Da ginusmo slavno.«

I malo dalje u istoj pesmi pesnik veli:

»Deča herojstva, Časti i Vrline
Oni lep primer dadoše svom rodu
Kako se živi, i kako se gine
Za Otadžbinu, narod i Slobodu.«

Odužimo se, braćo i sestre, senima neumrlih vitezova znanih i neznanih od Kosova Polja pa do zadnjih dana, a uz zavet da ćemo i mi ići stopama njihovih kada to Kralj, Otadžbina i narod od nas zatraži, u dubokoj zahvalnosti recimo: Slava im!

St. R. Knežević, general
(Beograd).

Dočekivanje Vidovdana

Evo petnaesti put dočekujemo i proslavljamo ujedinjeni u lepoj, velikoj i oslobođenoj otadžbini Vidovdan, dan, koji nas seća na teške borbe s neprijateljem, koji je išao za uništenjem svega, što je po našim predima izgradivano vekovima.

Promotrimo li naše delo u poslednjih 15 godina, pa ako ga uporedimo, samo čaškom s borbama i radom naših starih, uočićemo, da su sve borbe i sviradovi, pre vidovdanske pobijige i dalje do 1918. godine, bili bolji, lepsi i, da tako kažem, čišći, nego li je to danas kod dobrog dela našega naroda dlijem cele otadžbine. Na svim stranama našega naroda pre ujedinjenja, raštrkanog po raznim državama, gnetenog na razne načine, nailazili smo svuda na jednodušnu želju kidanja sa svakim, koji nas je stezao rapskim lancima. Nailazili smo svuda na tu želu jačanu i čeličenu idealizmom, podupiranu i vodenu istražnošću i borbenošću. Upravo religiozno, fanatičnom verom u ispravnost i u sigurnost pobjede naših želja i na stojanja ušli smo i u svetski rat i dočekali dane pune slave.

Kad osetimo da nad nama nema više neprijateljske nemilosrdne šape, koja je u svakom momenatu, bez osećaja pravde, bez trunika ljubavi za nas, bila kadra da i naše najnedužnije ideale uništi, izgubimo onu potrebnu sabranost i ozbiljnost. Verovali smo: tu je sloboda, tu je sve; sada u toj stečenoj slobodi može da se inati i radi kakogod se hoće, svak po svojoj željici. Svaki je

od nas bio onaj koji je najviše doprinio za stećeno, pa je mislio i čekao na zasluzenu nagradu. Upravo u toj utvaru, u tom presamopouzdanim leži naše petnaestogodišnje nezadovoljstvo sa svačim, lutanje i traženje, prekrštenih ruku, nečega do čega se nikad ne dolazi, kritikovanje i prečesto ismehavanje i onoga što je dobro i korisno.

Sve to ne treba da nas zbujuje i omalođuje. To je uvek bio i jest prirodni proces kod izgradivanja svake države i nacije, koja iz delirija pobede i slave prelazi u delirij jadikovke i ne-poverenja, jer se očekuje novi život, život slasti i izobilja. Dolazi razočaranje i nezadovoljstvo.

To se mora preživeti.

Istom, kad nestane onih generacija koje razočarane gledaju u svoj ja, istom kad se bude došlo do ubedjenja, da se je i suviše očekivalo, počeće se prilike normalizovati i sredavati. Dolaziće se do vere, da će istom našoj deci biti dosudeno da ona uživaju, da ona uživaju prave plodove svih onih predasnih i današnjih naših patnji.

Na nama Sokolima je zadatak da naše članstvo o tom uverimo, pa da onda i oni dalje raznose veru, da nismo mi oni koji ćemo crpsti sve one koristi koje donosi sloboda i ujedinjenje. Mi treba da se radujemo što smo izneli život glavu iz svetskoga klanja. Zabavili smo, kako nam je bilo za vreme rata, a ne mislimo, kako bi nam bilo da nismo pobedili.

Ta dva momenta treba da imamo uvek pred očima, pa ćemo se radovati i biti sretni i zadovoljni, što će našu decu dočekati dani blagostanja, sreće i zadovoljstva.

Družačije to danas ne može da bude. Danas, kad milijuni gladuju, moramo biti zadovoljni, ako stignemo da stavimo kraj s krajem i da privredimo svakidanju koricu hleba. U našoj se otadžbini ni izdaleka ne oseća onaj val svetske krize u tolikoj meri, kao u drugim državama, koje su stare i koju su nekad bile najbogatije i najsrđenije. Znači, da umesto nezadovoljstva, kod nas treba da vlasta spokojenost, sreća i pouzdanje. Ponovo kažem, mi Sokoli smo zvani da tu veru ulevamo u naše mnogobrojno članstvo. To neka nam bude uz ostalo prvi i glavni zadatak.

Još jednu presudnu dužnost kod izgradivanja i učvršćivanja naše otadžbine i nacije treba da izvrše Sokoli. Bez obzira pod kojim i pod kakvim se prilikama žive, naša je zadaća, naročito Sokola-nastavnika, da svoj našoj mlađezu, onoj od osnovne škole i dalje do univerziteta, ucepljujemo ljubav prema našoj državi i veru da ćemo se održati samo jedinstvom, a da ju odvraćamo od svih onih zlih savetnika koji ju na-

vode na nepromišljenost i uvode u pojmanja za koja ona nije dorasla i koja su za nju i za nas nepotrebljiva i nestvarljiva. Svima će, naročito Sokoli-nastavnici preko škole, davati saznanje i spoznaju, da želenjem cilju može da dovede samo Jugoslovenstvo i jugoslovenska ideologija. Sokoli-nastavnici treba da budu određeni i nepopustljivi prema svakome, ko nam našu decu kvari i krivo podučava. Sokoli-nastavnici, a i svi ostali Sokoli, ne smiju da budu slabici prema onima koji riju i podgrizaju, kao mišad, srž naše budućnosti. Iako su naša shvatana širokogradna i, da tako kažem, strpljiva i podnošljiva, ipak, kad se radi o deci našoj, stvorice od nas, ti loši savetnici, lavove spremne svakog momenta da im i nemilosrdno pokažu snagu i spremu, ne samo na obranu dece od zlih utecaja, nego spremne i na borbu za tu svoju decu ako ustrebna na život i smrt.

Tim mislima, tom verom uđimo u novo godište dočekivanja vidovdanskog praznika, pa ćemo naći dužnost i rada na pretek, a naći ćemo i mnoga sunca i lepotu i u današnjem našem životu.

Adolf Stefan (Beograd).

Sokolstvo i nacionalizam

Devetnaesti vek, poznat kao vek nacionalizma, beleži pobedu nacionalnog načela. Srbija je u njemu prvovala. Od 2. februara 1804. kada je prva srpska narodna skupština šumadijskih pravaca u Orašcu izabraла Karadorda za vrhovnog vožda, pak sve do 1. decembra 1918. kada je proglašeno ujedinjenje celokupnog naroda Slovaca, Hrvata i Srba u jedinstvenu jugoslovensku državu, na delu su sve snage što pokreću narode da ih dovedu do punе nezavisnosti i pobeđe.

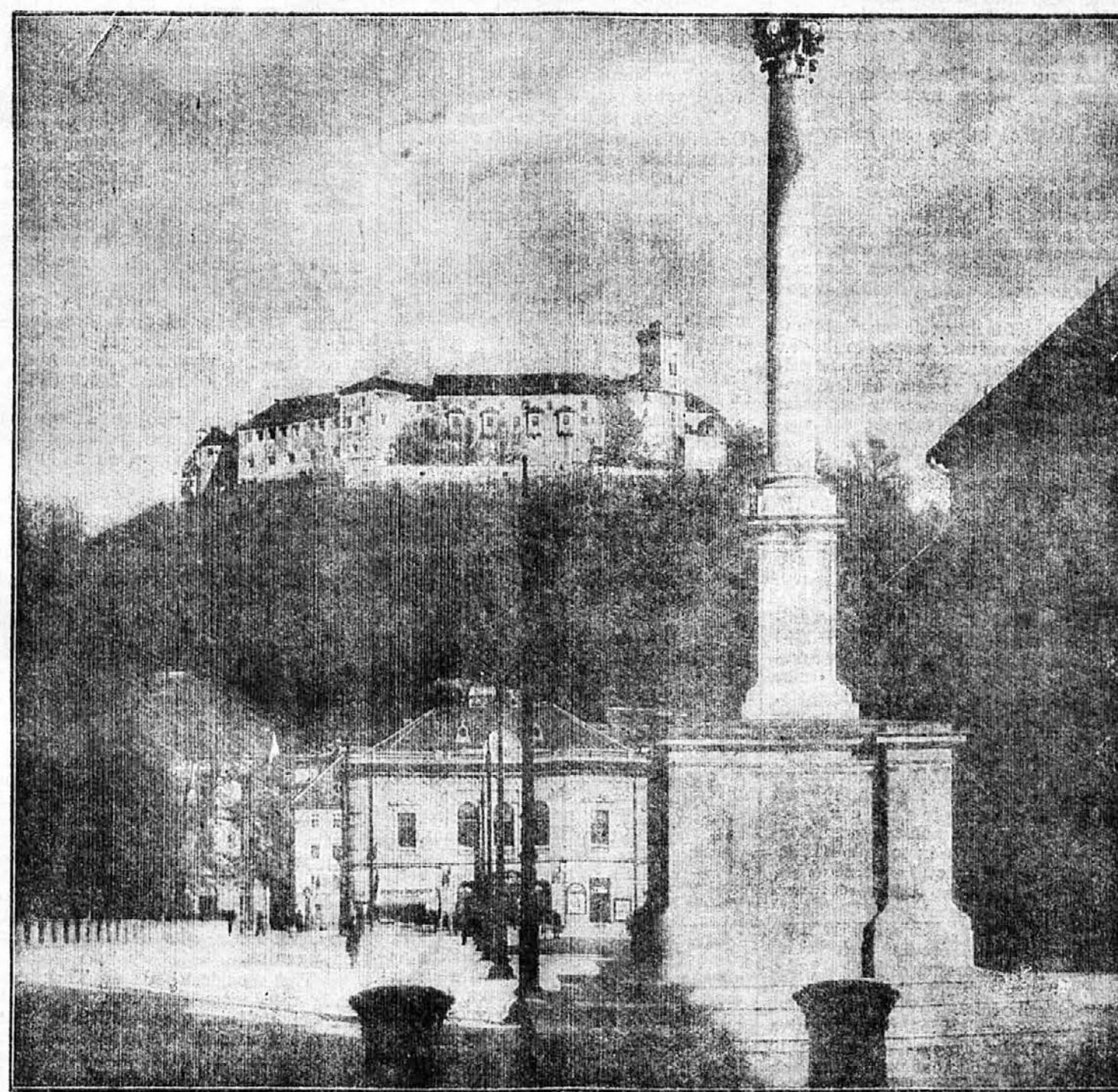
Dvadeseti vek nalazi još uvek politički zarobljenje Čehovlje, Poljake i deo Jugoslavena. Ono što je bio prirodni zakon za sve ostale narode, da u punoj političkoj nezavisnosti osnuju vlastite države, kao da nije imalo da vredi i za one slavenske narode, koje je vek nacionalizma bio ostavio u političkom ropstvu. Načelo samopredređenja naroda, za koje je toliko krv bila zaloga, zapadna civilizacija, kao da nije imalo da vredi i za još neoslobodene slovenske narode, unatoč poljskih ustanaka, češkog preporoda, ilirskog pokreta i brojnih narodnih ustanaka u Hercegovini. Trebalо je da prode još više od pola stoljeća, pak da iz najveće Srbije žrtve, iz krvi jugoslavenske državovlaca, češkoslovačkih i poljskih legionara, iz sveukupnosti neizrecivih progona i stradanja, kojima behu izloženi neoslobodeni Slaveni, i iz Vilsonova državničkog altruizma, koji je shvatio neoborive zakone etike u povesti češkog razvijanja, niknu slobodne države Čehoslovačke, Jugoslovena i Poljaka.

Jer nacionalizam i nije drugo nego svest pripadanja jednom određenom narodu i postavljanje svih narodnih snaga njegovu službu, kako bi postigao svoju unutarnju sredost i uravnoteženost i kroz ovu postigao ciljeve, koje mu je Provodnost postavila u zajednici civilizovanih naroda. Pojedinačne, kao živa čest narodne celine, treba da ovoj podredi svoj život. Politička sloboda ne donosi samo prava, ona donosi i dužnosti, kojima treba da se prava često puta podrede. Tek kada građanin sebe i svoje interese potčinja potrebama i ciljevima narodne zajednice, može ova da bude jaka i da sa uspehom stremi netom rečenim ciljevima. Sila pokretica za pojedinačnog građanina treba da bude altruizam u korist zajednice, a ne egoizam u korist sebe. Povest velikih naroda i njihovih civilizacija upućuje nas na to, da je stvaranje ovakvih građana vrlo mučno i da i se ostvaruje tek postepenim razvijanjem svesti o pripadnosti narodnoj zajednici i o dužnostima time spojenim. Ni jedan narod nije nastao preko noći, pogotovo pak ne onaj kojeg su česti vekovima stenjale pod tuđim jarmom. Nema tome niti trideset godina, kada je neko, pišući o narodnoj svesti tadašnjeg italijanskog naroda pisao, da je Italija teritorijalno previše razvucena i da bi glava pojela rep ili ovaj udario glavu, kada bi jedan drugome došli u potreblju blizini. To figurativno prikazivanje nedostajanja narodne svesti ili tačnije rečeno hipertrofirane regionalne podvojenosti na štetu narodne celine kod naroda koji ipak ima i te kako razloga da se ponosi svojim Risordimentom upućuje nas, koji zadnji stupamo na poprištu slobodnih naroda, da je dalek i težak put do stapanja svih narodnih energija u jedan harmonični, narodni organizam, u kojemu pojedinac svesno i po svojoj slobodnoj odluci potčinju svoje lične interese potrebama i ciljevima države.

Sve za državu, ništa izvan države, pogotovo ništa protiv države, evo plemenitog gesla ispravnog nacionalizma. O tome kakova treba da bude vlast jedne države može i treba da bude govor i razgovora. Država kao takova i njezin teritorijalni i idejni integritet i Vladalac, kao vrhovni nosilac državne misli i državneg integriteta, treba da ostanu iznad i izvan svih egoističkih potrova i ciljeva stranačkih grupacija, kao i izvan sujeća i osetljivosti pojedinaca, ma koliko ovi i bili inače zaslužni za zajednicu.

Stvarati atmosferu u kojoj će se odgajati građani ovakova mentaliteta, dužnost je Sokolstva u Kraljevini Jugoslaviji. Nama ne treba ni fašizam kao stranačko-politička grupacija, niti imperializam, od kojega zaziremo, niti nacionalistički šovinizam, koji smatramo negacijom slobode. Nismo ni fašisti u političkom i socijalnom smislu i opsegu reči, niti imperialisti ni ksenofobi: svoji smo i takovim hoćemo da ostanemo u svojoj kući, ali ovu hoćemo da izgradimo tako da bude i lepa i topla za nas, tvrda i neosvojiva za lakome susede.

Došli smo kasno na svetsku pozornicu kao politički slobodan narod i nego kli gledaju na nas prekim okom, ma da

Ljubljana — Pogled s Kongresnog trga na Grad

su joj, uvek u posedu ne malenih delova našega narodnog poseda. Treba da malo čas podvučenu evoluciju u razvijetu našega naroda svim silama uskorimo, kako da nas na pozornici sveta ne budu mogli gledati s visokom i kako se ne bi dogodilo, da budemo na njoj samo trpljeni ili čak iz nje izbačeni. Radi nam se o glavi pak treba da put k slobodi mnogo desetina godina, prevalimo kudikamo brže, kako nas nova svetska

katastrofa, koja je na pomolu, ne bi nepripravne zatekla. Kao mlađi narod, koji kao takav tek nastaje, treba da uvek imamo pred očima vrhovne interese celine i da ovima bezuvjetno podrđimo sve što bi nas moglo preći u procesu stapanja u jednu narodnu celinu. Sve tradicije, ma koliko lepe bile; sva historijska prava, ma koliko nepriskosnovena; čitava prošlost pojedinih naših plemena, ma koliko slavna; treba da uzmaknu i ustupe mesto neodloži-

vim potrebama Države, jer je to najviši i najpreči zakon.

Sokolstvo je u prvome redu zvano da uskori ovaj proces narodnog duhovnog ujedinjavanja i podređivanja posebnih, plemenskih i regionalnih ciljeva, kao i ciljeva pojedinaca potrebama i ciljevima državne celine; da sustavno, trajno i odvažno provodi načelo nacionalizma kod braće i iz nje izdelava svesne gradane Kraljevine Jugoslavije.

Werk dr. Hugo, Zagreb.

Kronika delovanja Južnog, odnosno Ljubljanskog Sokola

od god. 1863 do svetskog rata

Sokol leti visoko,
krila nosi široko.
(Srpska nar. pesma.)

Još pre nego je bio ustanovljen Južni Sokol, vežbala je četica Ljubljana na Drenkovom Vrhu, gde su postavili preču, ruče i naprave za skakanje i penjanje. Većina tih odmah je pristupila društvu.

Prvi poziv Bernarda Jentla za ustanovljenje Južnog Sokola potpisao je 51 član, našto je 5 VIII 1862 god. bio izabran privremeni odbor od 6 braće na čelu sa dr. Zeravcem. Ustanovno doba Sokola pada u vreme narodnog buđenja Slovenaca, kada su se po svim krajevima slovenačke zemlje ustanavljale čitaonice i druga narodna društva. Trojici članova tog privremenog odbora bila je poverena zadaca da sastave pravila, koja su se moralia tri puta preraditi. Pravila su bila predložena vlasti 21 XII 1862, koju su bila potvrđena tek po isteku jedne godine, i to 25 IX 1863. Značajno je za tadanje prilike, da je ljubljanski Turnferrajn istovremeno uložio pravila kada i Sokol i ova su mu bila potvrđena i povraćena tako reći odmah, dok je Sokol morao da na to čeka godinu dana.

U to vreme, dok je Sokol čekao na potvrdu pravila nekoji su pristupili Turnferrajnu, koji je držao telovežbu u državnoj gimnaziji, koja je u to vreme jedina u Ljubljani imala vežbačke sprave.

Slovenci su počeli s telovežbom mjeseca avgusta 1863 god. na Koširjevom dvorištu, u južnom ljubljanskom predgradu.

Na prvoj glavnoj skupštini, održanoj 1 X 1863 u prisutnosti 70 članova, bio je izabran odbor od 5 članova, kome je bio na čelu ljubljanski odvetnik dr. Edbin Costa. Na toj glavnoj skupštini bio je prihvaćen društveni naziv »Prvo slovensko telovadno društvo Južni Sokol u Ljubljani«. Odredili su se i prinosi: upisina 1 forinta i mesečna članarina od 50 krajeara. Nadalje, bila je proglašena pogodba glede najma vežbaonice, a i zaključeno se je također, da sokolski kroj ima da bude jednak onome čeških Sokola osim klobuka.

God. 1864 nije održana glavna skupština, već je društvene poslove vodio društveni odbor. Kako je već bilo pre spomenuto, počelo je u letu god. 1863 pod vodstvom Steve Mandića 60 članova da vežba »pri Koširju«. Ovome bio je dodeljen kao pomočnik Koloreto, a uzeo se je i jednog društvenog podvornika. Tada su se vršile i telovežbačke večeri.

Stivo Mandić, buditelj i prvi učitelj telovežbe na slovenskom jugu rođao se je 1 avgusta 1813 u Gračacu (općina Sv. Petar) u Hrvatskoj. Njegov otac bio je graničarski oficir. Kada je Stivo Mandić dovršio vojnu akademiju u Bečkom Novom Mestu, stupio je kao kadet 1833 god. u vojsku iz koje je bio otpušten radi slovenskog mišljenja 15 VII 1838. Malo zatim, valjda, došao je u Ljubljani, gde je umro 25 XI 1880. On je uvek oduševljavao omladinu za telovežbu i borenie, u čemu je bio nedostiziv majorstvo da zadnjega časa života. »Uspesi njegovog pouka bili su sjajni; ljubljanski Sokoli bili su uskoro na daleko poznati kao vrsni vežbači« (E. Lah: 25godišnjica Lj. Sokola).

Odmah ispočetka mislio se je na slovenačku telovežbačku terminologiju pa se je zamolio Slovence dra. Zupanu, Lesari i Čeha prof. Vavruru da istu sastave. Drašleru se je poverilo da priskrbi telovežbačke sprave.

28 XI 1863 bio je primljen društveni pozdrav »Na zdravlje«. Tom prilikom bio je poslan prvi brzjavni pozdrav praških Sokolima, što se je ponovilo također i na glavnoj skupštini 1 X 1863, kada je također 60 članova zaključilo osnovati u Ljubljani požarnu stražu. Ovu človekoljubivu ponudu Sokola odbio je ljubljanski magistrat.

Od zabavnih večeri vredno je spomenuti one, kada je predavao starosta, tada nazvan načelnik, dr. Costa: »O koristi telovežbe« i ono 31 XII 1863 povodom odlikovanja »Oca Slovensaca« dra Janeza Blajvajsia s russkim Vladimirovim redom. Toga večera bili su odlikovani članovi s darami praških Sokola, sa sokolskim znakovima »S«.

Sledi zatim sjajno doba Južnog Sokola god. 1864, doba najintenzivnije delatnosti, u kom je priredilo društvo 7 pešačkih izleta i 6 telovežbačkih javnih nastupa. Te godine bilo je ujedno i izručenje društvene zastave, a priredilo se je i nekoliko lepih društvenih večeri.

15 III 1864 bila je održana glavna skupština radi kroja, na kojoj se je odredilo sledeće sokolsko odelo: umešto kape sivi klobuk, hlače i surka iz platna, crvena košulja; dake, osim pasa jednako odelo kao i češko.

Zanimljivo je, da je policija htela da zabrani crvenu košulju i samo posredovanjem staroste dr. Koste crvenu košulju bila je dozvoljena.

Društvenu zastavu naručilo se je u proleću god. 1864 u Pragu. Zastava je trebala da izgleda ovako: na vrhu kopljia sokol s raširenim krilima; na zastavi s jedne strane počaćeni jugoslovenski grb polumesec sa zvezdom, a na drugoj strani pak kranjski grb. Vlast je međutim jugoslovenski grb zabranila pa se je umesto toga stavilo slovo »S«.

Kakva je radost obuhvatila razne domoljube pri razmahu Sokola pokazuju to, da su pisac i istoričar župnik Davorin Trstenjak i slovenački skladatelj dr. Gustav Ipavc te Miroslav Vilhar posvetili Sokolu koračnicu, ovaj poslednji za orkestar.

Davorin Trstenjak objavio je u ljubljanskom listu »Novice« članak »O Sokolu«. Učitelju telovežbe Mandiću pomagali su pripravnici telovežbe Koloreto, Drašler i Kobler. Kako je veselje vladalo za telovežbu svedoči izveštaj, da je na letnjem vežbalisti bilo uvek puno gledalaca, gde je vežbalo 50 do 60 Sokola i da su među ovima pokazivale zanimanje za društvo također i ljubljanske svesne Slovence.

Mandić je već jula meseca god. 1864 uveo telovežbu za omladinu. 18 VI 1864 izručuje se nove vežbačke sprave na uporabu. Tada je bila kupljena i koza kao i sprava za skakanje. Tada se je prvi put vežbalo na konju, koji je besplatno načinio Doberlet.

Znak za telovežbu davalo se je zvonom. Vežbalo se je u tri vrste po 20 članova.

Koncem god. 1864 podučavali su Mandić i Koloreto meksičke dobrevolje.

16 IV 1864 bili su na zabavnom večeru izabrani za barjaktare Fran Drenik i Škofic.

Prvi pešački izlet Južnog Sokola u kroju bio je 1 V 1864 u Šućo kod Dobrove nakon svečanog izručenja društvene zastave na Frelihovom dvorištu u prisutnosti 68 članova. Zastavu je izručio društvo uz prigodni nagovor starosa dr. Kosta.

26 VI 1864 darovale su ljubljanske Slovenke zastavi crvenu traku sa srebrnim slovima. Sestra Hohnova privetala je traku na zastavu uz lepi govor. Sledio je zatim govor staroste. Pevači zapevali su »Naprek«, a i vojna glazba uveličala je svečanost.

Na sednici 21 VIII 1864 raspravljalo se o pristupu Kranjaca i Vipavčana u Južni Sokol, a kasnije se je ustanovila još i podružnica u Ilirskoj Bistrici i u Planini na Notranjskem.

U to doba pada također i izlet u Kranj i 14 i 15 VIII 1864 u Vipavu, kome je učestvovalo 64 člana.

Medu pomenutim javnim nastupima treba zabeležiti i dan 26 VI 1864 po izručenju trake zastavi i na praznikovanje prve društvene obletnice dne 2 X 1864 na letnjem vežbalisti. Ta javna vežba obuhvatala je: proste vežbe 85 članova, vežbe na rukama i preči, vežbe vrsta, vežbe na konju, vežbe predvežbača (gost Heidenberg). Vodstvo nastupa bilo je u rukama Drašlera. Koliko se je tada cenila telovežba, spretnost i požrtvovnost, sveđoći, da je društvo imenovalo vežbača Heidenberga začasnim članom.

Sada je ponovno izbilo na površinu pitanje ustanovljenja požarne straže u Ljubljani. Na magistratu se je naime odobrilo predlog Sokola, ali se to radi Turnferrajna odložilo, iako se za to nisu pozivali na savetovanje sokolski odbornici.

Koncem god. 1864 Sokol osniva trubačku školu. Te godine izabran je i otsek od pet članova za sastav slovenačke telovežbačke terminologije.

Veliku brigu posvećivao je Sokol društvenosti, o čemu svedoči brojne zabavne večeri, na kojima je bilo go-

vora, predavanja, pevanja, glazbe i pozorišnih igara.

Dne 9 II 1864 održala se je u dvorani Citaonice prvi put plesna kraljulja, na zabava, koja je postala, nazvana »sokolska maškarada«, tradicionalnom društvenom predkorizmenom veselicom u svim kasnijim godinama te Silvestarsko veče, koje je isto tako bilo obilježeno u ljubljanskom gradaštvu.

Što se tiče veza s češkim Sokolstvom, spominjem, da je starosta Praškog Sokola Jindřich Figner poslao topao pozdrav braći od Laba do Save.

Od predavanja navadom govor dr. Orla »O Sokolu«, dra Koste »O telovežbi«, još su predavali: Graselj, Fran Drenik i Josip Noli. Znameniti su govor dr. Koste i dra Blajvajsia na Silvestrovo veče, kada je bila pevana također i Sokolska koračnica po tekstu Trstenjaka u skladbi Ipavca.

Što se tiče kroja, glavna skupština je zaključila da se umesto klobuka uvede češka sokolska kapa zvana »čikož«.

God. 1865 bili su izabrani za začasne članove Davorin Trstenjak i dr. Gustav Ipavic.

Kape i znakovi s perima naručuju se iz Praga.

U jeseni god. 1865 misli se ozbiljno na gradnju vlastite vežbaonice (sokolskog doma) u koju svrhu se namejava zamoliti magistrat da bi besplatno ustupio zemljište.

Prijatelji društva darivaju boričko oružje (sablje i rapire). Pod vodstvom Mandića osnova se predvežbačka škola, a naročito se vežba borenie. Uvada se nedeljni telovežbački početak za obrtnike. 3 VII 1865 izručuje Koloreto prvi tabak telovežbačke terminologije, zidanje vežbaonice (Sokolski dom) — sve je to bilo prekinuto.

Slovenačko pevanje na grobištu na dan Svih svetih zabranjuje se radi staročeškog psalma, tobožje da na groblju nije pokopan nijedan Čeh.

Ceo odbor društva nalazi se pod istragom i bio bi i kažnjen, kada ne bi bio dokazao, da je bila knjiga »Nauk o telovadbi« već pola godine u štampi. Izleti, dovršenje slovenačke telovežbačke terminologije, zidanje vežbaonice (Sokolski dom) — sve je to bilo prekinuto.

Značajna je bila Slomškova svecanost u Mariboru, kojoj je učestvovao i Sokol i na kojoj je nastupio s lepotom javnom telovežbom. Lavantinski biskup Slomšek bio je buditelj na rodu i veliki omladinski pisac.

Značajan je i izlet u Novo mesto (Dolenjsko) prigodom 500-godišnjice mesta, kada je Sokol priredio javnu telovežbu. Ovde kao i pri mnogim drugim prilikama prisjeća društvo u pomoći siromasima, stradalima od požara, suše, tuče i poplava.

Osniva se i podružnica u Kranju na Gorenjskom. Na letnjem vežbalisti vije se slovenačka zastava, koju je zatim zabranilo sresko poglavarstvo.

Vesle vesti pridolaze iz Celja i Trsta, gde žele da ustanove Sokola, ali do čega na žalost nije došlo.

U jeseni god. 1865 pojavljuje se šaljivi list »Brenclj«, koji sa sarkazmom žigoši ljubljanske nemškutare.

Prema koncu god. 1865 počne poset telovežbe da opada.

Rat u Italiji 1866.

2 VII o. g. pruža Sokol svoju pomoć ranjenicima na kolodvoru ali usled intrige Turnferrajna do toga nije došlo.

17 VII zaključuje 100 Sokola na glavnoj skupštini da se ponudi magistratu kao obrana grada protiv Italijana, što je međutim izostalo, jer je bio sklopljen mir.

Te godine osobito se je gojila telovežba učenika pod vodstvom Koloreta, što naročito treba istaknuti, jer se po tome vidi, da je Sokol mnogo brije posvećivao naraštaju, a to radi toga, što je telovežba članstva usled bojnih poziva mnogo trpala.

Također i u podružnicama telovežbački učitelji obaveštavaju se da će se u sastavu sestaviti načelnici i realaci.

Južni Sokol usprkos tih prilika na sastupu u pokrajinskom kazalištu s mramornim kipovima, s javnom telovežbom u leti i na zabavnim večerima.

Priredba Sokola u korist ranjenika donaša 200 forinti, a to kao odgovor, što Sokol nije bio pripušten na kolodvor u samaritansku službu.

U jeseni godine 1868 izgleda da bi se Turnferraj hteo da pridruži So-

kolu. Nemec je nakon bitke kod Kraljevog Gradca pekla savest, ali razume se da do tog zdržavanja nije došlo.

25 i 26 XI učestvuje 50 članova svečanosti Zrinjskoga u Zagrebu, gde je bio prisutan i biskup Strosmajer.

Za Fignerov spomenik sakupilo se je 40 forinti.

Na zabavnim večerima treba spomenuti govor narodnih voda Sveteca i dr. Tončana. Tom prilikom sakupljali su se prilozi za jugoslovensko svečilište.

Godine 1867 usledio je raspust Južnog Sokola.

2 II 1867 slavi Sokol rodendan prvog slovenačkog pesnika Valentina Vodnika pri Zibertu u Zgornjoj Šiški u njegovoj rodnoj kući.

2 II stigle su iz Praga članske dimopleme.

kazalištu telovežbačku akademiju i izdaje sabirne arke za sabiranje prinosu.

Značajni su izleti u Novo mesto i 5 VIII 1894 prigodom ustanovljenja Sokola u Postojni. Toj svečnosti učeštavaju također i 16 čeških Sokola, koji su nastupili na javnoj vežbi pod vodstvom Jindržiha Vanička. Česi se dive napretku naših vežbača.

Godine 1894 navodi godišnji izveštaj među vodnicima telovežbe po prvi put brata dr. Viktora Murnika.

God. 1895. Staroste: do 6 oktobra Ivan Hribar, zatim dr. Ivan Tavčar.

Ljubljani zadesi potresna katastrofa i Sokol ostane bez vežbaonice u realci.

Društvo naručuje kod tvrtke Vinđiš u Pragu nove sprave za 2000 forinti. Počinje sokolsko novinarsko gibanje.

Na svesokolskom sletu u Pragu zaustavljuju društvo, a ujedno i takmičenje, braća Emil Kandare i Viktor Murnik. Poslednji bio je dva puta odlikovan, a 20. jula 1895 čita na zabavnom večeru društva uspomene s praških svečanosti.

6. oktobra 1895. otstupa nakon osamgodišnjeg starostovanja Ivan Hribar; za svoje zasluge bio je na izvanrednoj glavnoj skupštini biran počasnim članom. Za starostu bio je biran dr. Ivan Tavčar per acclamationem.

U toj godini pada također i osnutak Gorenjskog Sokola u Kranju. Za spomenik Račkome votira se odgovarači iznos.

God. 1896. U odbor je biran brat Viktor Murnik.

29. marta 1896 predaje se na svečan način vežbaonica u Narodnom domu svojoj svrsi, i to s javnim nastupom. U to vreme ustanavljava se prednjački zbor i uveda Tiršev telovežbački sistem. Održavaju se predavanja i obrazuju se telovežbačke grane. Uvada se nova terminologija. Važna odluka prednjačkog zabora da se predlože društvenom odboru na imenovanje samo oni prednjači, koji su položili ispit iz teorije i praktike. Prvi je položio ispit br. Josip Smrtnik pred prednjačkim zborom i 7 odbornika, i to s odličnim uspehom te je bio imenovan predstavnik na sednici društvenog odbora dne 19. juna 1896.

Priredjuje se pešački izlet i zabavne večeri. Kod jedne takve prilike održavalo se je predavanje: Sokolski zadatak, smer i cilj i sokolska sredstva. Uvodj se borenje pod vodstvom brata Peteržika. Počinje se s vežbanjem učenika.

God. 1897. starosta dr. Ivan Tavčar. Odbor imenuje za načelnika vežbača br. Viktora Murnika.

«Starosta i potstarosta napadnuli su od novina» (tajnički godišnji izveštaj). Pojavljaju se razmimoilaženja između društvenog odbora i prednjačkog zabora. Starosta i potstarosta zahvaljuju se na svojim mestima. Na izvanrednoj glavnoj skupštini opet su birani.

Društveni odbor potvrđuje na sednici dne 24. septembra 1897 jednoglasno poslovnik prednjačkog zabora, saставljen po načelniku Murniku.

Uprava se deli od tehničkog vodstva.

Nezdrave pojave potresaju društvo kod osnivanja prednjačkog zabora. Ljubljanski Sokol ih preboljuje. —

Odbor zaključuje da treba od sada posebno izveštavati o telovežbačkom gibanju.

U toj godini pada blagosivljanje zastave celjskoga Sokola i otvorene Narodnog doma u Celju. Ljubljanski Sokol učestvovao je već kod te svečanosti s tri vrste. Na toj proslavi učestvovali su poređ drugih i braća Česi pod vodstvom dra. Novotnoga. Na javnoj vežbi nastupili su s batonom, s boksom i jedna vrsta na razboju. Opoštvo pozorivo pobudio je također i zastupnik srpskog gimnastičkog društva »Dušan Silnić iz Beograda, koji je nastupio na javnoj vežbi s bratom Benčanom i Kapusom, i to u dizanju bučica.

Te godine ustanovljen je također i Idrijski Sokol i prvi Istarski Sokol u Pulju. U Idriji je nastupio Ljubljanski Sokol na spravama i s čunjevima.

15. decembra vršila su se u Narodnom domu u Ljubljani takmičenja; 19. decembra pak javna vežba.

Pripravnički tečaj obuhvatao je: 1) telovežbački sustav, 2) metodiku, 3) sokolsku istoriju i telovežbačku književnost i 4) anatomiju.

Te godine izdalo je društvo priručnu knjižicu »Redovne vaje u členu in četicu».

God. 1898. Starosta dr. Ivan Tavčar. Na Tirševom večeru predavao je dr. Viktor Murnik.

Srpsko gimnastičko društvo »Dušan Silnić u Beogradu imenuje Ljubljanskog Sokola kao nastarije slovenačko sokolsko društvo i kao nosioca slovenske ideje u Sloveniji svojim počasnim članom i šalje mu krasnu diplому.

Na glavnoj skupštini 5. januara nastala je iza biranja odbora oštra kontraverza o izmeni društvenih pravila baš između netom izabranim odbornicima: potstarostom dr. Kušarom i odbornikom dr. Viktorom Murnikom, koja je svršila tako, da je br. potstarostu istupio. Odbor se je tršio da pitanje izgledi mirnim putem, stoga je sazvao za 22. januara izvanrednu glavnu skupštinu, na kojoj je članstvo s velikom većinom ponovno izabralo dr. Kušara za potstarostu, ali dr. Kušar ni tada ne prihvata ponudeno mu mesto. Po svestranom razmatranju položaja prihvati odbor savet staroste, da ostane društvo do redovne glavne skupštine bez potstarostu. No, uza sve to bira odbor Josipa Nolia kao zamjenika staroste i potvrđuje brata dr. Viktora Murnika za načelnika vežbača i Vernika za njegovog zamjenika.

15. avgusta izlet u Idriju povodom svečanosti osnivanja tamоšnjeg Sokola. U javnom nastupu sudjeluju ljubljanski, gorički, trščanski, gorenjski i idrijski Sokoli, i to u prostim vežbama i na spravama. Daljni pešački izleti Ljubljanskog Sokola bili su u Međudve i Domžale.

Društveni tamburaški zbor razilaže se svojevoljno.

29. juna razvija splitski Sokol zastavu. 17. jula svečanost Sokola u Španju. Oba ova slavlja pozdravlja Ljubljanski Sokol.

Ljubljanski Sokol pogotovo god. 1875 nije imao dovoljno sreće s učiteljima telovežbe. Da društvo ne bi zbog nemanja učitelja telovežbe došlo u nepriliku, održan je tečaj za teoretsku i

praktičku izobrazbu prednjaka. Tečaj je pohodalo 12 vežbača. Prednjački ispit položilo je 10 vežbača.

U toku godine napustila su društvo prednjaci Smrtnik i Peteržik. Obojici izrazio je načelnik u godišnjem izveštaju najtopliju zahvalu.

Prednjački zbor brojio je 12 članova, i to 5 prednjaka i 7 zamenika, koji su između sebe podelili sve prednjačke poslove kako u prednjačkom tečaju, tako i u prednjačkim časovima za žensku telovežbu, telovežbu članova i učenika.

Redovne sednice prednjačkog zabora bile su odredene za daljnje izobražavanje prednjaka, za prednjačke zadeće, koje su trebali kao prednjački da obraduju. U naročitim prednjačkim časovima vežba prednjački zbor praktično. Uvodi se u sastav floret.

Koncem društvenog doba prireduje društvo javnu vežbu. Uz proste vežbe i sprave bilo je još u rasporedu: mačevi, floret i vežba prednjačkog zabora na konju u šir.

Broj vežbačica porastao je na 35. Pohadanje vežbe na sat: starija braća 14, učenici 60.

God. 1899, starosta dr. Ivan Tavčar. Usled nastalih razmimoilaženja između samih vežbača kao i među prednjačkim zborom i društvenim odborom, odbor je zatvorio vežbaonicu do 17. februara.

Pregovori 23. januara u vežbaonici nisu doneli uspeha i prepirci se nije moglo učiniti svršetak. 27. februara izvanredna glavna skupština. Redovita vežba započinje 22. februara za članove, učenike stručnih škola i za dake. Imenovan načelnik Peteržin otstupa nakon kratkog rada.

Načelništvo je preuzeo Rajko Bolavar, a kad je i taj otstupio preuzeo je vodstvo telovežbe Terglav do dolaska brata Matevža Berganta, koji je započeo s teoretskom poukom telovežbe.

Kad je otisao Bergant kao načelnik trščanskog Sokola u Trst, ponovno je vodio telovežbu br. Terglav.

21. maja pozdravio je Sokol češke turiste.

29. juna poduzeo je pešački izlet u Dobrovu. Prvi put čita se u izveštaju o tom izletu: »... videlo se je, da od stanovite strane ne gledaju Sokol s prijaznim okom, osobito medu pripristim pučanstvom...«

27. jula poduzeo je s gorenjskim Sokolom izlet u Tržič.

27. avgusta povodom otvorenja vrhničke željeznice poduzeo je izlet u Vrhniku s glazbom iz Postojne. »Uspostavljanje načelnika obretnih stručnih škola u Narodnom domu.

Ustanovljenje Sokola u Americi u Lidiju (Kolo) »Slovenie American Eagle Club« 50 članova.

Društvo učestvuje u Kranju kod otkrivanja ploče na kući, u kojoj je umro pesnik Prešeren.

God. 1901. Starosta dr. Tavčar. IV svesokolski slet u Pragu, na kojem je takmičila vrsta od 6 takmičara, pod vodstvom načelnika dra. Murnika na spravama u višem odjeljenju gostiju i osvojila drugo mesto. Kao pojedincu je priznato dr. Murniku 3 mesta, Josipu Smrtniku, načelniku celjskoga Sokola i bivšem prednjaku Ljubljanskog Sokola četvrtovo mesto.

25. avgusta izlet u Logatec. Uzorne proste vežbe bez muzike i bez zapovedi i dr.

Poprečan letnji polazak vežbe na sat bio je: članovi: mlada braća 22; starija 8; naraštaj 35. Održano je više predavanja.

God. 1902. Starosta dr. Tavčar. Na glavnoj skupštini 25. januara predložen je članovima prvi broj »Slovenskog Sokola«. Pri izdavanju tog lista osobito su pokazali svest oni članovi, koji su materijalno stajali najslabije. List je uređivao dr. Murnik. Izlažio je jednaput mesečno do svetskog rata.

Društveni odbor potvrđuje na sletu u Vipavi sa Sokolom iz Postojne.

Zastava Ljubljanskog Sokola prima trak. Uz malenu klerikalnu demonstraciju održao je starosta dr. Tavčar značajan politički govor. Javna vežba: proste vežbe 24 vežbača: francuski boks i sprave.

10. jula javna vežba učenika obretnih stručnih škola u Narodnom domu.

Ustanovljenje Sokola u Americi u Lidiju (Kolo) »Slovenie American Eagle Club« 50 članova.

Društvo učestvuje u Kranju kod otkrivanja ploče na kući, u kojoj je umro pesnik Prešeren.

God. 1903. Starosta dr. Tavčar. IV svesokolski slet u Pragu, na kojem je takmičila vrsta od 6 takmičara, pod vodstvom načelnika dra. Murnika na spravama u višem odjeljenju gostiju i osvojila drugo mesto. Kao pojedincu je priznato dr. Murniku 3 mesta, Josipu Smrtniku, načelniku celjskoga Sokola i bivšem prednjaku Ljubljanskog Sokola učestvovanju je s 182 članima u svečanom kroju. Sabranih je bilo 2300 Sokola. Zastupnici: ruski, poljski, srpski, slovenski Sokolstva i Saveza bugarskih Junaka. U takmičenjima učestvovali su Slovenci, Hrvati i Česi. Kakav je ogroman poset bio na sletu sa strane čeških Sokola došlo je u Ljubljani oko 1600, hrvatski 220, slovenački 490 članova. Priredivač slavlja Ljubljanski Sokol učestvovanju je s 182 članima u svečanom kroju. Sabranih je bilo 2300 Sokola. Zastupnici: ruski, poljski, srpski, slovenski Sokolstva i Saveza bugarskih Junaka. U takmičenjima učestvovali su Slovenci, Hrvati i Česi. Kakav je ogroman poset bio na sletu sa strane čeških Sokola došlo je u Ljubljani oko 1600, hrvatski 220, slovenački 490 članova. Priredivač slavlja Ljubljanski Sokol učestvovanju je s 182 članima u svečanom kroju. Sabranih je bilo 2300 Sokola. Zastupnici: ruski, poljski, srpski, slovenski Sokolstva i Saveza bugarskih Junaka. U takmičenjima učestvovali su Slovenci, Hrvati i Česi. Kakav je ogroman poset bio na sletu sa strane čeških Sokola došlo je u Ljubljani oko 1600, hrvatski 220, slovenački 490 članova. Priredivač slavlja Ljubljanski Sokol učestvovanju je s 182 članima u svečanom kroju. Sabranih je bilo 2300 Sokola. Zastupnici: ruski, poljski, srpski, slovenski Sokolstva i Saveza bugarskih Junaka. U takmičenjima učestvovali su Slovenci, Hrvati i Česi. Kakav je ogroman poset bio na sletu sa strane čeških Sokola došlo je u Ljubljani oko 1600, hrvatski 220, slovenački 490 članova. Priredivač slavlja Ljubljanski Sokol učestvovanju je s 182 članima u svečanom kroju. Sabranih je bilo 2300 Sokola. Zastupnici: ruski, poljski, srpski, slovenski Sokolstva i Saveza bugarskih Junaka. U takmičenjima učestvovali su Slovenci, Hrvati i Česi. Kakav je ogroman poset bio na sletu sa strane čeških Sokola došlo je u Ljubljani oko 1600, hrvatski 220, slovenački 490 članova. Priredivač slavlja Ljubljanski Sokol učestvovanju je s 182 članima u svečanom kroju. Sabranih je bilo 2300 Sokola. Zastupnici: ruski, poljski, srpski, slovenski Sokolstva i Saveza bugarskih Junaka. U takmičenjima učestvovali su Slovenci, Hrvati i Česi. Kakav je ogroman poset bio na sletu sa strane čeških Sokola došlo je u Ljubljani oko 1600, hrvatski 220, slovenački 490 članova. Priredivač slavlja Ljubljanski Sokol učestvovanju je s 182 članima u svečanom kroju. Sabranih je bilo 2300 Sokola. Zastupnici: ruski, poljski, srpski, slovenski Sokolstva i Saveza bugarskih Junaka. U takmičenjima učestvovali su Slovenci, Hrvati i Česi. Kakav je ogroman poset bio na sletu sa strane čeških Sokola došlo je u Ljubljani oko 1600, hrvatski 220, slovenački 490 članova. Priredivač slavlja Ljubljanski Sokol učestvovanju je s 182 članima u svečanom kroju. Sabranih je bilo 2300 Sokola. Zastupnici: ruski, poljski, srpski, slovenski Sokolstva i Saveza bugarskih Junaka. U takmičenjima učestvovali su Slovenci, Hrvati i Česi. Kakav je ogroman poset bio na sletu sa strane čeških Sokola došlo je u Ljubljani oko 1600, hrvatski 220, slovenački 490 članova. Priredivač slavlja Ljubljanski Sokol učestvovanju je s 182 članima u svečanom kroju. Sabranih je bilo 2300 Sokola. Zastupnici: ruski, poljski, srpski, slovenski Sokolstva i Saveza bugarskih Junaka. U takmičenjima učestvovali su Slovenci, Hrvati i Česi. Kakav je ogroman poset bio na sletu sa strane čeških Sokola došlo je u Ljubljani oko 1600, hrvatski 220, slovenački 490 članova. Priredivač slavlja Ljubljanski Sokol učestvovanju je s 182 članima u svečanom kroju. Sabranih je bilo 2300 Sokola. Zastupnici: ruski, poljski, srpski, slovenski Sokolstva i Saveza bugarskih Junaka. U takmičenjima učestvovali su Slovenci, Hrvati i Česi. Kakav je ogroman poset bio na sletu sa strane čeških Sokola došlo je u Ljubljani oko 1600, hrvatski 220, slovenački 490 članova. Priredivač slavlja Ljubljanski Sokol učestvovanju je s 182 članima u svečanom kroju. Sabranih je bilo 2300 Sokola. Zastupnici: ruski, poljski, srpski, slovenski Sokolstva i Saveza bugarskih Junaka. U takmičenjima učestvovali su Slovenci, Hrvati i Česi. Kakav je ogroman poset bio na sletu sa strane č

Sokolstvo sa 200 učesnika. — Javna vežba. U prostim vežbama učestvovalo je 40 vežbača i to: 365 čeških, 215 slovenačkih, 60 hrvatskih. Na spravama: 27 vrsta slovenačkih vežbača, slovenački naraštaj: 100 naraštajaca u vežbama s palicama. Prostim vežbama učestvovalo je 25 izabranih slovenačkih vežbača, dok su članice nastupile s čunjevima i na spravama, njih 72 na broju. Navečer bilo je narodno veselje. — Drugog dana bili su izleti u Postojnu i Bled. Murski Sokol donaša kao dar krasnu sliku. Česko Sokolstvo daruje umetnički medaljon, hrvatski Sokoli poklanjaju srebrni venac, a br. Sakser iz Njujorka krasan trak.

U toku godine osnivanju se sledila društva: Sokol u Brežicama u Štajerskoj, na Jesenicom.

Ustanavljanje Hrvatskog sokolskog saveza. Čestitka.

Prednjački zbor trebao je u prvom redu da pripremi sve tehničke pripreme za II svesokolski slet.

Redovitih članova 509, počasnih 21. Poprečan polazak vežbe na sat: mlada braća 32, starija 23, naraštaj 36.

God. 1905. Starosta dr. Ivan Tavčar, načelnik dr. Viktor Murnik do 20. oktobra 1905. Od 20. oktobra 1905 starosta dr. Viktor Murnik, načelnik Bojan Drenik.

Broj vežbača raste.

6 avgusta izlet u Jesenicu; javna vežba.

10. septembra otkriće spomenika Prešernu; javna vežba u Zvezdi.

16 i 17. septembra slavi zagrebački Sokol 30-godišnjicu, na koju se odašla deputacija.

Izlet niže austrijske sokolske župe prebarjanjen, kao takoder i izlet murskog Sokola u Ormož.

Ustanavljanje Saveza slovenskih sokolskih društava u Pragu.

Nova društva: Kranjska gora, Ilirska Bistrica (sada u Italiji) i Domžale.

Letnje vežbalište uzima Sokol u zakup od magistrata za deset godina, i to od 1 aprila 1906 za 200 kruna godišnje.

Počasni član France Kadilnik, starosta slovenačkih planinara daruje društvo prigodom primanja diplome 300 kruna.

Na pogrebu velikog biskupa Jurja Strossmajera učestvuje deputacija od 3 člana.

1. oktobra 1905 ustanavljanje Slovenske sokolske zveze. Pripravljački odbor sačinjavali su članovi Ljubljanskog Sokola. Za starostu je biran dr. Ravnhar, za načelnika dr. Murnik. Kako dr. Murnik ne prima načelničkog mesta izabire se za načelnika Josip Smrtnik. Dr. Murnik kandidirao je naime za savezne staroste, ali je ostao u manjini. Kao posledica tih dogodaka bilo je da su otstupili iz odbora Ljubljanskog Sokola starosta dr. Tavčar, načelnik dr. Murnik i još petorica odbornika. Trebalo je da se sadeve izvanredna glavna skupština na dan 20. oktobra 1905, na kojoj je bio izabran za starosta Ljubljanskog Sokola dr. Viktor Murnik, za načelnika Bojan Drenik i 6 odbornika.

Vežbe je počinjalo poprečno na sat: 48 mlađih vežbača, starijih 30, učenika i daka 10.

U toj godini održavan je prednjački tečaj.

Šta. Istina ovog poslednjeg ima dosta i u zemljoradniku, jer oranje, kopanje i ostali telesni poslovi mogu biti vrlo teška telesna naprezanja, ali ona ne razvijaju sve grupe mišića i samim tim što su naprezanja, satiru i one mišice, koje su zanimaju; ali na posletku težaci mahom rade svoje poslove na čistom vazduhu, koji izgledi mnogo posledicu pagrešnog načina života; ali varoško stanovništvo, koje se odaje mahom trgovini, zanatima, nauci i umetnostima, ono za ljubav svoga zanimanja, da se očigledno uprašćuje. Trgovac, činovnik, naučnik, književnik, krojač, obučar i mnoga druga zanimanja dovode više od dve četvrtine celokupnog vremena — koje su bedna — sedeti. Takav im je posao. U tom položaju ti ljudi vrlo površno dišu, preko četiri statine mišića leži bez rada i upotrebe, krv se menja i oksidiše, kvar se pluča, jer se dovoljno ne šire, pa stoga naročito u vrhovima dobijaju tuberkule, kvari se svarivanje, jer nema dovoljno kretanja u zglobovima, i usled pokvarenog varenja i krv se lošije fabrikuje usled nepomičnog sedenja, i ta lošija krv slabije cirkuliše, mestimice se zajezi, te načini brojene od vena, koje se docnije provlažuju i t. d. Mogli bi redom proći kroz sve radnje kojima se ljudi bave, pa bi svuda našli da nema ravnotežu između kretanja i odmaranja i svuda bi mogli naći izvor po jedne od onih bolести koje naš narod satiru.

Kako da se pomognemo?

Kako da postignemo onu za zdravlje tako nužnu ravnotežu između umnog i telesnog rada, koje nemamo. Kako da opet podignemo srednji nivo telesne snage, koja je prvi uslov za prizveden red za onolikim napretkom jednog naroda.

Ima mnogo načina; naše je zakonodavstvo uradio u tom pravcu više nego što je uradenio u gde koj je na prednjoj državi od naše. — Ali ako se svi obrazovani i prosveteni ljudi u našem narodu ne zauzmu svojski za

Redovitih članova 460, počasnih 20.

Prednjački zbor podupire Sokol u Jesenicom, Kamniku i Šiški.

God. 1906. Starosta dr. Murnik, načelnik Bojan Drenik. Živahan društveni život. Knjižničar i gospodar Bojan Drenik.

Društveni javni nastup 8 aprila u Narodnom domu.

4. juna razviće barjaka Sokola u Brežicama. Učestvuju takoder i braća Hrvati.

Bivši starosta Ivan Hribar slavi desetogodišnjicu načelnikovanja u Ljubljani. Bakljada. Sokol učestvuje u velikom broju.

Krasna priredba u korist koruških Slovenaca. U javnom nastupu učestvovala su društva iz Celja, Kranja i Šiške. Doček koruških Slovenaca s glazbom. Koruškim Slovencima poslano je 1500 kruna.

1. jula razviće barjaka Sokola u Šiški. Javna vežba.

19. jula predaje starosta dugogodišnjem upravitelju Franji Cešaru počasnu diplomu na svečanom večeru.

Na I svesokolskom sletu u Zagrebu dne 2 i 3. septembra učestvuje Ljubljanski Sokol sa 94 člana. Društvo učestvuje kod razvijanja barjaka. Sa takmičenja vratile su se ljubljanske vrste kao prve pobednice. Više odjeljenje vodio je starosta dr. Murnik, niže Vincenc. Takmičilo je 18 vežbača; u višem odjeljenju 7, u nižem 11.

U toku godine bilo je pohadanje vežbe poprečno na sat: mlada braća 30, starija 20, šegrti 20, učenici i daci 200 u tri odjeljenja.

Prednjački zbor broji: 4 prednjačaka, 7 pripravnika. Članova 478 redovitih i 19 počasnih.

Društvo pristupa kao redovni član u Hrvatsku maticu.

Osniva se fond za putovanje.

God. 1907. Starosta dr. Murnik, načelnik Bojan Drenik. Slabo društveno gospodarsko stanje. — Maškarada pod devizom »Na osušenoj močvari».

4. avgusta razviće barjaka u Žalcu. Javni nastup.

14. avgusta izlet u Domžale. Ovačije naroda, iako se sa stanovite strane pokušavao da se sugerira neprijateljstvo prema Sokolu. Javni nastup.

V svesokolski slet u Pragu 28., 20., 30. juna i 1. jula 1907.

Medunarodna takmičenja, na kojima učestvuje Ljubljanski Sokol sa 5 takmičara.

U nižem odjeljenju sletskog takmičenja postigla je vrsta Ljubljanskog Sokola sedmo mesto između 145 takmičarskih vrsta. Brat Drenik dobio je veliku diplomu. Učestovanje Ljubljanskog Sokola: 60 članova u odorama.

8. septembra razviće barjaka Sokola u Ribnici. Javni nastup.

17. septembra opršta se od Ljubljanskog Sokola više braće večinom radi osnivanja Sokola I i II, a delomično i zbog odlaska iz Ljubljane.

Peticija na državni sabor za slovenačko sveučilište.

Uvadaju se društvene legitimacije. Za vežbaoniku naručuje se 4 stručnica.

Prednjački zbor broji 7 prednjačaka i 4 pripravnika. Prednjačke časove vodi br. dr. Murnik. Poprečan polazak vežbi na sat: mlada braća 38, dačko

odeljenje 270. Obrtnički i trgovacki učenici 30. Članstvo 478 redovnog, 19 počasnog.

God. 1908. Starosta dr. Murnik, načelnik Bojan Drenik. Intenzivan unutarnji rad.

Smrt bivšeg staroste Srećka Nolia i počasnog člana Frana Kadilnika.

3. marta maškarada pod devizom »Napoleon u zemlji Faraona».

15. avgusta otvorene Sokolskog doma u Žirim. 8. septembra polaganje temeljnog kamena Trubarjevog spomenika.

Mesna štedionica snižava najamnu na 500 kruna i popravlja vežbaoniku. Naručuje se potpuna pozornica s kulisama.

20. septembra strašni dogadjaji u Ljubljani. Lunder i Adamčič nacionalne žrtve austrijske podvijljane soldateske. Istog dana ujutro izlet Ljubljanskog Sokola na Turjak. Sokoli vrše počasnu stratu na grobovima Lundra i Adamčiča.

Prednjački zbor broji 1 prednjačaka i 4 pripravnika.

Poprečno pohadanje vežbe na sat: mladi članovi 30, stariji 12, šegrti 31, dački naraštaj prvo odjeljenje 60, drugo odjeljenje 50.

Na letnjem vežbalištu gaji se uz telovežbu osobito trčanje.

Prednjački obilaze društva Št. Vid nad Ljubljano, Domžale, Trebnje, Škofju Loko i Borovljke u Koruškoj.

U Št. Vid posudilo je društvo vratilo, a u Trebnje razboj.

Obnovljenje trubačkog zbora. Građevinski fond. Agitacijski otsek za pričuvanje članova.

Članova 426. (Broj je pao zbog osnivanja društava Soko I i II).

God. 1909. Starosta dr. Viktor Murnik, načelnik Bojan Drenik. Smrt dvojice osnivača Ljubljanskog Sokola: Pavla Drahslera i dra. Karla Blajvajsja.

18. juna izlet u Vrhniku. Poseban vlast. Javni nastup.

22. i 23. maja noćni pešački izlet gorenskog Sokola u Borovljke u Koruškoj. Društvo je zastupano po trojici članova.

11. jula razviće barjaka Sokola u Radovljici. Poseban vlast. Javni nastup.

Medunarodna takmičenja u Luksemburgu. Dr. Murnik voda vrste, Taler takmičar, Bukovnik sudac.

1. avgusta razviće zastave Sokola u Krškom.

22. avgusta razviće barjaka u Ilirske Bistrici.

Naručuju se nove sprave, i to dve nove ruče.

Prednjački zbor broji 11 članova. Poprečno pohadanje vežbe na sat: 27 članova, šegrti 25, učenici osnovnih škola i daka do 200 na sedmici.

Prednjačka pomoć društvo: Ig, Vič, Trebnje, Vrhniku.

Zaključuje se da se pristupi u Ljubljansku župu. Prijavečena je izmena pravila.

442 redovita člana, 14 počasnih.

1910. godina. Starosta dr. Viktor Murnik, načelnik Bojan Drenik. — Ustanavljanje Ljubljanske soko župe.

Društvo prepriča prvom koruškom soksokom društvo u Borovljama sve glavne sprave, koje su bile vredne oko 800 kruna.

19. juna izlet Ljubljanske sokolske župe: takmičenja naraštaja, posle pojedine javne vežbe članova i naraštaja.

izvršenje zakona o čuvanju i unapređenju narodnog zdravlja, onda će i ti zakoni ostati mrtvo slovo na hartiji, kao što vidimo da je ostala i odredba po kojoj se u našim školama imala zvesti gimnastika.

Mi držimo da bi ponajpre došli do cilja, kada Uprava narodne prosvete poželite da što skorije vaspita što veći broj učitelja gimnastike šaljući pitomce za tu struku u strane zemlje, predajući za vreme raspusta školskog gimnastiku svima učiteljima osnovnih škola koji se i onako skupljaju na zboru radi drugih pedagoških kurseva, a poglavito gimnastika da se sistemično i najočitljivije radi u onim školama iz kojih dobivamo sveštenike, učitelje i učiteljke, a to su bogoslovija, učiteljska i viša ženska škola. Svaki pitomac ili pitomka tih škola valjalo bi da iz njih izlaze kao potpuno spremni učitelji gimnastike. Radići tako energično, Uprava narodne prosvete postigla bi za relativno kratko vreme da se u svim školama u Srbiji poklanja pažnja toliko isto telesnom razvitku narodnog podmatlaka, koliko i umom.

Ali na taj način postigla bi se samo jedna polovina zadatka. Za ostalo, ako hoćemo da gimnastika postane opšta narodna ustanova, da i nama učinci očekuju ogromnu uslugu kao što je činila u Nemačkoj i Švajcarskoj, valja da se sami gradani zauzmu za osnivanje i razgranjivanje gimnastičarskih društava.

To jest glavna pobuda za osnivanje ovog zbora.

Gdekoj od starijih ljudi kojima je govoreno da valja otpočeti s osnivanjem gimnastičarske družine u Beogradu, prekrstio se od čuda: Bog s tobom zar ja ovako mator pa da se počne prevratiti?

Na to pitanje je najlepše odgovorio profesor Mantegaca: »Nije zadatak modernoj higijenskoj gimnastici da nas uči vratolomnim skokovima i veštakom prevrtanju nego da osveži sve-

17. jula otvorene Sokolskog doma u Zagorju ob Savi. Javna vežba.

25. septembra međusetska takmičenja: prva vrsta u višem, prva u nižem (obe 3 nagradu), posle podne javna vežba.

u visinama Lovćena i odatle davali poslednje očajničke udarce. Tu u gnezdu gde su sokoli bili, ti sinovi koji, ne htěše se u lance vezati, zbratimili su se sa sokolima i najrade su se tim imenom pozdravljali.

Njegoš kaže:
»Soko mrzi polja od prašine
Soko neće žabu iz lužine
Soko hoće visoku liticu.«

Sve sinove ernogorskih klisura Njegoš je smatrao kao jato sokolova, a to je izraženo u tužljici sestre Batrićeve:

»Kuda si mi uletio, moj sokole!
Od divnoga jata tvoga bratska rano.«

U sokolu je olioč junak, hitra snažna i okretna čovjeka, a što je lepo rečeno u stihovima:

»Ono bješe junak pod krilima,
Gleda sam ga gdje skače s momcima,
Skoči s mješta ceteračnog nogu
a iz trke dvadest i četiri.
Po tri konja zagone preskoči.«

Njegoš je u sokolu gledao lepotu, valjanost, mudrost, ljubaznost, a i odlučnu čovjeku što je divno izrazio stihovima:

»Onakoga sivoga sokola
Crnogorka još radala nije.
Ne mogaoč čovjek nigda znati,
Al je zgodnji, ali je valjastij,
Al je mudrji, ali je ljubavnij,
Jos takvih oči gvozdenih
Ja ne vidjeh u jednoga momka.«

Nigde se nije tako očiličila sestrinska ljubav, kao bol sestre Batrićeve za bratom sokolom, koja je od tuge presvinula a to Njegoš kaže:

»No joj puće srce u prsim
Za onijem sivijem sokolom,
Pa nemoga odoljet žalosti
Nego život sama sebe uze.«

Njegoš je u sokolu video začetnike velikih idealja mladeg naraštaja, koje je okarakterisao sa stihovima:

»Čim sokolu prvo nikne perje,
On ne može više mirovati.«

Njegoš pobednike naziva sokolima, jer kad su došli pet Martinovića na Božić dočekao ih je iguman Stevan rečima:

»Blago mene moji sokolovi
Blago meni junačka sloboda
Jutros si mi divno vaskrsnu
Iz grobova našijeh djedova.«

Njegoš je čak i žensko biće okarakterisao sokolom. Kad je Radun u kuli bio затvoren i s njim se zatekla bila samo žena Ljubica, kaže stihovima:

»Žena mrlada, ama soko sivi
Puni puške svome gospodara.«

Nigde nikao nikada i lepše nije okarakterisao principe sokolske ideologije nego li što je to Njegoš u Gorском Vijencu. Ni koristi ni slave, jedan za sve zvi za jednoga, ići samopregorenjem uzvišenjem i boljem — gela sokolska, najlepše su očitana u ovim stihovima:

»Tri serdara i dva vojevode
Sa njihova trista sokolova
Soko Bajo se trideset zmagava
Mrijet neće dok svijeta traje
Dočekaš Šendera vezira
Nekće Srbin izdati Srbinu

No svi pali jedan do drugoga Pjevajući i Turke bijući.«

Naš narod je priredio još od najstarijih vremena sokolske sletovne. Vazda prilikom narodnih skupova, put Špartanaca, izvodila se kod nas laka atletika. Ona se je po narodnim igrama prikazivala u trčanju, u skakanju, u bacanju kamena s ramena, u strelnjanju i u drugim narodnim višeskim veštinama, sećenjem noževima pleča i t. d. To je lepo Njegoš očitao u stihovima:

»I bez toga ovo nam je slava
Na koju se vršni momci kupe
Sposobnosti svoje da kušaju
Sili mišice i brzinu nogu
Strijeljanjem da se nadmašuju
I sjećenjem u opkladu pleča
Da slušaju Božju leturdiju
I da vode kolo oko crkve.«

Dakle, sve ono što se danas prilikom sletova obavlja i tada se po narodnim običajima obavljalo. Vežba, liturgija i gusle bile su prosvetna škola, a zabava bilo je kolo, koje se igralo. Sem toga, kao što se danas daju pobednicima na tim igrama priznanja, tako je i Njegoš svim ondašnjim sletovima dao priznanje u stihovima:

»Vidiš ove pet stotin momčadi
Koje čude snage i lakoće,
U njih danas ovđje vidjesmo.
Vidaše li kako strije jaju
Ka se grada vješto izigrase
Kako hitro grabljaju kapice.«

Eto, to i tako sokolstvo dalo je duha i poletu svim generacijama naše nacije, da su pregalacki krvavo stvarali veliko delo ujedinjenja i oslobođenja. To Njegošovo sokolstvo dalo je potstrelja i Miroslavu Tiršu, da je onim zamahom počeo delovati u bratskom češkom narodu. To Njegošovo sokolstvo dalo je elektricitetu organizmu svih slovenskih naroda za zbijanje u čvrste sokolske falange na braniku slovenskih i čovečanskih idealja. Njegoš pak rodila je prekaljena duša naše nacije kako on lepo kaže:

»Prekaljena duša iskušenjem
Hrani tjeļo ognjem elektrizma.«

I prekaljena duša naše nacije u slovenskom organizmu dala je taj elektricitet.

Završavam s rečima brata H. J. Kvasnice, koji je u članku »Preporod Slovenstva u Sokolstvu« nedavno objavljenog u našem »Sokolskom glasniku«, rekao: »Dalje moramo podvući, da je na osnivanju viteškog sokolskog društva Tirša navela junačka borba Crnogoraca s Turcima, a Crna Gora bila je ono ognjište, koje je u Tirševoj duši raspametlo jednu slovensku vatu, koja je tako sjajno preprodila cela pokolenja slovenskih sinova i kćeri. Iz Crne Gore potiče i ime Soko, jer junački Crnogore su se pozdravljali uvek ovim imenom, i kada je došao poznati češki slikar Jaroslav Čermák s njegovim slavnim crnogorskim slikama, zahvalio je veliko ushićenje sve ondašnje češke rodoljube, i svi su namah prihvatali ovo ime junaka gorštaka, da bude simbolom junaštva i čoštva njihovome malome društvu.«

Gavro Milošević,
staršina Sokolske župe Cetinje.

Preporod Slovenstva u Sokolstvu

U prošlome napisu spomenuo sam sve patnje i borbe Slovena, koje su oni bili prisiljeni da podnose, i videli smo, kako su se iz redova potištenoga i prevarenoga naroda podizali dobri njegovi sinovi, da bi ga zaštitili i odbranili od nasrtaja stranih zavojevača, koji su kao što i danas tako i pre više hiljada godina na sve načine pokušavali i mnogo puta i uspevali, da tako veliku i prirodno duhovno tako nadarenu rasu sebi potčine i stvore od nje robije, od čijega su onda znoja lako svijetli u izobilju.

Ja smatram da Sokolstvo, kao što to već radi u svima slovenskim zemljama, mora porez razvijanja tela, obratići svu pažnju na što temeljitije vaspitanje duha i podizanje moralu u svima slojevinama naroda, da bi tako telesno i duhovno svestrano razvijen i svestan narod u svojim pokolenjima mogao preuzimati vodenje narodnog života iz ruku svojih otaca, i da bi se tako naši narodi za uvek u buduće spasi opadanja životne volje i tako preneli zastave svoje duhovne moći na daleku buduću pokolenja.

Baveći se decenijama studiranjem slovenske prošlosti, slovenskih običaja, koji su skoro neokrnjeni iz staroslavne davnine sačuvani načinu, kod nas na slovenskome jugu, staroslovenske mitologije, koja je toliko bogata, i koja nam tako frapantno objašnjava stvari, koje su na prvi pogled nedoučive, naše jedinstvene slovenske nomenklature mesta, voda, planina i zemalja, naše stare i još sada postojeće heraldike, našega staroslovenskoga pisma tako zvanih runa, koje nam u svome korenju pokazuju jedan zajednički koren sa starim jevrejskim pismom i koje nam zasvedčava, da smo mi već onda imali našu veliku i to uređenu društvenu zajednicu, onda, kada još zametci naroda, koji se danas razmeću »civilizaci-

jom« nisu uopšte postojali, i koji su se formirali na oteitim tekvinama visoko obrazovanih slovenskih plemena, koja su ih onda jednostavno prema zakonu prirode, kao gorštaci napadajući podjarmili i tokom vremena potpuno ih zbrisali sa površine zemlje.

Evo na ovoj osnovi hoću da pokazuem Sokolstvu, a naročito njegovome naraštaju, svu veliku prošlost slovenskih naroda, ali koju su moći dokumentirati koliko to bude moguće, i svaki brat i sestra biće u mogućnosti da kontrolise moje navode, koje, načalost, moram da baziram na nepisanim dokumentima, ali imamo i pisanih i to vrlo važnih, i kada skinemo zavesu iz naše velike sfinge koja se zove Slavija, onda ćemo svi videti velike konture jedne civilizacije, koja je već pre više hiljada godina obuhvatala ceo svet.

Stari Sloveni su sav svoj život vezali s tajanstvenim božanstvima, koja su im se javljala kao sunce, vetrovi, bure, munje, kiše i noći i svakome boju hteli su se dodvoriti, kako bi bio milostiviji, i davao im bolje žetve, štitio stada, i branio ih od rata. Za to vidimo danas u hrišćanskome kultu toliko poganskih korenja, da kada čovek sve temeljito posmatra, najedanput vidi, da je u taj kult unešen samo novi bog i novi sveci, a ostalo je sve ostalo po starome.

U staroslovenskoj mitologiji je neosporno prvo mesto zauzima bog Svetovid, koji je pretstavlja sunce, i koji je bio u heraldici pretstavljan na nekoliko raznih načina, prema tome, kako su ga hteli obozavati pretstaviti. Tako mi vidimo znakove Svetovidove u obliku beloga krsta u crvenome polju, ili još bolje jedne zlatne kugle u sredini i s četiri strane po tri bele zrake, koja su se spajale s kuglom, i koje su obražavale isti krst. Ovaj krst pretstavlja sunce s četiri godišnja doba i dvanaestoro meseci. Da vidimo gde svuda nailazimo u heraldici na ove krstove.

U državnim grbovima ih vidimo u starome srpskome grbu, u grbu Italije, Švajcarske i Danske, i u ove grbove ulazi množina grbova gradova, koji su nekada u starome veku imali slovensko

stanovništvo. Isti taj krst za zrakama vidimo na grudima svih junaka u raznim državama, jer je Svetovidov krst bio i ratni barjak slovenski, što vidimo kod baltičkih Slovaca, a barjaci krstaši vili su se i nad Lazarovom vojskom na Kosovu Polju. Svakako već u prvim vremenima bila je velika čast nositi Svetovidov krst kao odlikovanje za hrabrost.

Drugi oblik sunca ili Svetovida, što je u stvari jedno isto, imamo u heraldici zlatne ili crvene turje glave. Kod nas imamo isti grb u našoj Dalmaciji, koji nam dokazuje s još drugim važnim dokazima, da su već nekoliko tisuća godina pre Rimljana bili Slovenski starosedoci Dalmacije, i da su oni sami kolonizirali Italiju sve do Rima, što nam dokazuju etruščanski ili turjanski spomenici i ime same Dalmacije, koje su nam od Etruščana sačuvali Rimljani sve do današnjega dana nepromjenjeno hiljadama godina. Iste grbove tura vidimo u Donjoj Lužici, u mnoštvu poljskih i ruskih gradova i u grbu Bukovine.

Treći grb Svetovidov imamo u Šahovskoj podeli grba Hrvatske na jednake crvene i bele četvorine, koje isto vidimo u grbu Sverne Moravske, i s istim grbom se sastajemo na nebrojeno mesta uvek samo na slovenskome zemljistu, ili na takvome zemljistu, koje je nekada bilo naseljeno Slovenima. U toj je podeli uvek po pravilu više polja crvenih nego belih, jer je kod Slovena pretepljavala crvena boja život a bela smrt, što nam dokazuju uskršnja crvena jaja i prastari arijski običaji žalosti u belini, koji su nam se sačuvali jedino kod Lužičkih Srba i kod indijskih Brahmana.

Ovo sam navodim, da bih mogao nekako uvesti braću i sestre u suštinu stvari, i da bi sami iz običaja naroda u svojoj okolini videli razne pojave, koje će redom navoditi. Da su Sloveni Sunce ili Svetovidu mnogo poštivali, vidimo iz stare historije i raznih naziva mesta, koji nam dokazuju našu tezu. Tako su Baltički Sloveni na ostrvu Rjani — znači lepotom otoku, nemacki Rügen, imali veliki Svetovidov grb, koji je bio čuven na daleko sa svojim pretepljavanjem i koji je bio vrlo bogat donošenjem darovima, koji su hranili tako temeljito razorili.

Drugo jedno Svetovidovo svinčiće bilo je u Beču, što nam dokazuje rimski naziv Beča Vindobona, što znači dobar Vind ili Vend, a pošto su sv. Sloveni bili veliki poštovaoci Svetovidova, tako mi još danas imamo slovenska imena, kako ih Latini ili Germani nazivaju Vindi ili Vendi, što vidimo kod Slovenceva ili Lužičkih Srba. Mi vidimo da

je bila Venecija zemlja Vinda ili Slovaca, koji su sve do osmoga stoljeća stanovali sve do Beča, koji oni zanimljivo i dokumentarno nazivaju Dunaj, na što ćemo se vratiti.

Da je bio Beč posvećen Svetovidu dokazuje nam još jedno ime, koje nam kaže još nešto više, a to je češko ili slovačko ime Beča, koje znači Videnc. Tu imamo složene u stvari dve reči a to je Vid i denili dan kako bismo to mi rekli. Najedanput vidimo, da nam celo ime Beča pretstavlja jedan značaj. u stvari Vidov dan ili Vid den, kako su ga Slovaci, kao najbliži stanovnici do danas sačuvali. Tu mi vidimo, da je u Beču morao biti proslavljen hram svetoga Vida, koji je bio dobar i na daleko čuven, jer nisu Rimljani samo iz vazduha uzelili imc Vindobona ili Slovaci Vidjen. Slovenci imaju Beča imo isto dva korena ili reči, koje nam daju mnogo više svedočanstva, i koje još frapantnije stavljuju ovu naseobinu na više mesto. Slovenci imaju značaj u stvari Dunaj i to isto ime ćemo videti kod Beograda u runskome napisu.

Sva ta imena, kako rimsko, tako slovačko i slovenačko potvrđuju nam, da je u Beču morao biti jedan centar slovenskih kultova božanstava, i ja držim, da je crkva svetoga Stjepana u Beču sazidana na mestu, gde je bio nekada podignut hram Svetovidov. To vidimo i u nazivu najblžeg sreza bečkoga pri centru Wieden ime Svetovidova, i ništa nije moglo germanizacija, sve je ostalo tako kako je bilo pre.

Kada budemo skinuli zavese s naše prošlosti videćemo, da su Sloveni imali veliki organizovani državni sistem, koji je bio najveći na kontinentu Evrope, i koji je bio sjajno organiziran sive dote, kod nisu Sloveni podlegli u svome izobilju gladnim i surovim napadacima, kao što su im podlegle brojne civilizacije u dolini Eufrata i Tigrisa. Sokolstvo mora uzeti u svečani zadatak, da će ono opet sve obnoviti, što je nekada postojalo, i da će u svojoj velikoj porodici paziti, da bi uvek bilo stablo slovenskih naroda zdravo, jer samo takvo će se moći odupreti svim burama, koje još u životu Slovenstva prestoje. Sokolstvo ima da ponese zastave Svetovidove na sve četiri strane sveta, i da pomogne novim smerovima osnovati novo društvo čovečanstva, jer danas vidimo, da organizacija zapadne civilizacije, koja je toliko materijalistička, propada i propaše potpuno, neće pomoći nikakve konferencije sveta, ako ne iznesu što tamo imaju najbolje, i prijenesu to na oltar svećečanske zajednice. Sokolstvo će časno svoj zadatak ispuniti u to sam ubeden.

H. J. Kvasnica, Beograd

Tirševi Sokolstvo i eugenika

Mrvi predi su oni, koji vladaju sudbinom naroda. Mi primamo platu za njihove vrline, mi nosimo težinu njihovih greha.

Gustav le Bon.

U poslednje vreme postaje sve očitije, da je došlo doba, da i Slaveni danu čovečanstvu, i da ga opremene onim, što je svojstveno karakteristici nihovih duši i slovenskom.

D. S. Merežkovski rekao je, da su posle Hrista jedni pošli s naukom protiv Hrista, a drugi s Hristom protiv nauke. I jedni i drugi nisu čovečanstvu sreće. Usud je dodelio baš Slovensima ulogu da stvore sintezu jednih i drugih, i privedu rod ljudski k sreći, k istinskoj sreći, koja je — s progresom kulture i civilizacije — u čovečanstvu sve manje.

I pre, kad su slovenski narodi još većinom bili politički sputavani u prirodnim razvijatku, da li su dosta primera veličine specifičnog slovenskog genija, verujem, da će u budućnosti oslobođeni Sloveni snažnije zakročiti stazom progresa, koja je osvetljena zrakama naših predaka velikana.

Jedan od takovih bijaše nesumnjivo brat Miroslav Tirš.

Možda smo još vremenski preblizu, da obuhvatimo veličinu njegovih ideja, ali promatrujući već danas plove do njegove nauke smemo da ustvrdimo, da je on začetnik idejnog pokreta, koji je prvi na istoj bazi ujedinio sve slovenske narode i zanco ih u istom etičkom i moralnom veličinom.

I pre, kad su slovenski narodi još većinom bili politički sputavani u prirodnim razvijatku, da li su dosta primera veličine specifičnog slovenskog genija, verujem, da će u budućnosti oslobođeni Sloveni snažnije zakro

Začetnik je nauke o nasledivanju opat Mendel, koji je prvi publikovao svoja opežanja na križanju raznih vrsta biljki u svom manastirskom vrtu. Ta je publikacija pobudila pozornost tadašnjih biologa naučenjaka, pa je iz znanstvenih radova Igo de Vrie-a (Hugo de Vries), Hertwiga, Wajsmana, Iv Delaže (Ives Delage) i Charles Darvina (Charles Darwin) nastala današnja moderna nauka o nasledivanju, koja je jednako toliko interesantna, koliko je praktična i korisna primena u životu. Zaslugom poglavita Baura aplikovano je razmatranje tih problema i na čoveka.

Nasledivane osobine koncentrisane su kao takozvana nasledna masa u lezgri polnih stanica obih spolova, koje se kod začetka novoga života sjeđinjenjem muške i ženske polne stanice, također ujedine.

Preko polnih stanica, dakle, prenosi se sva nasledna masa od preda na potomke, i to od pamtevika i ikona sviju vrsta i rođova bitjki, životinja i čoveka.

Jedan važan momenat za razumevanje onog što sledi je odnošaj nasledne mase i naslednih osobina prema svekolikoj okolini, u kojoj se razvija novi rastući organizam (klima, hrana, razne bolesti i t. d.). — I ako je danas dokazano da nema nasledivanja stičenih osobina, dakle onih osobina, što ih je organizam stekao u svom razvojnom odnosu s gore napomenutim faktorima okoline, ipak vidićemo da neke socijalne bolesti (naročito alkoholizam i sifilis), ostavljaju pogubne tragove na potomstvu. Na prvi pogled izgleda, da je to u protivnosti s gore navedenom tvrdnjom o nemogućnosti nasledivanja stičenih osobina, kad ne danas bilo utvrđeno, da te socijalne bolesti ostaju i kvarite kvalitet plazme polnih stanica, a po tom i naslednu masu, koja je u njima koncentrisana. Dakle, na neki način indirektno nasledivanje za razliku od direktnog nasledivanja nekih bolesti, kao što je hemofilija, ekzematozna konsticija, naklonost na duševna obolenja i t. d.

Za eugeniku je to bitno, da je medicinska znanost otkrila veliki broj bolesti, koje se nasleduju, ali je danas (ističem danas) još za mnoge od njih nedovoljno jasno, kako i koliko će se one kod potomaka morati ispoljiti. U tome baš leži, braćo, problem nasledivanja kod ljudi, u čovečjoj patologiji, problem bitan za praktičnu primenu rasne higijene. Za rasplod i eugeniku, problem bitan za praktičnu primenu rasnih pasmina životinja i korisnog bilja naravno taj problem ne postoji, jer tamo svesno za rasplod odabiremo najbolje, a druge jednostavno uklanjamo od mogućnosti rasplodovanja. Kod životinja uzurpirao je to pravo čovek. Pitanje je pak socioološko, i veliki problem budućnosti, ukoliko to pravo ima ljudsko društvo, da ga provoda i kod čoveka.

Rasna higijena još ne fundira na dovoljno sigurnim temeljima za tako zamašne odluke, pa se za sada još potraže i statistikom rasne higijene.

Statistika je pridonela eugenici spoznaju, da na primer stare prvorotkinje daju nasledno manje vrednu decu, zatim da kratki intervali među potrođima negativno deluju na kvalitet nasledne mase. Ona je eugeničarima pružila dokaz, da se kod visoko kulturnih naroda može govoriti o početku izrođivanja hiperkulturnih nacija.

Problemi su to koji za kratko neće više moći ostati rezervisani samo za akademsku eugeniku razmatranja, nego oni počinju pretiti kulturnom čoviku toliko, da će rasni higijeničari u budućnosti postati za bitak i obranu naroda isto toliko važni, koliko i socijalni higijeničari, nacionalni ekonomi vojni stručnjaci, tim više, što ti problemi ne prestaju kod grančenih stupova.

Zadaća se rasne higijene dade sve sti na sledeću 4 kardinalna smera, i to:

1) sprečavanje opadanja poroda;

2) otklanjanje svega što je u stanju da kvari kvalitet nasledne mase;

3) sprečavanje množenja malo-vrednih, a

4) poticanje množenja punovrednih individua u rasno higijenskom pogledu.

Pokušaćemo sada da te teoretske probleme odrazimo na životu i razvoju naroda u praksi.

Ako pratimo povest raznoraznih naroda od ikona do dana današnjega, nači ćemo kod sviju stalni uspon i propadanje, većnu menu između visoke kulture i moći, te političkog i duševnog propadanja. Eto starih Sumerana, pa Babilonaca, Egipćana, starih Helleni, Rimljana, Španije za Karla V i t. d.

Ta je pojava preredovana, a da bismo je smeli shvatiti kao puku slučajnost.

Snaga i vrednost, dakle, ukupni kvalitet nekoga naroda, ovisna je od kvaliteta osobne vrednosti njegovih pojedinaca, a ova se opet temelji na kvaliteti nasledne mase, nasleđivanih svojstava, koje svaki pojedinac kod začetka svoga prima od preda.

Što više je vrednih (u eugeničkom smislu) pojedinaca u nekom narodu, to je sposobniji i moćniji. Snaga i vrednost nekog naroda, drugim rečima saстоji se iz sume svekolike dobre nasledne mase, dobrih nasleđivanih osobina njegovih pojedinaca. Ako li kva-

litet te mase opada, proporcionalno raste u narodu broj nevaljalih članova tog naroda. A porastom broja takovih duševno i telesno manjevezrednih pojedinaca nastaje opšti zdravstveni, duševni i kulturni nazadak (dekadencu) čitavog naroda, dok obrnutu sistematskim odgajanjem dobrih nasleđnih faktora dolazi se do narodnog oplemenjivanja. —

Vratimo se sada duhom unatrag u ono pradavno doba, kad još pojedina ljudska plemena nisu bila tako nagnuta naseljena, i dok još nisu stalno boravila na istom mestu. — Pretpostavimo, da jedno takovo pleme, ili deo toga plemena, nije više nalazio dovoljno životnih uslova u svome kraju. Ono je onda, da ne propadne, bilo prirodno prisiljeno, da ode da potraži novu domovinu. Takove su nam pojavile se povesti dovoljno poznate, ta spominjem samo onaj čitavi deo historije, što smo ga baš radi tih pojava nazivali dobrom seobe naroda. Poznat nam je dolazak našeg plemena na Balkan, pošto se odelio od svoga slovenskog debla, tamo negde iz Karpat, te se naselio u krajevinu današnje naše domovine Jugoslavije, dobivši time i naziv Južni Sloveni.

Tako je, eto, seobom došlo zdravljem i čelo plemena naših preda na jug, u svoju novu domovinu, koja mu je obećavala dovoljno mesta za nastanbu i povoljne uslove za život.

U toj novoj domovini nastajala su pojedina naselja, došljaci su se mnogili, dolazilo je do obilja svakojakog, pa i do primarne kulture i moći. Iz otcepljenog plemena razvilo se u novoj otadžbini novo pleme, novi narod, koji je dođešu matičnom ostao sličan po rasnoj karakteristici, jeziku i osobinama, ali koji je prilagodijen novim uslovima života, klimi i hrani, te mešanjem sa starosedeocima, poprimao sve više karakter novog naroda. Njegova zdrava životna snaga u vezi s povoljnim vanjskim uslovima, imala je za posledicu, da se opet počeo osećati manjak prostora i poređ uznapredovale kulture i povećane producije sviju životnih potreba. Ukažala se potreba proširenja granica, a ta može uslediti ratnim osvajanjem, ili jednostavno prirodnom penetracijom u okolinu, ako se recimo susedna plemena nisu toliko brzo množila, ili su uopšte bila u borbi za opstanak manje sposobna, jer načem se dade osvojiti, ali samo kvalitetom nasleđne mase sačuvati.

No takav narodni uspon mogao je samo zato nastati, što je narod sastojao iz pojedinaca sposobnih u borbi za opstanak i valjanih u rasno higijenskom pogledu, a i zato, što je bio upravljan od valjanih voda. Narod je uzgojio i umeo da izbaci na kormilo svoje privake i vode. Radi toga nisu mu mogli ozbiljno nauditi nikakovi vanjski štetni uticaji. Nisu mu mogle trajno nauditi ni gladne godine, ni elementarne katastrofe, potresi, poplave, ni epidemije, koje su istina dozadale do umiranja u masama i zadale narodnoj snazi osetljive gubitke, ali kod takovog žilavog i životno snažnog naroda, ostalo je sve to bez trajnih štetnih posledica. Koliko li je teških katastrofa i pošasti haralo našim narodom, koliko li je izdržao nasrta divljih plemena, koliko li se stoleća osmanlijska zavojevačka sila razbijala o grudi njegove, koliko li je borbe podneo s kulturno jačim zapadnim germanskim i na jugu romanskim narodom, da ne bude odnaroden; pa ipak mu je uspelo da zadrži svoju samostalnost i nacionalni individualitet svoje domovine Jugoslavije, i predao ju amanet nama današnjoj generaciji. Braćo, osećate li u tim rečima veličinu naše odgovornosti? Nameće se pitanje, otkud nama ta snaga, da smo u tom uspeli? Snaga leži u plemenitosti i vrednosti naše nasleđne mase i osobina, koje su svojstvene nama Slovencima i našoj pretežno dinarskoj rasi.

Trebam li ovde još posebno da istaknem, koliko je srećno umeo naš narod da u pravo vreme izbaci iz sebe na površinu valjane vode? Eno Vam prima Vožda Karadorda, koga su resile sve plemenite odlike našeg naroda od kojega je potekao i od koga je nastadio kvalitet svoje nasleđne mase. I evo do koje je veličina i moći doveo slavni rod Karadordjevića naš narod. Priznaju nam to i drugi narodi. Je li ečino onda, kad znamo cilj i zadatak Sokola, da je baš užvišeni naš Vladar, danas naš pokrovitelj i zaštitnik, a Prestonolski Petar naš prvi starčešina Sokola Kraljevine Jugoslavije?

Nabrojio sam Vam pre, koliko je štetnih vanjskih uticaja uspešno pretrpio naš narod, pa hoću da znamenitog gledišta napomenuti, da su oni u rasno higijenskom gledištu imali i pozitivnu vrednost, jer sve one pošasti i katastrofe uglavnom iz društva uklanjaju i tako od daljnog plodenja elminiraju slabije i u borbi za opstanak nesposobnije, dakle, vrše neku prirodnu selekciju. — Znanost nas uči, da je ipak i takovih vanjskih uticaja, koji mogu i najjači narod da izrode i uniše, ako je prisiljen da mu trajno bude izložen. Ovde navadam kao eklatantan primer, da Evropejci postaju u tropskim krajevima već u drugoj generaciji posve neplodni, jer nisu u stanju da se aklimatiziraju.

Takova forma teškog vanjskog upliva na izrođivanje znači onda, da neki narod osuđen na propast, ako

je prisiljen, da bude trajno izložen takovim vanjskim uticajima, koji prevažilaze mogućnost njegovog prilagođivanja.

Mnogo ozbiljniji i opasniji su ipak oni uticaji, koji iznutra nagrizaju životnu snagu naroda i prave podlogu za izrođivanje i kvarjenje nasleđne mase, a kvarjenjem kvalitetu nasleđne mase možiće se broj bolesti, koje se nasledjuju, nastupaju duševna i telesna manjevezrednost tog naroda. Naročito su pogubne socijalne bolesti, alkoholizam, sifilis i tuberkuloza, koje su jedan od najljubičih bičeva narodnog zdravlja. S bolom moran konstatovati, da je alkoholizam u našem narodu mnogo raširen, da je sifilis u nekim krajevima naše države eudemičan, i da od tuberkuloze u našoj državi boluje oko 240.000 ljudi po opreznoj statistici dr. Matka, mariborskog primarija. Sokoli, upamtite to!

Bez sumnje je narodno zdravlje u ovom uzročno vez s blagostanjem i položajem narodnog gospodarstva. Potraje li dulje vreme nepovoljno i kritično stanje narodnog gospodarstva, moraće se to pogubno odraziti na narodnom zdravlju i kod najčvršćeg naroda, imao on ma kako odličan kvalitet nasleđne mase.

Takovo stanje gospodarske bede utiče rastvarajući na etička dobra naroda. Sto više zaokuplja misli čoveka brigda za svakidajnim hlebom, to će više biti gurnute u pozadinu u njega sve one idealne vrednote, što ih je u našem stvorili kultura, običaji i religija. Bezobzirni egoizam za samoodržanjem dolazi na mesto socijalnog osećanja. Želja je naštetištem užitcima nadomešta prijašnji nagon za dobrim i plemenitim.

Pod takovim propadanjem morala mora onda i familijaran život da štetne, pa upravo u tome treba da tražimo izvor nazadovanja broja poroda, koji počinje da preti svima kulturnim narodima. Već pre sam napomenuo, kako može narod s većim brojem porodaca prosto da utopi u sebi druge, koji se poslaganje množe, a time da upije u sebe i njihovu kulturu i rasne osobine. Karakterističan matematički primer za to naveo je prof. Tomson (Thomsen) iz Minstera u svojoj knjizi: »Propadanje i nastajanje naroda«. On kaže: »Uzmimo, da je pred 300 godina u Nemačkoj bilo brojčano jednako toliko crnaca koliko i belaca. Pretpostavimo, da je svaki crnac stupio u brak u 25 god. i imao barem četvero dece, a svaki belac tek u 33-toj godini i imao najviše troje dece. Danas bi u Nemačkoj na svakih 1000 stanovnika bilo 990 crnaca i samo 10 belaca, naročno ako se ne bi križali. To je samo teoretska pretpostavka, koja nam i te kako jasno pokazuje ugrožavajuću opasnost opadanja poroda za kulturne narode. Povest nam pruža dosta takovih primera iz faktičnog života, pa još i danas. Eto opadanje poroda dovelo je već danas do toga, da veliki gradovi ne mogu više da održe broj svoja stanovništva sami od sebe. Oni bi izolovani od okolice bili osuđeni na smrt. Da u Zagreb ne bi više pridolazio novih stanovnika sa sela, Zagreb bi za neko 200 godina bio tek pusta gomila mrtvih zidina. Eto Vam službenog dokaza statistike magistrata grada Zagreba:

U god. 1930 umrlo 2880, rodilo se 3912;
" 1931 " 3260, " 2774;
" 1932 " 3375, " 2600!

Iako broj stanovništva stalno raste (pridolaženjem sa sela), broj poroda konstantno pada. Kad ne bi naši veliki gradovi primali uvek sveži sokovi iz provincije oni bi usahli, a istaknuti moraju, da su gradovi centri naše kulture i svekolike narodne emanacije. Mi smo još, za razliku od drugih zapadnih naroda, u tom srednjem položaju, da je rezervoar životne snaže našeg sela gotovo još nedirnut. Ali i to može jednoć u budućnosti postati druge.

Tim bi merama postepeno bile uklanjane od potomstva loše nasleđne osobine, i sve bi manje bilo onih pojedinaca, koji padaju na teret ljudskog društva, pače na njihovu štetu. Naročno, da treba paralelno s time voditi brigu, da rastuće potomstvo živi u okolini u kojoj će se negovati i dalje čuvati dobra nasleđna svojstva, a za to je opet potreban prvenstveno uredan i moralan familijarni život, a i osnovne škole, gde treba gajiti one etičke vrline, o kojima su nam usadene od religije, od ljubavi prema otadžbini i saveznomu osnivaču Sokolstva, a i rasno higijenski.

Nameće se pitanje, nije li današnja prevlaka briga za bolesne i kržljave, te sve veće socijalno osiguranje slabijih neki znak nadkulture, i nije li on u protivnosti s prirodnom selekcijom i nazorima eugenike? S gledišta rasno higijenskog sigurno nije, bio loš onaj stupanj koji se zaustavlja. Cilj je Sokolstva, da uzdrži narod u telesnom, duševnom i moralnom zdravlju. Telesno vaspitanje brije se o razvitku omladine postaje problem ljudskog društva i važna komponenta celokupne kulture čovečanstva. Mi Sokoli smo pre nego drugi pozvani da očuvamo rod pri onaj svestranoj čistoti, koja ne dopušta, da bi narodi izumrli, i da bi se pokazala kakovitost i tako kakovitost, kakav je naša izopadnost i tako kakovitost, kakav je naša nadzadjaštvo, taj najveći upravo ubitacni zločin, koji se može učiniti našu narodu. U Sokolu kaže Tirš 1881 godine: »Kada čuvaš sebe, radiš, da čuvaš također od propasti narod, čiji si član« (čisto rasno higijensko rezonovanje!). Na prvoj javnoj vežbi Praškog Sokola u martu 1865 god. kaže Tirš: »Takmičenjem snaga i uzajamnom ljubavlju sve braće, moramo zajednički odgojiti pokolenje, puno živote sile i čistosti, koje neće biti samo snažno, nego će nam također prezentovati čoveka čvrste volje, koji se neće samo hvaliti slavom svojih preda, nego će biti sposoban, da sledi njihov izgled, i da ih još i nadviši.«

U Sokolskom arhivu II na strani 77 kaže Tirš, da je otklanjanje i poboljšanje mana u potomstvu, odvisno od namih.

U sokolskim dvoranama, kaže

Tirš, nećemo vežbati samo snagu ruku nego ćemo u krugu plemenitih mladića i odačnih muževa jačati duh i smisac za rodoljubni rad i napredak svakojaki, u tom krugu svako će dozreti i krasiti i čvrst značaj i otići će iz sokolskih dvorana, kao gotov muž.

Tiršev Sokolstvo pripremalo je

Slove, da budu zreli za momenat, koji je i došao nakon velike svetske katastrofe 1918 godine, koja je oslobođila slovenske narode. Smemo tviditi, da smo slobodni dobroim delom stekli baš zaslužom Sokolstva. Time je prva etapa Sokolstva i završena. Ali Tirš kaže: »nikada zastoj, uvek samo napred«. Zato je daljnji zadatak Sokolstva da nastavi Tiršev program i u onoj njegovoj rasno higijenskoj komponenti, koju sam potanje razložio u ovom mom razlaganju.

Eugeničkoga pak napretka nema

bez paralelnog ekonomskog progresa, kako sam napred spomenuo. Srž našeg naroda sačinjava mahom seljački stalež. Dužnost je nas Sokola, naročito Sokola na selu, da našem seljaku, kome nedostaje ekonomskog obrazovanja i vaspitanja pružimo luč znanja i putokaz iz današnje ekonomskog zapletene.

Naše se zadaća sama od sebe, kako da se tome izrođivanju stane na put? Teška mora našeg ekonomskog stanja i privrede, koja je pr

Brat Adam Zamojski — 60 godišnjak

Roden u drevnoj plemičkoj porodici grofova Zamojski, koja je u istoriji bratskog poljskog naroda sa svojim rodoljubivim i vitezkim delima za sva vremena sačuvala svetlo i slavno ime.

Našemu narodu to je ime značilo također iz čuvenih romana velikog Henrika Sienkiewicza, a još bliže, upravo do naših živih srdaca,

požrtvovnosti i mladenačkoj usajnosti brata Adama Zamojskog.

Njegov dom u Varšavi i njegov dvor u Kozlovcu uvek su širom otvoreni za sve sokolske potrebe. Svako bratsko srce nailazi kod br. Zamojskoga toplo i dobrostivo zavetiše. Naročitu pozornost, upravo očinsku brigu, iskazuje naravno poljskom Sokolstvu, kome priredu-

Brat Adam Zamojski

primakao ga je potomak svojih davnih dedova, brat Adam, sadanji glavar Zamojski, naš ljubljeni sokolski brat.

Nagnula mu se je životna doba do novog medaša — preko šestog desetleća. Koristimo se tom prilikom da bi se zaustavili kod junačkog pretstavnika bratskog Sokolstva s pozdravnom besedom, koja neka mu ujedno bude i iskrena čestitka svega jugoslovenskog Sokolstva prigodom tog jubileja njegova života!

Naše Sokolstvo vežu s braćom Poljacima iskrenje i tešnje veće dobrih 30 godina, a tek brat Adam produbio ih je i učvrstio tako, kako mu je nalagala i do savršenosti uždigla njegova velika sokolska slovenska duša.

Zadnjih deset godina više je puta, sam ili sa svojom porodicom, posetio našu domovinu i upoznao se sa svim njenim predelima od obale našeg Jadrana do Lovćena, od tog našeg juga pa do najsevernijih granica naše zemlje. Zavoleo je našu zemlju i naš narod i vezao se je s našim Sokolstvom u najintimijem sokolskom bratstvu. Sva jugoslovenska sokolska porodica danas i lino poznaje Adama Zamojskoga kao svog vrlog i pravog sokolskog brata.

U ovo poslednje doba, kada se je bilo blagojao svojoj šezdesetoj godini i mi smo također Jugosloveni više puta pohrlili u njegovu lepu domovinu i upoznali ga u pravom elementu njegovog neumornog nacionalnog i sokolskog stvaranja.

Varšava, Poznanj i Gdinja nikada nam neće izbediti iz spomena, jer smo posvuda doživljali toliko lepote, bili susretani s toliko bratske pozornosti i gostoljubivosti, da to ne možemo izreći niti oceniti s golom rečju.

A što nas je najviše obradovalo, to je bilo naše spoznanje, koje je raslo sve više i više, o stalnom napretku i razvitku poljskog Sokolstva, što pre svega i u najvećoj mjeri treba pripisati skrajnjoj

Godine 1897 bio je tajnik komiteta za sakupljanje sredstava za Varšavsku tehniku. Te godine venčao se je s Marijom groficom Potockom.

Godine 1898 bio je osnivač i prvi predsednik Varšavskog društva za pomaganje neozdravljivih bolesnika i bolesnih na raku.

Kako je bio trijester između četraesteru dece, morao se je već zarađana posvetiti praktičnom životu, da na taj način osigura egzistenciju svojoj porodici, pa je stoga preuzeo vodstvo poslovstva Rudka i Černjaka; bio je kroz osamnaest godina ravnatelj rafinerije i tvornice šećera Sobolovka na Podolju.

U Varšavi je bio imenovan za član na državne komisije, koja je imala zadatak da podigne obrambene nasipe na Visli i da sastavi odnosni zakon. Isto tako bio je član komisije za izradu načerta zakona o općinama.

Učestvovao je u rusko-japanskom ratu. Po svršenom ratu organizovao je zajedno s biskupom Popielom na podrudju varšavskog vojnog okružja 130 bolnica za ranjene vojnike Poljake. Te bolnice imale su 2600 kreveta. Aktivno je suradivao kod poslaničkih izbora za Rusku Dumu, ali sam nije nikada kandidirao, iako su bili izgledi za njegov izbor veoma povoljni.

U svojem izbornom okružju osnovao je zadružne prodavaonice, koje su odlično uspevale.

U svetskom ratu učestvovao je najpre u puku gardijskih ulanaca, nato kao ordonans oficir glavnog komandanta severo-zapadne fronte generala Žilinskog, a nato generala Rusko-ga. Na tom položaju podržavao je stalne veze s političarima i narodnim ko-

metetom u Varšavi. Koncem godine 1914 bio je imenovan za ordonansu oficira kod glavnog stana, kojemu je bio zapovednik veliki knez Nikolaj Nikolajević, jer je bio dodeljen vojno inostranoj misiji. Na tom položaju ostao je do polovice 1917 godine. Kad je mesec septembra 1915 preuzeo vodstvo glavnog stana, ostao je brat Zamojski kao ordonansni oficir cara Nikolaja II, a u februaru 1916 bio je imenovan za carevog adutanta. U to vreme počeo je također i s organizacijom vojnih korpusa poljskih, čeških i srpskih. Nakon pada cara ostao je br. Zamojski na svojem položaju i bio je dodeljen ministru vojske Gučkovu. Kad je preuzeo vodstvo glavnog stana Kierenski, dao je ostavku. Istovremeno pak, dobio je poziv Narodnog komiteta u Parizu, te je otpotovao u Englesku i Francusku u svrhu organizacije poljskih formacija na zapadnoj fronti, t. j. u Francuskoj.

Nakon povratka u oslobođenu domovinu odmah se je prihvatio rada za narod. Organizovao je prvu proslavu »3. maja«, a godine 1920 za boljševičke invazije, osnovao je narodnu stražu. Pokrenuo je pitanje ustanavljanja udruženja svih poljskih društava u Poljskoj Republici, gde je bio izabran za predsednika, gde je široko ujedinjenim društвима pravu ljudavu prema domovini, osećaj izvršavanja dužnosti, te je iz njih stvorio kadar za obranu domovine pred vanjskim i unutarnjim neprijateljima. Povezao je svoje udruženje sa sličnim udruženjima u Francuskoj, Engleskoj i Belgiji, te s time pokrenuo osnivanje međunarodne konfederacije za red i mir, te je postao član te organizacije.

Godine 1921 postao je predsednik komiteta velikog tedna za gornjo-šelski plebiscit, skupio u tu svrhu ogromna novčana sredstva i u tom pogledu uspešno intervencionirao u inozemstvu. Također i pobeda poljskog stanovništva volinjskog plebiscitnog komiteta, i pored nemačkih intriga, u velikoj mjeri služila je A. Zamojskog i njegove agilnosti kao predsednika tog komiteta.

Godine 1921 počeo je da učestvuje također i na sokolskom polju, te je bio pozvan u komitet za organizaciju sokolskog sletja u Varšavi. Sav, bez organizovanja posvećuje se sokolskoj organizaciji. Godine 1922 bio je biran za starijost svukupnog poljskog Sokolstva. Godine 1924 na sletu u Zagreb u poverili su mu izradu pravila za Švez slobovnog Sokolstva, koji je Švez bio ustanovljen god. 1925 u Varšavi na Foksalu. Brat Zamojski poverili su također predsedništvo tog saveza do 1926 godine, kada je bio biran za prvog potpredsednika.

Brat Adam Zamojski nalazio se je već dugo godina i na visokom položaju kao potpredsednik Međunarodne gimnastičke federacije, koju je po smrti njenog predsednika Kazale-a stvarno i vodio sve do ovogodišnje skupštine Federacije, održane u Lozani 11 i 12 aprila, kada je bio izabran za njenog predsednika.

Također i na drugim poljima radio je br. Zamojski i još uvek radi s velikim uspehom, što nam svedoče njegova razna počasna mesta i mnoga poljska, srpska, jugoslovenska, češka, ruska i ostala strana odličja.

Naša prva zadaća

Ruskom Sokolskvu

Skoro svi istraživači uzroka ruske revolucije obično smatraju, da je tome u dobrom delu uzrok nezadovoljstvo intelektualaca s državom. Ja se ne slažem s ovim općem rasprostranjenoj nazorom. Naprotiv, napredni Rusi uvek su voleli svoju otadžbinu, iako naroci temelji ruskog nacionalnog osećaja mogu da budu posledica istorijske sudbine, t. j. naslednog nećešća u političkoj životu. Za to imamo dokaza iz najboljih godina svih doba.

Najugledniji slavjanofil Ivan Ak-sakov dobrovoljno je pošao u Krienski rat (1853) »da bi snosi muku kao svij, jer bi ga inače grizla savešta. Turski rat 1878 god. bio je idealnih piscima G. Garšinu i G. Uspenskomu nova pojava čuvenog »ulaska u narod«. Garšin junak mrzi rat i ranjen jauče na bojnom polju, jer je malo pre ubio Turčina. »I na njega će uzalud čekati staru majku. Nisam to htio. Nikome nisam htio zla. Mislio sam jedino da će izložiti metcima vlastita prsa.« Ne poznati i mrki obični vojnici znaju samo da »treba potući Turke.« Ne ljute se, jer je Turčin prolio bogzna čiju krv, nego zato što je uz nemirio toliko ljudstvo, koje je moralno da napusti kuću i da toliko hiljadu kilometara pешači u boj. — »Da li ne bi bilo bolje umreti kod kuće?« — misli dobrovoljac Ivanov. Napustio je univerzitet samo zato, jer se je stideo ostati izvan opasnosti i jer je htio da učestvuje u općoj patnji. »Niko ne bi išao u rat kada bi smeо, ali mora da ide... I. F. Rodićev, docnije ugledni narodni poslanik, također je napustio univerzitetsku predavanja, zamenivši ih dobrovoljačkom puškom, jer je mislio da će »boj za srpsku slobodu uskoriti i slobodu Rusije.«

Eto, iz koga je uzroka napisao poznati prof. A. Pipin iste 1888 god. u knjizi »Panslavizam u sadašnjosti i prošlosti« ove trpkе reči: »Ruska javnost (osim pustolova i nezgrapnih nacionalista) nije nikada bila u stanju da misli na Slovence. Najpre, mišljaju ozbiljnih ljudi, moraju se rešiti vlastita domaća pitanja. S toga gledišta bilo je naglašavanje slovenskog pitanja teška pogreška, jer je to udaljilo javnost od najbližih zadaća i prevarilo je u pogledu vlastite snage. (U istinu bi se lako mogla rugati češka pa čak i galicijska književnost pod Austrijom našoj ruskoj cenzuri). Ne smemo varati Slovensko u pogledu Rusije, dok ruska javnost ne bude mogla slobodno govoriti. Naš sveslovenski osećaj razjašniće se u teoriji i dobiti jakog temelja u životu same onda, kada se bude mogao da osloni na razvijene gradanske sile. Samo posle toga bićemo u stanju da s potpunim pravom govorimo o našem značenju za sveslovenski savez i jedinstvo.« Dakle, bilo je idealno odusevljenje Karadordević godina već zaboravljeno. Napredno javno mnenje pre rata pokazivalo je malo zanimanja za tradicionalno zvanično »potpomaganje balkanskih pravoslavnih hrišćana«.

Dne 3 (16) marta god. 1909 doneli su retrogradski dnevnici poslanici srpskome narodu prigodom austrijske okupacije Bosne i Hercegovine, u kojima se među ostalim kaže: »Prošla su vremena, kad su političari postupali s narodima po svojoj želji. Mislimo za to, da neće osim svih Slovena u Rusiji, Austriji, Nemačkoj i na Balkanu također i sav kulturni svet podnosići teško

gaženje međunarodnog prava. Neka znaju Srbi, da ruski narod s njime dušivo saoseća i da zajednički s njime trpi.« Ovu poslanicu bili su potpisali ugledni političari od Rodićeva i Mačkovića sve do predsednika Dume Homanjaka i grofa V. Bobrinskoga te poznati naučenjaci: Lamanski, Šahmatov, Pogodin, Rostovcev, Behterev i drugi. Rodićev (bivši dobrovoljac iz g. 1878) pak za nekoliko je dana oposzao svoj potpis. U pismu na grofa Bobrinskoga izjavio je, da se u bistu slaže sa svakim slovom pisma, ali da je sprečen iz jednog naročitog razloga da ga potvrdi potpisom: »Ne trebamo za zaštitu srpskih narodnih prava molba nešto primera. Očekujemo, da će narodni poslanici stranih država baš u svojstvu poslanika rečju i delom ustati u obranu pravne osnove evropskog mira. A što medutim radimo mi sami? Moje nacionalno samoljublje me ne zaustavlja. Ne možemo ni kod kuće da se sa stanemo da bismo otvoreno kazali naše mišljenje. Ne možemo da ga kažemo ni u Državnoj Dumi. Najbolje što možemo da učinimo za Slovence, moramo da učinimo sami i u vlastitoj kući. Ne smemo raditi tako da bi bili maloletni, te pozivati druge da radi i kažu ono što mi nismo u stanju sami kod kuće. — F. Rodićev.«

Ovaj žalosni udes slobodne misli kod Rusa zadesio je i mlađi sokolski pokret. Ne mislim samo na prepreke zavidnih nemačkih turnerajnina, koji su već dugo prednjačili u telesnom vaspitanju, i na strahu od zvaničnih krušova, koji su Sokola posmatrali kao »veoma onasnu političku organizaciju«, jer je oko god. 1900 ruski izaslanik u Beču prof Kapnist javio, da češki Sokol ima »javni protidinastički značaj«. A smanjili, da nije treba držati za glavni uzrok dugih neuspela ruskoga Sokolstva samo preterani ponos velikog naroda naprava očajnoj borbi malih (što ističe br. N. Manohin u zaslužnoj »Kratkoj istoriji ruskog Sokolstva«, Prag 1924). Napredna javnost otklanjala je »teatralno odelo čeških Sokola«, jer ga je smatrala za »novi oblik slavjanofilske reakcije, koja može da bude u prilog samo konzervativnoj politici, vlasti birokrata i bespravnosti na-

roda«. (Predavanje G. Gradovskog 19 decembra 1908 u petrogradskom Lite-raturnom občestvu). Ovo tapkanje na mestu napokon je bilo odlučno i u predvečerju rata 1914. Kad smo dokazivali, da za Evropu nema bolje budućnosti izvan rešenja slovenskog pitanja, uvek sam čuo od svojih drugova akademičara u Moskvi isti odgovor: »To je možda istina, ali je žalosno, što neće da zaboravite nacionalizam. Tako polaze naši seljaci na hadžiluk; načine tri koraka napred i dva opet natrag!«

Sada posle Ljelinove pobjede, koja je uništila sve uspehe ruskog Sokolstva, neka bude sokolska ideologija naša prva zadaća. Bez sokolskih čežnja neće biti slobodne Rusije. Moramo se spremiti na odgovoran rad u otadžbini. Ne smemo samo da kažemo, da su za sva nesreću odgovorni naši očevi, jer da su »premalo voleli Rusiju«. Kao što smo rekli, to nije istina. A osim sreća ideološki rad zahteva i um, jer Sokolstvo u emigraciji stalno nailazi na sve više nerazumevanja. Naša načionalistička omladina u čežnji za »jakin rukom« koleba se među italijanskim i nemačkim naukom. Naše »Studentensko hrišćansko dvijezenje« gaji pokret »Vitezac te — barem po prvi put u pravoslavnom svetu — otklanja Sokolstvo kao »izvan religiozno«. Ko se od naših saradnika brine za marksizam, koji je naš najobziljniji neprijatelj? Moramo da skrenemo pažnju mlađoj generaciji na to, da je marksizam kao nauka već propao. Objektivna znanost ne uzima narodnu svest samo kogačku gospodarskih prilika... Znam, da je vrlo teško izdavati sokolske knjige, ali mi je dužnost da napomenem da gotovo sva naša izdanja (Aktingeški, Pelikan, Čeremošenko, Vadkov) govore isključivo o Tironovim klasičnim geslima bez obzira na rusku nacionalnu prošlost i uslove slovenskog sokolskog bratstva. Ne zaboravite na rusku sokolsku ideologiju, našu prvu zadaću! Samo sistematsko upoznavanje naših nedostataka kao i dužnosti produbiće slovensku misao u ruskom Sokolstvu. Samo u svesti naše užajamnosti moći ćemo usliknuti sa Havličkom, koji je god. 1845 bodrio zemljake iz Moskve:

a třeba nám odzípali,
ej, všechno má svůj čas,
a čím my jindy bývali,
budem přec ještě zas!

Dr. N. Preobraženski, Ljubljana

Osvrt na srpsko Sokolstvo u bivšoj Ugarskoj

Još pre nego što su bila među Srbinima u bivšoj Ugarskoj osnovana prva gimnastička društva, koja su se kasnije pretvorila u sokolska, bilo je mnogo razgovora i dogovora, naročito među srpskom omladinom, kako da organizuje svoj narod na kulturno nacionalnoj osnovi, kome je stalno pretila madžarska sila da mu odnarođi najbolje slike.

Tako prilikom mnogih skupština »Ujedinjenje omladine srpske« u Novom Sadu 1866 god., u Velikom Bečkereku 1868 god. i Velikoj Kikindi 1869 god. vidimo, da je među omladinom, među ostalim, zavladala struja organizovanja naroda i za vaspitanje na fizičkom polju. Na tim skupština bilo je govor o održanju predavanja iz gimnastike, koja se nije mislila samo teoretski da sprovodi; bilo je odlučeno

i staranje naroda u zdravstvenom pogledu, a na onoj skupštini u Velikoj Kikindi vidimo da prisustvuje i izaslanik čeških Sokola, što je dalo Omladini potstrek da upre svoje oči u sokolsku organizaciju, koja je jedina bila sposobna da svojom idejom i radom drži narod svesno i budno na okupu za konačni cilj.

Sve nam to jasno pokazuje, da je srpska omladina i u bivšoj Ugarskoj nastojala da se ujedini i da radi u duhu sokolske ideje, samo nije zbog ondašnjih prilika mogla javno da istupi sa sokolskim imenom.

Uzimeno li gimnastička društva u bivšoj Ugarskoj još iz 1872 godine kao početak i osnovu današnjih sokolskih

SLOVENSKO JOKOLOSTVO

12.000 Sokola na sletu u Lavovu

U danima od 15 pa do 18 o. m. održan je u Lavovu slet Malopolske župe, koji je prema prvim telegrafskim vestima veoma lepo uspeo. Pored jake českoslovačke delegacije i delegata našeg Saveza braće dr. Buića i Vojinovića, sakupilo se u Lavovu oko 12.000 Sokola i Sokolica, pa je time ovaj župski slet zadobio karakter manjeg pokrajinskog sleta.

† Brat dr. Stanislav Skapski

Dne 17 o. m. umro je u Torunu u 62 godini stari sokolski radnik i starešina Pomoranske župe brat dr. Stanislav Skapski. Pokojnik bio je poznat nacionalni radnik te odličan Soko. Za župskog starešinu bio je jednoglasno izabran tek u martu ove godine.

Slepi vežbači u Sokolu

U Sokolskom društvu Prag III vežbaju također i pitome zavoda za slepe na Klarovu, i to 54 dečaka i oko 30 devojčica. Iako je rad s njima veoma težak prednjaci su ipak postigli odlučne rezultate, pa su ovi slepi Sokoliči već i nastupali na nekoliko priredbe sa svojim tačkama. Za jesen priprema društvo i akademiju, na kojoj će u svim tačkama nastupiti isključivo ova slepa braća i sestre.

60 godišnjica br. Jaroslava Čičeka

Ovih dana u punoj muževnoj snazi dočekao je svoju 60 godinu života starosta Sokolskog društva Brno II i član uprave Druge brnske župe brat Jaroslav Čiček. Jubilarac je bio stari i prokušani sokolski radnik, a kao vatreći nacionalista mnogo je radio i izvan sokolskih redova, na političkom, kulturnom i ekonomskom polju. Pre rata je prigodom izbora silno agitovao za sadašnjeg predsednika brata Masařika, u čemu je imao i mnogo uspeha. Brat Čiček radio se u Češkoj u Uhliškim Janovicama. Svršivši pravne nauke službovao je u Ugarskom Brodu, Ugarskom Gradištu i Ostrogu, gde je vrlo aktivno radio u sokolskim re-

dovima, bilo kao starešina ili potstarešina. Za vreme rata bio je vojni sudija u Terezinu, te se i na ovom delikatnom položaju pokazao pravim nacionalistom, spasivši mnoga narodna ljudi od robije, a mnoge također i od smrti. Kada je pak nastao prevrat stupio je odmah na čelo narodne vojske kao njen prvi komandant u Terezinu. Sada je jubilarac savetnik vrhovnog suda u Brnu i šef prezidija tog suda.

Film IX svesokolskog sleta u inostranstvu

Interesovanje za film o IX svesokolskom sletu u mnogim velikim državama veoma je jako. Do sada ovaj film prodan u Jugoslaviju, Francusku, Belgiju, Švajcarsku i Ameriku. U Belgiji, kao i u Jugoslaviji film se prikazuje po svim većim mestima, a u Americi i Francuskoj te njezinim kolonijama počeće se prikazivati u julu. Film je, degod se je prikazivao, postigao odličan uspeh.

Smrt najstarijeg člana ČOS

Dne 9 o. m. umro je u Rokicanama u 91 godini života brat Jan Baumgertl. Još prošle godine učestvovao je na svesokolskom sletu, i kako je do lance učestvovao na svim sletovima već unapred se veselio i narednom sletu, koji će se održati u Pragu 1938 godine. Sve do poslednjeg časa bio je zdrav i vedar i smrt ga je snašla nenađano.

Sokolstvo na Hlučinskom

Hlučinsko je mali deo pokrajine između Šleske i Češke, koji je pre rata potpadao pod Nemačku te je tek nakon rata bio pripojen Češkoslovačkoj. Iako je ovaj kraj bio dosta pod nemackim uticajem, ipak je dosada tamo osnovano već 10 sokolskih društava, i to u: Hlučinu, Petrkovicama, Koblovu, Lhotci, Borovnicima, Hoštjalkovicama, Ludgerovicama, Kravaržima, Sudicama i Oldřžihovu. Sva ova društva rade vrlo dobro, a ukupno imaju skoro 2000 pripadnika. Društva pripadaju Moravsko-šleskoj župi.

(Nastavak sa 13 strane)

Razna gimnastička društva pod nesokolskim imenima, kao i neka pevačka i devojačka društva za gajenje telovežbe, jasni su nam dokazi, da madžarske vlasti nisu trpele ime Soko, naročito, ako su im muškarci bili članovi, dok, ako su se devojke udruživale i nosile ime n. pr. Devojački Soko, vlasti su ih tolerirale. Javno isticanje imena Soko i za društva s muškim članstvom, vidimo tek nekoliko godina pred rat.

Madžarske vlasti odbijale su po nekoliko puta odobrenje pravila gimnastičkim društвима sa sokolskim imenom. Nisu dozvoljavale da se vojvodanski Srbi drže na okupu u viteškim društвима, bojale su se da to ne bude nečka vrst vojske, koja će im jednog dana naperiti pušku u prsa.

Iako je Madžarska gajila gimnastiku i po društвима i po školama i pomagala je moralno i materijalno, Srbima nije u tom pogledu izlazila ususret. U drugoj polovini XIX veka oscala se i medu Srbima u Ugarskoj snažna nacionalna struja. Znamo da je osnivanje gimnastičkih društava kod Čeha, a posle kod Slovaca i Hrvata bila jedna nacionalna potreba, da se narodna svest drži na okupu. Isto možemo s uverenjem tvrditi, da je osnivanje gimnastičkih društava kod Srba u Ugarskoj također bio odraz tih nacionalnih pokreta, kako bi se nacionalne mase trgle iz sna i pripremile za oslobođenje i ujedinjenje s ostalom svojom braćom, tim pre, što su ugarski

Rad srpskog Sokolstva u bivšoj Ugarskoj dobio je jačeg potstrek u osnivanju srpskog Sokola u Sremskim Karlovcima, koji je idejno počeo da radi 1903 god., a pravila su mu bila odobrana 1904 godine. Osnivač ovog društva davali su Sokolstvu u Ugarskoj inicijativu za rad i podrili ga u danima klonuća i progona i tako do prineli održanje sokolske ideje i nacionalne svesti.

Prof. Ante Tadić, Subotica.

Slet Jugoslovenske sokolske župe u Čikagu

Pozdravno pismo Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

U danima 1, 2, 3 i 4 jula o. god. održaće se u Čikagu IV slet Jugoslovenske župe — čije je sedište također u Čikagu — i II zbor Jugoslovenskog sokolskog saveza u Americi. Na tom sletu sastaje se naše američko Sokolstvo do Atlantika do Pacifika da izvrši smotru svega svojeg članstva i provede natecanje za prvenstvo jugoslovenskog Sokolstva u Americi. Prema pripravama, ovogodišnji slet Jugoslovenske sokolske župe u Čikagu imao bi da nadmaši sve dosadanje, jer će na njemu nastupiti po prvi put u velikom broju i tamošnja sokolska omladina, a pozvano je i ostalo slovensko Sokolstvo Amerike.

Program tih sletskih dana je sledeći: dne 1. jula: sastanak i sednica tehničkog zbora i sudaca; naveče sokolska akademija u Narodnoj bratskoj dvorani; 2. jula: pre podne zajednički pokus izvršujućeg članstva u Grant Parku, a posle podne — kao priredbe »Jugoslovenskog dana« — sokolski javni nastup s jugoslovenskim pevačkim i tamburaškim zborovima u Soldiers Fieldu, u stadionu na prostoru velike Svetske izložbe, koja se priređuje sada ove godine u Čikagu pod nazivom »Jedno stoljeće napretka«; 3. jula: natecanja izvršujućeg članstva obojeg spola u gradskom Dvorak Parku; navečer sokolski zbor Jugosloven-

skog sokolskog saveza u Americi i izbor stalnog odbora u dvorani Hrvatskog narodnog i sokolskog doma; 4. jula: javna vežba i izlet Jugoslovenske sokolske župe u Zdenek Park, 43rd St. i So. Harlem Ave, Stickney, III.

Najznačajniji nastup našeg američkog jugoslovenskog Sokolstva toga dana u Čikagu biće nastup podmlatka, naraštaja, Sokola i Sokolice, i to 2. jula na »Jugoslovenskom danu« pred tisućama našeg i ostalog slovenskog te američkog naroda, koji će se sakupiti na ogromnom stadionu Svetske izložbe, na obali Lake Michigan u Grant Parku. Taj dan neće biti samo dan našeg Sokolstva u Americi već će to biti dan, kada će se manifestovati snaga, sloga i bratska saradnja svih američkih Jugoslovena na kulturnom i nacionalnom polju. Da bi ove velike sokolske i nacionalne svečanosti što bolje uspele, starešinstvo Jugoslovenske sokolske župe u Čikagu, tehnički odbor kao i privremeni odbor Jugoslovenskog sokolskog saveza u Americi uputili su celokupnom jugoslovenskom Sokolstvu i javnosti u Americi apel, da se svim Jugosloveni toga dana nadu u Čikagu na tom velebnom sokolskom i nacionalnom zboru.

Povodom ovoga sleta, kome će Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije zastupati kao delegati brat dr. Ante Pavelić, jugoslovenski konzul u Čikagu, i br. Žane Miklaue iz Ljubljane, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije uputio je dne 16 o. m. bratskoj Jugoslovenskoj sokolskoj župi u Čikagu pozdravno pismo sledеćeg sadržaja:

Draga naša braćo i sestre!

— U dalekom svetu, preko širokog i dubokog Oceana savili ste Vaša nova ponosita sokolska gnezda, u kojima se sabiru Vaša sokolska srca na zajednički rad i gde snjuju Vaše svesne duše o budućem radu za dobrobit naše krv i naše zajedničke domovine!

Vez krv — osećaj narodni, svet je i visok amanet nama i Vama, usaden duboko u srce svakome, koji nije izneverio svoju staru domaju, koji ni-

je zaboravio svoju jugoslovensku majku. Iz majčinih pesama rada se taj osećaj, a od kolevke do groba prati nas melodija slatke domaće reči, koja briju posvuda oko nas i u dalekoj budini. Vez krv nevidljiv je lanac, koji čvrsto i pouzdano veže duše i godine, zemlje i sreća. Nevidljivim tim putem hitaju misli i snovi od srca do srca, od brata do brata, od sestre do sestre! Kao zvučni talasi dopiru do Vas odjeci iz stare domaje Vaše, odjeci sa brdina i poljana, šuma i livada, huka naših rek, šum našeg mora i cvrnut naših pica.

Naš sinji Jadran stalno Vam donaša pozdrave u te daleke krajeve, donosi ih svima Vam bez razlike, draga braće i sestre, koji ste nam tako daleko i blizu! Daleko očima, a blizu srca i duši.

U novoj zemlji okučili ste svoju braću, u tidoj okolini radite i živate. A ipak znademo, da su Vaše duše punе naše divne pesme, da su Vaša srca puna tople domaće reči, da Vam je u srcu u usponjeni živo usadena pomisao na zemlju Vaše krv i mladost — odatljivu!

Znademo, da se rado sećate nje, da ste zabrinuti za njezinu sudbinu i da sa zebnjom u srcima svojim gledate, kako je opkoljena lancem neprijatelja, čije bi gramzljive ruke htеле da osakate njezino snažno telo i otude nama ono što nam dedovi naši nanešu u borbi za krst časni i slobodu zlatnu. No u ovoj spoznaji velikom nam je utehom tvrdja vera, da je u Vas uz vaša bratska srca i bratska odvažna desnica, radina, smela i čelična, spremna da trgne mač iz korica — ne iz obesti, ne iz sujete — već u obranu svoje krv, svoje rođene grude.

Zdravo!

Za Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije:

E. GANGL, v. r.,
I zamenik starešine.

A BROZOVIĆ, v. r.,
tajnik.

ni ideja, ni idealizma, gde je po sredi materijalni interes pojedinaca,

Stoga sam protivam predviđenim blagodatima pojedinaca, koje bi oni po predlogu brata Grkinića imali prava da uživaju, a to su »zajmovi« (njihova manipulacija i podeljivanje!) i pogodovni krediti »za unapređenje nijihovog privrednog stanja, dotično privatnim potrebama.«

To je doduše protivno načelima zadružarstva, no zato ja i ne stojim baš neotstupno na ovoj formi. Ako bi taj, recimo, fond imao da posluži i članovima, to bi moglo biti samo preko društva, nikako po neobičajnim pravima zadružara izravno od istoga. Takovo odricanje ličnih prava i korištenje odgovaralo bi više i idealističkom karakteru našega pokreta, šta više bilo bi mu samo od veće moralne vrednosti.

Jedino takovim onemogućavanjem bilo kakav ljenog eventualnog iskorisćavanja ove glavnice moglo bi i ovo »privredno« da primi svaki njegov načelni protivnik, a svima jednakno sačuvati i potrebbni materijalni rezervi, moralnu nepriskosovenost i čisti idealizam svih deonika te akcije, naših Sokola — a što nam mora biti uvek iznad svega.

Poznavajući i ceneći sokolsku poštovnost i odricanje, te želju da Sokolstvo u svim svojim granama baš te vrline i razvija i učvršćuje — držim da će takove korekture od bilo koga svi pravi Sokoli bez ikakovih rezerva moći primiti.

Taj fond može samo da služi općenitosti, Sokolstvu, njegovoj neodvisnosti i njegovu jačanje.

Na temelju svoga istaknutog, a osobito obzirom na sam motiv osnivanja ovakove zadruge ili fonda, držim, da će ovaj predlog u interesu Sokolstva naći na opravданo zanimanje svakoga i da će se mnogi javiti u diskusiji o konačnom njegovom redigovanju.

Pošto ga smatram, kako sam to već i uvodno istaknuo, od velike važnosti, predlažem, da se o njem poveđe razgovor u svakoj našoj jedinici, a mišljenja o istome da se dostave Sokolom glasniku.

Tako se rešavaju vitalna pitanja našeg bratskoga pokreta u demokratskoj sokolskoj organizaciji, — a doteč će sastati i nova izvanredna savezna skupština da i ona reče svoju i da na temelju toga stvari zaključke, koji će uputiti Sokolstvo opet starim našim neodvisnim putevima.

Prof. Stjepan Gruber, Krk.

Pozor, Sokoli!

Sokolske svečane i vježbačke potrepštine, najjeftinije prodaje

G. HORVATEK

dobavljač Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

ZAGREB, Frankopanska 9

Ipak predlog brata Grkinića zasluguje i te kakovu pažnju i svestrani pretres, kojim bi se morao zanimati svaki naš sokolski pripadnik, svaka naša sokolska jedinica. — Ovakovo svestrano zanimanje naše — neka bude uzreducice rečeno — moralno bi se pojavljavati i raširiti i kod mnogih drugih aktualnih pitanja, koja se iznose u našoj sokolskoj štampi ili postoji i bez njihove registracije, a koja su od presudnog značenja za naš pokret. No, nazačlost, često i najvitalniji naši problemi prolaze i resavaju se u zadnje vreme — bez debate.

Pošto dakle Savez predlog brata Grkinića nije uzeo ni u pretres, a niti stvorio o njemu kakav zaključak, možemo ga mi članovi da bratski raspravimo i pretresmo!

Brat Grkinić polazi s ispravnih i zdravih stajališta:

Sloga sam za to da se iz tog predloga bilo kakovo »pomaganje pojedinaca« apsolutno i definitivno briše. — Konačno: »Ni koristi...« Moral našeg brojnog članstva moramo da ljubomorno čuvamo, i, ne samo to, nego moramo paziti da se u Sokolstvo ne uvuče ni jedna pričika, ni jedna mogućnost, kojom bi se pojedinci mogli pokolebiti, a time i celom Sokolstvu naneti grdnih šteta. Gorka je, nažlost, istina današnjice, da tamo nema

Drugi pretsletski dan I pokrajinskog sleta Saveza SKJ u Ljubljani

Vojnska sokolske omladine — Dvanaest tisuća dece i naraštaja utaborilo se u Ljubljani —
Veličansiven doček češkoslovačkog naraštaja

Silno nevreme medušim omelo je slet

Dolazak naraštaja i dece

Bela Ljubljana, sva u svečanom raspoloženju, spremila se je da dostoje dočeka i primi sokolsku omladinu, naraštaj i naraštaje, koji su počeli stizavati u Ljubljani iz svih krajeva naše zemlje već 2 dana pre svog javnog nastupa — dana sokolske dece, naraštaja i vojske. Iako je vreme bilo vrlo slabo, jer je kiša neprestano pada već nekoliko dana, ipak sve to nije smetalo a da sokolski naraštaj u sokolskoj Ljubljani ne bude tako toplo, iskreno i gostoljubivo primljen. Posvuda u gradu osećalo se je da nastupaju dani velikog sokolskog slavlja, dani radosti, puni mladenačke svezine, dani sokolskog bratstva.

Na glavnom ljubljanskom kolodvoru već u subotu ujutro za rana bilo je naročito živo. Sokoli iz mesta kao i građanstvo dočekivali su preko celog dana izvanredne sokolske vlakove, koji su stizavali prepuni sokolske dece i sokolskog naraštaja. Svi ti vlakovi bili su dočekani od pojedinih otseka sletskog odbora, koji su se bri-nuli za doček, smeštaj i prahrana sokolske omladine. Do nedelje ujutro stiglo je tako u Ljubljani oko 12.000 sokolske dece i sokolskog naraštaja obojeg spola. Pri dolasku u Ljubljani sokolsku omladinu građanstvo Ljubljane primilo je najsrađnije i posvuda je oduševljeno pozdravljalo.

Dolazak češkoslovačkog naraštaja

Naročito je Ljubljana nestripljivo očekivala dolazak bratskog češkoslovačkog naraštaja, kojeg je stiglo muškog 180, a ženskog 34 sa 29 ostale braće vodnika i pratičaca uz službene pretstavnike ČOS braću Truhlarž i Havela.

Put češkoslovačkog naraštaja od granice pa do Ljubljane bio je zaista spontani izražaj najdubljeg osećanja iskrene bratske ljubavi, koju naš narod gaji prema braći Čehoslovacima. To je bila još jedna od tolikih manifestacija uzajamne bratske vernosti i najdubljeg prijateljstva obiju naroda. Već na samoj granici u Št. Ilju pozdravili su najsrađnije češkoslovački naraštaj Sokoli i pučanstvo Št. Ilja. Prijem u Mariboru pak bio je toliko pun oduševljenja i bratske topline, toliko pun radosti i ljubavi, da je to teško opisati. Već mnogo pre dolaska brzog praskega voza, kojim je stizavao češkoslovački naraštaj, peron mariborskog kolodvora bio je prepun Sokola u odori i ostaškog građanstva. Tu su bile i dve glazbe, vojna i željezničarska. Kada se je pojavio na ulazu stanice praski voz vojna muzika intonirala je sokolski marš i u tom času prolomio se je urnebesno klicanje i pozdravljanje. Svaki je želeo da dade najvećeg oduševljenju pri dočeku milih češkoslovačkih gostiju. Češkoslovački naraštaj već u svojim sokolskim odorama, sav razdra-gan tako iskrenim i toplim dočekom, pun gauća vrucje je otpozdravljao svojoj jugoslovenskoj braći i sestraru. Zaista, doček češkoslovačkog naraštaja celim putem od granice do Ljubljane bio je upravo veličanstven.

Kad se zaustavio voz iz njega je prvi izšao zamenik starešine ČOS br. Josip Truhlarž, koji zastupa za sve vreme sleta starostu ČOS, a za njim izšli su brat Havel, član pretsedništva i načelnštva ČOS, voda ekskurzije

Triumfalni doček u Ljubljani

Ako je put češkoslovačkog naraštaja od granice pa do Ljubljane bio veličanstven, onda je doček u samoj Ljubljani bio upravo triumfalni. Iako je padala jaka kiša, ipak već mnogo pre dolaska vlaka sakupilo se je pred stanicom i po glavnim ulicama Ljubljane ogromno mnoštvo naroda. Pred samom stanicom bio je postavljen kare mesnog sokolskog članstva, naraštaja i dece u odorima, koji su dočekivali svoju dragu braću sestre Čehoslovake. Na peronu stanice bili su samo, radi lakšeg održavanja reda, pretstavnici Saveza SKJ, sletskog odbora, župe, mesnih sokolskih društava, članovi nastanbenog, prijemnog, željezničkog i redateljskog otseka, te željezničarska glazba. Cim se je u daljini pojavit vlak, muzika je udarila marš, našto je nastalo urnebesno klicanje i neopisivo oduševljenje, koje je postiglo vrhunac, kada se je vlak zaustavio na stanicu. Prvi izšao je iz kola potstarčina ČOS br. Truhlarž sa braćom Havelom, Keplom, Vanjekom te sestrom Pekarkovom, izljubivši se s prvim zamenikom starešine Saveza SKJ br. Ganglom pa onda redom i s drugima. U tom času prvi je začelio dobrodošlicu dragim gostima starosta

Ljubljanskog Sokola i predsednik sletskog odbora br. Kajzelj. Naraštaj je tada istupio iz vlaka, a članovi raznih otseka sletskog odbora preduzelu su odmah najbržijevi sve potrebno za smeštaj i nastanbu dragih gostiju. Pred stanicom međutim vladalo je nestripljivo očekivanje, kada će se pojavit mili češkoslovački gosti. I kada su češkoslovački naraštaj i naraštaje s pretstavnicima ČOS izšli iz kolodvorske zgrade, iz ogromne mase građanstva prolomio se je vihor usklika i pozdravljanja, čemu nije bilo kraja. Tu se je najbolje videlo, koliko starijedrvna sokolska Ljubljana ljubi Sokolstvo i s njime svoju slovensku i sokolsku braću. Ni toliko kišovito vreme nije moglo da omete taj triumfalni doček češkoslovačke braće. Gosti su se tada formirali u dvojne redove, okruženi gustim redovima mesnih Sokolstva i naroda. Tu pred stanicom uzeo je prvi reč zamenik starešine Saveza br. Gangl, koji je njemu svojstvenom toplinom u jednom nađe s uznosom govoru najsrađnije pozdravio češkoslovačku sokolsku omladinu i pretstavnike češkoslovačkog Sokolstva. Govor brata Gangla bio je na koncu popraćen burnim usklicima i poklicima, našto je glazba intonirala češkoslovačku himnu. Bratu Ganglu zahvalio se je iz dna duše na tom jedinstvenom dočeku, svuda od granice pa do Ljubljane, br. Truhlarž. Sav gnut, on je rekao pri koncu ovo: »Mi Vam ostajemo verni s geslom: vernošća za vernošć. Vašu ljubav uzvraćamo svojom odanošću u dobru i zlu. Zdrav! Na zdar!« Glazba je tada intonirala jugoslovensku himnu, čiji su se zvukovi mešali i skoro gubili u buri poklica tu skupljeno nepreglednog mnoštva. Sa zastavama, glazbom, pretstavnicima Saveza SKJ i ČOS te sletskim odborom na čelu a pod vodstvom brata Jesika i Vanjeka krenula je povorka češkoslovačkog i jugoslovenskog naraštaja glazbom ulicama grada kroz gusti špalir ljubljanskog građanstva, neprestano oduševljeno pozdravljana i najsrađnije susretana. Kod Narodnog doma povorka se je razila, i češkoslovački naraštaj bio je upućen u svoje nastanbene prostorije.

Naveće toga dana u bašti restauracije »Zvezda« bila je priređena zajednička večera, kojoj su za Savez SKJ, pored ostale braće, učestvovali br. Gangl, tajnik Saveza br. Brozović i član savezne uprave br. dr. Fuks, a za ČOS braća: Truhlarž, Havel, Kepl. Kao predstavnici naraštaja te čitav češkoslovački naraštaj.

Sve dane svog boravka u Ljubljani češkoslovački naraštaj bio je gost Saveza SKJ.

Nevreme omelo je sav program sletskog dana dece, naraštaja i vojske

Drugi pretsletski dan — dan sokolske dece, naraštaja i vojske, koji je kako se je po svemu video imao da poluci najsajniji uspeh kakav se možda pre i nije očekivao, pogotovo u pogledu samog učešća sokolske dece i naraštaja, kojih je stiglo u Ljubljani oko 12.000 i to 6000 dece i isto toliko naraštaja, posvema je omelo silno nevreme. Gusta kiša padala je toga dana bez prestanka i neprestani prolomi oblaka davali su znati, da se predviđeni program sleta toga dana neće nikako moći pa ni delomično izvesti. Radi toga bila je ujutro otkazana i sokolska povorka. Ipak, kada je kiša s vremenom na vreme samo časovito postajala slabija, mnoštvo sveta hrilo je prema sletištu u nadu, da će nevreme ponešto popustiti. Tako je to nestripljivo očekivanje držalo u teškoj neizvesnosti koliko samo građanstvo Ljubljane toliko i samo Sokolstvo, pogotovo njegovo vodstvo, koje je bilo naročito u najvećoj brzi za zdravljje sokolske dece i sokolskog naraštaja. U tom očekivanju nadošlo je i popodne, kada je oko 3 sata izgledalo da će nevreme menjati. I zaista, pošto je izgledalo da bi ipak mogla kiša barem nešto da popusti, vodstvo sleta bilo je odlučilo da se sletski program izvede barem delomično, i to uz nastup samo samo muškog naraštaja i vojske, pa makar i po kiši. Međutim, kako je slabo vreme i dalje potrajal, vodstvo sleta video je, da je predviđeni sletski program i ovako delomično nemoguće izvesti. Iako se je vreme kasnije zaista poboljšalo, program na sletištu nije se mogao izvesti, jer je bilo i suviše kasno, a da bi se moglo da sakupi naraštaj, kome je radi nevremena bio dan konačno razlaz, jer je u tom neprestanom očekivanju bio sav proki-

sao. Ipak na sletištu, pošto se je vreme sve više ulepšavalo, okupilo se uz brojno Sokolstvo i mnoštvo naroda, zaleći duboko što je nevreme omelo i spričilo da se održi ovaj lepi i toliko željno iščekivani drugi pretsletski dan. Nije bilo više mogućnosti ni da bi se priredila povorka, jer se je Sokolstvo bilo razisko, a osobito deca i naraštaj, koji su tokom dana bili usled kiše, prokliši.

Svečana predaja trake naraštaja Ljubljanskog Sokola češkoslovačkom naraštaju

Pošto je dakle bila javna vežba na sletištu usled nevremena otkazana, to se je svečana predaja trake naraštaja Ljubljanskog Sokola češkoslovačkom naraštaju izvršila u vežbioniči Ljubljanskog Sokola u Narodnom domu. Svečanost je započela u 16 časova, a prisutstvovali su joj, uz muški naraštaj Ljubljanskog Sokola i muški i ženski češkoslovački, od strane kraljevske vlade ministri braća dr. Albert Kramer, ministar za fizičko vaspitanje naroda dr. Lavoslav Hanžek, ministar za socijalnu politiku i narodno zdravlje Ivan Pucelj, ban Dravske banovine dr. Drago Marušić, u sokolskom odboru, podban dr. Otmar Pirkmajer, češkoslovački konzul inž. Ševčík, saveznički gospodar, nadalje narodni poslonici dr. Rape, Petovar, Urek, Dermelj i Pustoslemek, od strane Sokolstva, i to za ČOS potstarosta Jozef Truhlarž s ostalom braćom, a za Savez SKJ prvi zamenik starešine br. Gangl, saveznički br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama.

Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija je počela točno u 8.30 časova. Kao prva tačka programa bio je nastup članica sa sletskim vežbama, precizno. Buran aplauz bio je zaslužena nagrada. Veliko i prijatno iznenadjenje za publiku kao i za češke goste bio je nastup muške dece Ljubljanskog Sokola, konzul inž. Ševčík sa osobito toplo pozdravljeni, dok su našu saveznu upravu zastupali saveznički načelnik br. Ambrožič, savezna načelnica s. Skalarjeva, savezni tajnik br. Brozović i br. Riko Fuks. Češki naraštaj, u koliko nije nastupio, bio je u balkonskim ložama. Akademija

**Sa posveće sokolskih zastava u Kotoru
dne 4 juna 1933**

Na tribuni: zastupnik Nj. Vel. Kralja general g. Ilić, biskup dr. Učelini, zastupnik metropolita, arhijerej g. Samardžić, predstavnici vojnih i civilnih vlasti, Sokolstva i ostalih udruženja

Biskup dr. Učelini blagoslovuje sokolske zastave

Iz telovežbačkog sveta

TURNERSTVO U NEMAČKOJ

Nakon izmene režima u Nemačkoj i turnerstvo izgubilo je svoju samostalnost te je sada direktno podređeno državnom komesaru za telesni uzgoj i sport, koji je turnerstvu odredio kao polje rada telovežbu, igre i mačevanje, dok se za ostale grane atletike i sportska imadu brinuti ostali odgovarajući savezi. Istovremeno ukinuo je državni komesar dosadašnje podelе po pojedinim pokrajinama i zaveo organizovanje po župama i okruzima, da se tako izvede što jača centralizacija. Nemačko glasilo »Turncadtung« naravski s velikim oduševljenjem pozdravlja ovu odluku državnog komesara i kaže, da će ove reforme samo korisno poslužiti turnerstvu i nemačkom narodu. Po odredbi državnih vlasti vodeći organi turnera neće se više birati, nego će biti imenovani, pa su već sada neki dosadašnji vode bili izmenjeni. — Po odredbi novog predsednika turnera Nojendorfa imaju biti do sleta u Štutgartu brisani iz članstva turnerstva svih Zidovi, ukoliko ih još ima.

**ZABRANA RADA RADNIČKIM
TELOVEŽBENIM ORGANIZACI-
JAMA U NEMAČKOJ**

Kao i po drugim zemljama, imali su radnici, organizovani u drugoj socijalističkoj internacionali, i u Nemačkoj svoja vlastita radnička telovežbačka društva udružena u savez, koji se delio na potsaveze po pojedinim nemačkim zemljama. Kao prvi bio je raspušten potsavez u Saska, a sada dolaze na red i drugi, jer je već rad u radničkim telovežbačkim društvima uopće zabranjen u celoj zemlji. Raspušten je ujedno i radnički samaritanski savez.

**HOTEL
„Bellevue“
v Ljubljani**

Najlepša razgledna točka. — Priznano izborna vina u prvoj vratnici kuhinja, krasni prostori za večerje, bankete itd. itd., klubskе sobe, lepo urejene tujiske sobe, kopel u hiši, avtogažara. Postrežba točna. Cene jako zmerne. Pension od Din 55 — dnevno. — Priporoča se PERO ŠTERK, lastnik hotela in restavrater. — — Telefon interurban št. 30-42 810-1

**JOŠ O SLETU NEMAČKIH
TURNERA CSR U ZATCU**

Kako smo već javili, nemački turneri iz Češke priredeće sredinom jula svoj slet u Žatcu, za koji su odobrene i vozne povlastice na železnicama. Program sleta je sledeći: u četvrtak 13. jula: pre podne sednica sudaca, po podne početak takmičenja pojedinača; u petak 14. jula: pre podne nastavak takmičenja, po podne takmičenja vrsta, na veće pozorišna prestatva; u subotu 15. jula: pre podne završetak takmičenja vrsta i pokusi članica za nastup s narodnim plesovima, uveče povorka s lampionima; u nedelju 16. jula: ujutro služba božija, povorka kroz ulice grada, a po podne javni nastup. Cena njihovog sletskog znaka je za sve učesnike podjednako 40 Kč, dakle preko 80 Din. Pored toga moraju učesnici još da plate 15 Kč za zajedničku nastanbu i 15 Kč za osiguranje sleta.

**IZ UKRAJINSKOG SOKILA U
POLJSKOJ**

Već sada pripremaju se ukrajinski Sokili za veliki slet, koji će se održati naredne godine u Lavovu. Sada će Sokili uvesti i jedinstveno odoru. Telovežbačko odelo skoro je jednako kao kod Sokola. Da bi slet što bolje uspeo, održana je već bila ove godine u aprilu prednjačka škola. Možda će se i Sokil polagano evolucionirati u pravu sokolsku organizaciju.

**SVEĆANOSTI NEMAČKIH TUR-
NERA U ŠTUTGARTU**

Nemačkim turnerima mnogo je do toga da nastupi na ovom sletu što više starijih vežbača, da timo dokažu svetu, koliko je proširena telovežba i među starijim članstvom. Stoga su uvrstili u raspored nastupa za 29. o. m. i vežbe starijih članova, i to od 40 godina pa na više. Interesantni će biti po vestima Turncadtunga i zajednički nastupi vrsta na spravama. Dne 27. i 28. o. m. biće posebni nastupi pojedinih župa.

**PRVI TELESNOUZGOJNI KURS
ZA LEKARE U ČESKOJ**

Najinicijativu ministarstva narodnog zdravlja i ministarstva telesnog uzgoja bio je održan u Nimburku prvi telesnuzgojni tečaj za lekare i medicinare. Tečaj je trajao od 28. maja pa do 3. juna o. g. Učesnika bilo je na tečaju preko 100, među njima i 17 žena. Predavanja održavali su najveći kapaciteti na medicinskom polju, i to univ. profesori dr. Jirasek, dr. Grus, dr. Kral, dr. Kavalir, dr. Jaros, nadlje direktor Marek, dr. Zdenek i prof. Vejhoda, koji je vodio telovežbu.

**SEDNICA OLIMPIJSKOG ODBORA
U BEČU**

Dne 8 i 9. o. m. održana je u Beču sednica Olimpijskog odbora, koja se je pored tekuci poslova bavila i s otstranjivanjem sporova o pojmu amaterstva i polu-amaterstva. Rezolucija koja je u ovom pogledu donesena na sednici odbora, izgleda da neće pomoci ustranjenju sporova, pošto nije dovoljno precizna i stroga. Na sednici je bilo nadalje odlučeno i to, da će se naredni olimpijski kongres održati godine 1934 u Ateni, dok se je nakon izjave nemačkih delegata definitivno zaključilo da će se naredna Olimpijada ipak održati godine 1936 u Berlinu. — Protektorat nad Olimpijadom preuzeće pretsednik nemačke republike, marshal Hindenburg.

Rodio se 1864 u Grenocku u Škotskoj. U svojoj 30 godini stalno se naselio u Berlinu. Bio je socijалиsta i morao je da iz Nemačke beži u Švajcarsku, jer je za doba Bizmarkovog apsolutizma bio proganj. Napisao je i mnogo odličnih romanâ i novela, ali je bio pod stare dane zaboravljen. Tek smrt potstetila je nemački narod na jednog od njegovih velikih duhova.

50-godišnjica gradskog muzeja u Pragu. U Pragu ovih je dana bio svečano proslavljen 50-godišnji jubilej gradskog muzeja. Početak bio je skroman, tek u devedesetim godinama prošlog stoljeća bio je prvi paviljon povećan, a kasnijim nadogradnjama nastala je sadana lepa palata. Muzej ima danas prekrasne zbirke istorijskih, umjetničkih i drugih predmeta.

Kako je zgrada već postala premalena, pomicala se na izgradnju jedne nove velike palate.

Brat Frano Ivanović — senator. Ovih dana je Nj. Vel. Kralj imenovao sedam novih senatora, među kojima i brata don Franu Ivanovića, začasnog kanonika, našeg starog i prošunjanog nacionalnog bora i Sokola.

Gundulićeva ulica u Lavovu. Prilikom sokolskog sleta u Lavovu, održan je i sastanak poljsko jugoslovenskih liga, pa je na inicijativu lavovske organizacije opštinska uprava nazvala jednu od najlepših ulica imenom našeg velikog dubrovačkog pesnika Ivana Gundulića.

**OBAVEZNI TELESNI UZGOJ U
MADŽARSKOJ**

Već od godine 1930 od 31 decembra zakonom je predviđen obvezni telesni uzgoj za svu mladinu uopće do navršene 21 godine. Roditelji, koji bi prekršili propise tog zakona kazniće se globom od 300 do 1000 penga. Na osnovu tog zakona dužno su opštine da izgrade potrebna vežbališta, kupališta i vežbaonice. Da bi za ovu svrhu došle do sredstava mogu na osnovu pomenutog zakona ekspropriirati zemljišta i raspisati nove prireze. Da bi se zakon zaista i sprovadio osnovano je državno nadzorstvo za telesni uzgoj, koje ima svoje inspektore, koji putuju iz opštine u opštine. U državni fond za potporu raznim telesno-uzgojnim i sportskim društvima ide 20 procenata od ulaznina na sportske prirebe.

KRONIKA

Osnutak »Dansko-jugoslovenskog društva« u Kopenhagenu. Pre nekoliko dana donela je danska štampa prvu vest, da se inicijativom velikog pripredatelja Jugoslavije g. direktora Sigurda Jergenzena i sekretara našeg konzulata g. Franja Pakačija, radi na osnivanju Dansko-jugoslovenskog udruženja. U nedelju 18. o. m. pak već je održan i prvi sastanak, jer je bio oduzim na novinske vesti mnogobrojan te je bio izabran pripremni odbor, koji će pripremiti sve za osnivanje tog društva. U pripremni odbor ušli su: direktor g. Karl Tenger, naš počasni konzul, direktor g. Tergenzen, direktor g. Kristian Sedring, sekretar g. Pakači, redaktor g. Nils Grunet i dirigent g. Felumb. Na ovom prvom sastanku, kojemu je učestvovalo preko 100 najuglednijih građana Kopenhagena, održao je g. Pakači interesantno predavanje o Jugoslaviji, a gospodica Inger Kasalef otpevala je nekoliko naših pesama.

Patriotizam Čehoslovačka. Češkoslovačka raspisala je da ublaži kružni velikim javnim radovima unutarnji zajam. Predviđalo se, da će se upisati za taj zajam oko jedne i pô milijarde čeških kruna, ali pošto je bila ova suma premašena, produžen je rok za upis do kraja o. m. Izgleda, na osnovi dosadašnjih upisa, da će se dostići suma do skoro 2 milijarde, što najlepše pokazuje, kako i žrtvama pokazuju Čehoslovači svoj patriotizam. Mnogo su zajma upisala i skoro sva sokolska društva i župe, a sama ČOS upisala je jedan milion Kč.

John Henry Mackay. Krajem mjeseca maja umro je u Berlinu star 70 godina John Henry Mackay (Džon Henri Mekaj), veoma poznati nemački pesnik i naučenjak, poreklom Škot.

Kao svake godine, tako i ove listam katalog knjiga koji je izdao Savez knjižara i nakladnika Republike Češkoslovenske u Pragu u redakciji dra Miloslava Novotnoga. Radost je to, i osobito užitak, prelistavati knjigu od preko 180 stranica, te čitati priznata i poznata imena češkoslovenske književnosti... Tu su bibliofilska izdanja, ilustrovana i umetnička dela, knjige za mlade, lepa književnost za odrasle, znanstvena i poučna dela i, napokon, muzika.

Koliko književno i umetničko blago i još začinjeno samostalnim prinosima, ili izvaticima novih, nagradenih edicija! Pa i ti mali, ali sugestivni prilozи tako su složeni, da u najlepšoj formi bude u čitaocu predan ljubav za knjigu. Svakako je jedan od najlepših primosa člančić od Karla Novoga pod naslovom »Otkrića«. Jednako se ugodno čita članak pesnika i pripovedača Josefa Hore »Stare i nove knjige« u komu na posve laki i jedva primetan način daje deo vlastite biografije. Ne mogu, napokon, da ne spomenem »Počibiju siromašnoga postolara« od velikoga pisca valenštajnske trilogije, Jaroslava Duriha (Durych), koja tako živo seća na pogibiju brata Slovence Ivana Komara iz Stare gore nad Semčem za vreme rata... Jedan i drugi su streljani, jer su kazali pred drugovima da Srbija ima pravo što se branii! Jedan iz Valaške, drugi iz Slovenije. Razdvajala ih je daleka bratska zemlja, ali ih je spajao zajednički slovenski očaj i osećaj pravde...

Češka knjiga! Svestrana i bogata, najstarija slovenska knjiga, kako ona danas živi? Kako živi u onoj Češkoslovenskoj, koja, razmerno, u Evropi, najviše daje za popularizaciju knjige?

Nema sumnje, i nju je pogodila gospodarska kriza. To mi je plastički prikazao za prošlogodišnjeg boravka u Pragu izdavač Šaldinoga »Zapisnik«. Goto Girgal, a baš sam u Brnu prečitao prvi članak dra Frante Kocourka u izvrsnoj »Prítomnostie Ferdinand Peroutka pod naslovom »Razgovori s nakladnicima«. Iz tih se razgovora vidi, da su glavni konzumenti knjiga socijalno slabije vrste: studentska mlađe, mali nameštenici, policijski stražari, radnici, slobodna zvanja. Dr. Fučík (za »Melantrih«) deli čitaocu u dve

* * * * * Ročenka Rozhledů po literatuře a umění 1932.

skupine: Na jednoj su strani radnici, činovnici, učitelji i profesori, na drugoj velika gospoda. Prvi i kupuju i čitaju knjige, dok drugi ne čine ni jedno ni drugo. Po izjavi Jana Lajhtera (poznatoga izdavača Masarykovih dela) imućniji ljudi ne kupuju nikakove knjige. Nemaju vremena ni interesa.

Koje je tome uzrok? Tko je skrio ovaj negativni odnos bogatih prema knjizi, i što pritiše mogućnost slabijih vrsta, da ne mogu kupovati knjige onako kako bi hteli?

Prvo jače opadanje interesa za knjigu pada u g. 1926, kad su državni činovnici snizile plate. Da bi uščivali svoj nekadašnji društveni dekorum bili su prisiljeni da »krešu« u svome proračunu takove stavke koje nisu držali za neophodne — dakle u prvom redu stavke za knjigu. Tako je proletarizacija iz radničkih krugova počela prodirati i među duševne radnike, dok se istovremeno nije podigao interes za knjigu kod novih, gospodarski ojačalih vrsta, jer su kulturno iščitavljene i negativne.

Zato posve ispravno kaže Julije Firt (Fürth), direktor firme Barovi (Barov) u Pragu: »Svako ko ide za tim da prebači terete ovoga vremena na ove kategorije (t. j. učitelje, profesore, privatne činovnike) i samostalno zapoštene žene) taj ugrožava ne samo državnu administrativu, javnu i privatnu, nego upravu potkapa češku kulturu, bez obzira na to radi li se o knjizi, kazalištu, koncertu, naučnom predavanju ili čemu drugom. Firma Barovi osnovana je u svojoj nakladi tačnu kartoteku direktornih kupaca, ona vodi tačnu kontrolu i evo šta kaže: »Možemo bez preterivanja i demagogije reći da pet seoskih učitelja ima veću vrednost za prodaju vredne češke knjige nego svi ostali posednici zajedno!«

Mnogo je skrivila i sama hiperprodukcija knjiga, zatim zahuktano izdavanje prevoda stranih knjiga i slaba potpora dnevne štampe »kojoj je više stalo do zabijenoga gola, filmske zvezde ili tenisovske lopte nego do udesa i prode lepe knjige.«

Šta, dakle, da se radi?

Treba mobilizirati sve ljude koji su se stalno držali do knjige. U gospodarskoj krizi koja pogoda najveća slojeva s najvišom kulturnom svesti treba održavati staljan interes za knjigu i celu domaću književnu produkciju. Treba probuditi i proširiti interes za knjigu i kod onih kod kojih je zaspao. Treba

**Za negu zuba i usla ODIS-PASTA
rasivara zubni kamen.**

**Za negu lica »ALEM« kremovi, »ALEM« puder
bez živinih jedinjenja**

Za negu kože DEČLIJI SAPUN

Za čistoću rublja »LENGER«

**MERIMA A.
D.
KRUŠEVAC**

ROSJAVA - FONSIER • DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE • BEOGRAD

morje adrijansko... »vaje z vesli in brez njih. Velik aplavz priča, da je bila ta točka dobro podana. Novost za lendlavski javni nastop pa je bila »češka beseda«, katero so pod vodstvom svoje vladiteljice sestre Sajnove izvajale naraščajnice. Zelo primerni kostumi in in podobnosti naštudiran ples je naravnost očaral tukajšnje občinstvo, ki povečini ne pozpa teh naših narodnih zakladov.

Telovadbo sta vodila brat načelnik Dobernik in scstra načelnica Kosmač. Pokazala sta lepe uspehe in zasluga vse priznanje. Lahko rečemo, da tudi v telovadbi napredujemo. Na nastopu je, kot vsa poslednja leta, aktivno sodelovala naša vojska. Dobršen del uspehov, ki jih ima tukajšen Sokol izvira tudi od te strani!

Po telovadbi se je razvila na telovadšču sokolska zabava, tako da društvo beleži tudi današnjim časom zelo povoljen materijalen uspeh. Prireditev lendlavskega letnega javnega nastopa naj bo tudi letosni javni nastop v pobudo za nadaljnje delo, kajti dokazano je, da je postal dan društvenega zleta praznik za vsakega tukajšnjega človeka, ki kolikor narodno žeti. — Zato pa tudi ni bilo skoro hiše, ki ne bi bila zastopana pri prireditvi. One pa, ki jih ni bilo, smo zato pač lahko prešeli.

Koncert sokolskega orkestra.

Dne 10. junija je koncertiral naš sokolski orkester. Čeprav je to šele njegov drugi nastop, lahko rečemo, da more ta mali zbor, ki se je lotil z iskreno ljubezni svojega dela, vzbudit v nas resnično spoštovanje. Program je bil tako izbran, da je bila mogoča recepcija v ožjem in širšem zmislu. V zmistu gesla: glasbo narodu!, da se da tudi vsakdanju človeku dihat, je bil opravičljivo sprejeti igriivo »Copeljico« poleg najresnejše H-mol simfonije. Le tako je mogoč vzgojiti in pridobi najširšo koncertno publiko za težja in veličastnejša dela.

Izprva smo čutili malo tremo, a že druga polovica »Semiramis« je razgibala dvorano, izrazito »ušesna« opojnost je zagrela ne samo ušesa, temveč tudi dušo. Ko je bila odigrana »Madame Butterfly«, je bil večer dobljen. Najtrša preizkušnja je vseskozi uspela. — »Madame Butterfly« je izrazito operno delo, za koncerte je težje sprejemljivo, ker je poleg velike zasedbe tudi nujno, da ga zlasti za nepoznavalec dejanja spremljajo vidni vtisi.

Sledila je učinkovita »Traviata«. Kakor baročna slika, ki ji ni treba nobene razlage, tako polna prekipevanj je Verdijeva muzika; enemu delu poslušalcev je bila ta tako višek večera. Schubertova H-mol simfonija je bila krona večera. Tehnično in vsebinsko je bila najbolj uglašena in doživeta. Vidno je bilo, da se je dirigent tega dela oprijel z največjo ljubezno, delo je poznal absolutno, dirigiral je brez parta. Žal, da ni bilo pihal. »Nedokončana simfonija« nas je tako osvojila, da ne pustimo nobenemu kakorkoli nasprotovati temu najlepšemu kar imamo v Lendlavi. (Kaj pa slovenske kompozicije? — Op. ured.)

Stevilo navzočih je bilo malo preintimno.

OKROŽNI ZLET V MEŽICI

V nedeljo dne 11. junija se je vršil v Mežici okrožni zlet koroškega sokolskega okrožja. Že je kazalo vreme sotoč popoldne — in še v nedeljo zjutraj — da nam bo zlet skazilo, vendar se so dopoldne oblaki razvelkli, da se je prijetno junijsko solnce razlilo nad prostranim letnim telovadščem mežičkega Sokola, kjer se je že ob devetih začelo živahno vrvanje. Vršile so se vaje za popoldanski nastop, ki se je pričel ob pol trh. Okrožni nastop je otvoril starosta mežičkega Sokola brat Gallab, ki je pozdravil ves zbor oddekov, nato starosta Sokolskega društva Celje, polkovnika br. Gavrilovića, ki se je isti dan mudil v Mežici kot predsednik naborne komisije in je okrožnemu nastopu prisostvoval v kraju, dalje g. sreskega načelnika dr. Tckavčiča, g. sreskega podnačelnika Milača, zastopnika župe br. Pirca in številno občinstvo, ki je zletu prisostvovalo. Župni podstarosta br. dr. Želzničnik je nato v zanosnem nagovoru očrtal vzvišenost sokolskega dela in stremljenja in poudarjal, da klub vse mu nasprotovanju napredujemo tudi v teh lepih planinskih krajih. Njegovemu pozivu, da veljavljajo naš pozdrav pred vsem Nj. Veličanstvu Kralju in našemu prvemu starosti prestolonasledniku Petru, se je zbor odzval s trikratnim gromkim Ždravo. K telovadbi je nastopilo 445 vežbajočih. Ves čas je vladala pri vseh oddelkih vzorja disciplina. V tem pogledu se je letošnji okrožni zlet posebno odlikoval. Telovadni nastop je zaključila vrsta starejših članov, ki je izvajane Murnikove vaje iz 1. 1902. žela živahno odobravanje. Pri stafetnem teku društva s Polene v Mežico je odneslo zmago društvo Slovenski gradec, ki se je v posebno lepem številu udeležilo zleta. Kar se tiče udeležbe zleta v obči, moramo priznati, da je daleč nadkritila naše pričakovanje. Da pa je bila tolikšna udeležba

sloški mogoča z ozirom na veliko odaljenost Mežice od železnic, gre predvsem naša javna zahvala mežičkemu rudniku, ki je na treh vlakih prekrbel prevoz udeležencev v Mežico. Žal, da je po končanem nastopu prehitro napočil čas, ko je rudniški vlak klicl na odhod. Vsem udeležencem naša topla zahvala, da se niso plašili poti v Mežico, javno zahvala pa izrekamo tudi vsem Mežičanom, ki so nam dejansko pripomogli k tako lepo uspelem zletu. Na zletu je sodelovala polnoštivalno renomirana rudniška godba pod večjo taktirko br. Skačega.

Zupa Mostar

SOKOLSKO DRUŠTVO BLATO

Proslavu naraščajskog dana obavljeno je naše društvo s tehničkih razloga u dva poslovata: dne 25. maja i dne 4. junia t. g.

Na Spasovo 25. maja t. g. priredilo je uvečer naraščajsku akademiju sa sledećim programom: 1) Državna himna — pevao naraščajski dečji zbor. 2) Pozdravna reč naraščajca brata M. Zanetić. 3) A. Mudri: »Slikovita petica« — izvodila m. deca. 4) Gruberova-Kaloderia: »Na potoku«, izvodila m. i ž. deca. 5) Nikolić: »Sokoli moji ptiči« — pevao naraščajski dečji zbor. 6) Nacionalna kola izvodila muška i ženska deca. 7) A. Bartulović: »Pesma sokolskog podmlatka«, deklamacija. 8) M. Gruberova: »Škripi deran«, ritm.-simb. vežba — izvodio muški i ženski naraščaj. 9) Ž. Kovacić: »Cica i Mica na sudu«, šaljiva scena, izvodila muška i ženska deca. 10) Ruske narodne pesme, pevao naraščajski dečji zbor. 11) V. Vigns: »Pčelice«, izvodila ženska deca. 12) J. Kwokal: »Zadnji dan naraščajskog taborovanja«, izvodili naraščajci.

Osobiti utisak na prisutne ostavila su dva poslednja sastava »Pčelice«, ritmičko-simbolična vežba mlade talentovane načelnice sestre V. Vigns i »Zadnji dan naraščajskog taborovanja« od načelnika brata J. Kwokala.

Dne 4. junia t. g. u jutro u 4.30 sati upravni odbor s naraščajem i decem prirediše uranak na kome je u ime prosvetnog odbora brat Ivo Milat održao prigodan govor. Posle podne u 4.30 otpočela su na letnjem vežbalištu naraščajsko natecanje u raznimi lakoatletskim disciplinama. Posle natecanja br. dr. N. Banicević u zameni prosvetaren održao je naraščaju lep govor u kome je podvukao uspeh koji je postigao zahvaljujući svom neprestanom vežbanju, začelivši mu i unapred uspeh i njegovom radu. Pri kraju govoru podeljeno je nagrade onima, koji su najbolje obradili teme objavljene u svoje vreme od prosvetnog odbora. Time je i bila završena proslava naraščajskog dana.

SOKOLSKO DRUŠTVO ČAPLJINA

11. junia o. g. održalo je Sokolsko društvo Čapljina svoju VII godišnju javnu vežbu.

Prireditev ovoga društva uvek su uspevale vrlo dobro, a ova je nadmašila sve. Iako je kisovito vreme omelo dolazak gostiju sa strane i publike iz mesta, jer je pred sam početak priredbe izgledalo da se u opće neće moći održati, ipak je poseta iz bratskih kolonih društava bila vrlo dobra. Br. društva Stolac i Metkovići sa svojim glazbama uveličala su ovu svečanost.

Javna vežba otpočela je s povorkom kroz grad, koja je bila vrlo velika, s dve sokolske glazbe in pet zastava sokolskih četa. Nakon povorcev pozdrav starošinsko društvo, a zatim javna vežba na kome je nastupile sve kategorije članstva i društva i sokolskih četa, te gradanska škola iz Mostara kao gosti, pod vodstvom br. Čolića, župskog načelnika. Sve tačke izvedene su vrlo dobro in nagradene aplauzom publike. — Osobito dobro su vežbala ženska deca i ženski naraščaj, a najčaj dojam ostavlja je nastup dece, naraščaja i članova iz sokolskih četa. Njihov broj je bio tako velik da nisu mogli nastupiti odjednom nego po dva deljenja.

Isti dan uveče održana je vrlo uspešna akademija. Sve tačke su vrlo dobro pripremljene, a naročitu pohvalu zaslužuje igra sunčobranina ženske dece i »Proličje« župskog naraščaja; posledna je najuspelija tačka.

Sokoli iz Čapljine i okolice i ovojoga puta snažno su manifestovali sokolsku svest in snagu in pokazali da mogu sve zaprake prebroditi. Brači iz ostalih jedinica, ki su pohrili na ovu našu svečanost, bratska hvala.

Zupa Niš

ZUPSKI SLET

Sokolska župa Niš priredila je župski slet 4 i 5. junia t. g.

Po utvrđenom rasporedu 3. junia su stigli takmičari iz pojedinih društava, koji su izveli program utakmice 4. junia. U toku istoga dana pristizala su u Niš pojedina društva i četa sa teritorije ove župe. Sve grupe bile su dočekane od strane naročitoga župskog odbora za doček. Takoder Sokolsko društvo Niš je učestvovalo s članstvom, naraščajem i decem i sa svojom

muzikom pri dočeku Sokola, koji su stizali sa raznih strana. Pošto je po utvrđenom rasporedu izvršen doček i smeštaj braće i sestara, to je sletski odbor pristupio izvedenju utvrđenih tačaka po programu.

4. junia prvo dana sleta, bilo je takmičenje na letnjem vežbalištu Sokolskog društva Niš. U 18 časova bila je sednica društvenih načelnika u Sokolskom domu na kome je dato potrebljeno uputstvo i obaveštenje za konačno izvedenje programa sleta.

U 19.30 časova formirana je povorka od članova i članica pojedinih društava i svih četa. Ova povorka je krenula kroz varoš, koja je bila okičena u znak ljubavi i svesrdnog gostoprimga grada Niša. Povorka je na čelu s bratom starešinom župe Radovanom krenula pred bansku palatu, gde su bile velike ovacije Kralju, Domovini i Sokolstvu kao i bratski pozdrav br. banu. Na govor brata starešine odgovorio je podban br. Todorović (pošto je br. ban tega dana bio u Kruševcu gde je takoder slet Kraguječke župe, a na teritoriji Moravske banovine). Od banske palate ova povorka formirana za bakljadu prošla je kroz glavnije ulice grada Niša.

U 21 čas bila je svečana sokolska akademija u Sokolskom domu društva Niš. Na akademiji učestvovalo je Sokolsko društvo Niš, Caribrod i sokolski naraščaj gimnazijalaca.

Druži sletski dan 5. junia izveden je po programu. Toga jutra su pristizala sokolska društva i čete i po završenom pristizanju društava i četa bilo je učenika: 3108, ostalih članova, članica i gostiju 7882.

U 4 časa bilo je buđenje sokolskom muzikom kroz grad. Probe za glavni javni čas počele su u 4.30 časova ujutro. U 10 časova formirana je povorka od vojske i Sokola, koja je krenula sa sletišta kroz grad i izvršila pozdrav gradu Nišu pred Opštinskim domom. Povorka je bila veoma živopisna po broju učenika, po učešću društvenih muzika za polhvalu je da je u ovu povorku bilo učešće samo u sokolskim odorama, ali radoznanost privlačile su sokolske čete s lepo grupisanim nošnjom iz pojedinih krajeva Moravske i Vardarske banovine. U povorki je učestvovalo sredstvo oko tri hiljadu predstavnika. — Povorka je učestvovala u svetu, okičena zastavama i zelenilom činila je vrlo svečan utisak. Sve su opštine iz sreza bile zastupane s predstvincima na čelu.

Posebne osvećenja doma izšlo se je na letnje igralište, koje je pred samim domom, gde je izvršeno svečano osvećenje zastave, koju je četa kao najbolja na utakmici okružja Negotin 21. maja t. g. dobila kao poklon gđe Aleksandru Zdravkoviću, trg. iz Negotina.

Osvećenje zastave popratio je govorom načelnik sreza br. Adamović Miloš, a u ime opštine pozdravio je predsednik opštine br. Milosavljević Milan. Sokolica sestra Živka Stanković, učenica IV razređe, o. š. predala mu je lep buket ruža i izrekla zahvalnost Nj. Vel. Kralja što je na svečanost poslao svog izaslanika. Zatim je povorka na čelu s muzikom pošla k domu. Ulica, kojom je povorka išla, bila je preplavljena s vjetrom, okičena zastavama i zelenilom činila je vrlo svečan utisak. Sve su opštine iz sreza bile zastupane s predstvincima na čelu.

Posebne osvećenja doma izšlo se je na letnje igralište, koje je pred samim domom, gde je izvršeno svečano osvećenje zastave, koju je četa kao najbolja na utakmici okružja Negotin 21. maja t. g. dobila kao poklon gđe Aleksandru Zdravkoviću, trg. iz Negotina.

Osvećenje zastave popratio je govorom načelnik sreza br. Jurkovski u kojem je istaknuto važnost ovoga dana po Sokolstvu. Zatim je prigodnim govorom predao dom upravi čete član gradićevskog odbora br. Stanković Štronj.

Starčina čete br. Borivoje Antić primajući dom obratio se izaslaniku Nj. Vel. Kralja i ostalim izaslanicima s nekoliko reči, pa je pozvao članove čete da zastavom dadu svoj zavet, da će se založiti za dobro dragi nam otadžbine i naroda, a na ponos našeg ljubljenog Kralja. Njegove su reči popravljene burnim ovacijama i poklicima.

Kraljev izaslanik pukovnik g. Ojaci primio je tada zastavu, čestitajući starčini uspeh u imu Nj. Vel. Kralja, koji budnem okom prati napredak našeg naroda. Pojavu izaslanika i njegove reči prisutni su pozdravili takoder burinim ovacijama Nj. Vel. Kralju.

Zatim je darodavac zastave br. Zdravković govorio, rekavši, da se oseća ponosnim što je zastavu, koju je on darovao dobila četa u Salašu, čiji je rad u svakom pogledu počitan.

Izaslanik Ministarstva prosvete br. Tomov Kvintilije, koji je starčina Sokolskog društva Negotin, govorio je u ime g. Ministra prosvete izrazujući svoju radost što u svome društву ima čete, koje pokazuju ovakve lepe rezultate.

Još nije ni završio govor izaslanik g. Ministra prosvete otpočela je kiša, te su se prisutni povukli u prostorije doma gde je govorio u ime brata Moravske banovine g. Nikolija, načelnika banske uprave g. Dunić Milan.

Za vreme službe osvećenja stigao je starčina Sokolske župe br. Dimitrijević Radovan; s njim je došao i župski načelnik br. Burazović Stepan i drugi.

Kako je kiša neprestano lila to su se gosti smestili u prostorijama doma gde im je priredena zakuska. Posle zakuske nastalo je veselje. Sokolska četa izvodila je s svojim članovima proste vežbe. Muška deca vežbala su sa zastavicama, a ženska s venčićima.

Sve svečanosti poslat je telegram Nj. Vel. Kralju i starčini Sokola Kraljevine Jugoslavije Nj. Vis. Prestolonasledniku Petru.

Narodno veselje trajalo je do dan. Gosti sa strane ispraćeni su posle podne od strane Sokola iz celog sreza.

Zupa Novi Sad

SOKOLSKO DRUŠTVO BEOČIN

Na dan 1. junia o. g. ovo Sokolsko društvo održalo je javnu vežbu uz sudjelovanje bratskih sokolskih društava iz St. Futoga i Vrdnika s fanfarom rukarda iz Vrdnika.

P

ostade do svoje smrti. Njegov trogođišnji rad bio je vrlo plodnosan.

Koliko je bio brat Stanojević cijenjen kao Soko vidi se najbolje po tome, što ga je čitavo gradaštvu Bos. Šamca ispratio do groba, kao porodiča svog člana.

Svojim životnim primerom ostaće u svom rodnom kraju nezaboravan kao i u celoj župi Tuzla, u kojoj je bio poznat kao tih, skroman i uzoran radnik. Neka ostane njegovo ime kao svetlo i dragi medu nama!

SOKOLSKO DRUŠTVO LUKAVAC

Sokolsko društvo Lukavac osnovano je u 1924 godini, te je jedno od mlađih društava Sokolske župe Tuzla.

Zahvaljujući razumevanju meštana, te velikoj susretljivosti Jugoslavenske Solvay tvornice d. d. Lukavac, koji daje društву godišnje novčane subvencije, prostorije za vežbalište i čitaonicu, letnje vežbalište i razne ostale pogodnosti, društvo je iz godine u godinu toliko uznapredovalo, da danas broji 190 pripadnika.

U mesecima januaru i februaru održan je društveni prednjački tečaj prema programu naše župe. Tečaj je potpuno uspeo, te su po završetku istoga 4 brata i jedna sestra položili ispit za prednjačke pomoćnike.

Na dan 29 aprila održana je svečana akademija u spomen narodnih velikana Petra Zrinjskog i Krste Franкопana s prigodnim govorom, muzičkim delom, te odabranim vežbama. Akademija je uspela na opšte zadovoljstvo.

Dne 28 maja održana je u Lukavcu javna vežba I okružja (lukavačkog) Sokolske župe Tuzla. Na ovom javnom nastupu učestvovala su sva društva I okružja i to društva: Tuzla, Kreka, Bujinje, Gračanica i Lukavac sa svojim vežbacićima kategorijama i seoskim četama. I pored nevremena poseta je bila dosta dobra. Organizacija ovog javnog nastupa potpuno je zadovoljila.

Tehnički rad u društvu na dostojećoj je visini, jer je racionalno podešen među prednjačke i prednjačke pomoćnike, te usled predanog rada u sokolima pokazuju se dobri rezultati na svima istupima, što naročito pokazuju postignuti rezultati na ovogodišnjem župskom natjecanju, koje su postigli naši takmičari.

Prosvetni rad u društvu podešen je na članove prosvetnog odbora, a sastoji se uglavnom u održavanju govoru pred vrstom, kojih je do sada održano 28 i predavanja za članstvo i gradaštvu, kojih je održano 4 do sada. Na

**Sletske
društvene i športske
ZNAČKE
medalje i plakete
KLINCE
za posvetu zastave dobijete
Jeffino u prvoklasnoj i ukusnoj izradi kod**

GRIESBACH I KNAUS
Zagreb, Ilica br. 15

298-2

svima priredbama svira društveni tamburaški zbor.

Društvo ima svoju zabavnu i stručnu biblioteku, koja ima lep broj čitalaca.

Prema rešenju društvene godišnje skupštine svaki član našega društva mora biti pretplaćen na Sokolski glasnik, a naraštaj i deca dobivaju svoje liste Sokoliči i Našu radost, tako da nemamo niti jednog pismenog pripadnika društva, a da ne dobiva bilo koji sokolski list. Pored toga pretplaćeni smo za našu sokolsku čitaonicu na listove: Sokola na Jadranu, Narodna obrana, Jadranska straža, Nova Evropa i mnoge dnevne listove.

U prosvetnom odboru postoji socijalni otsrek kojemu je zadatak da na sokolskim selima, predavanjima i ostalim priredbama prikupi od braće sitne priloge u korist nezaposlenih članova društva.

Kod dece i naraštaja zavedena je štednja. Svaki štediša dobiva od društva štednu knjižicu u koju lepi markice od 1 ili 5 dinara prema visini uloga. Markice dobiva od svoga vode kategorije posle završene vežbe, a uštednjem novcem nabavlja potrebitne stvari za vežbanje. Ova štednja je do sada pokazala dobre rezultate.

Prema napred navedenom rad je društva na lepoj visini, a sokolski uspesi daju članstvu poleta, da društvo iz dana u dan ide boljem napretku.

na severnoj granici naše države, baš u kraju, gde se je pokusalo i poslani odvratiti narod od Sokola, snažan je dokaz kako je Sokolstvo u Međimurju zahvatilo široke slojeve naroda i kako su oni jaki i budni čuvari naše granice.

SOKOLSKO DRUŠTVO ČAKOVEC

Dana 4 juna t. g. održalo je Sokolsko društvo Čakovec uz sudjelovanje okolišnih društava i četa svoj IV javni nastup na letnjem vežbalištu Drž. učit škole.

U samom početku održao je starešina društva brat dr. Blašić oduljgi govor istaknuvši potrebu ovakvih manjih sletova i javnih vežbi. Pozdravio je civilne i vojne vlasti, starešinstvo bratske Sokolske župe i svu ostalu braću i sestre. Uputio je prvi pozdrav sokolskom starešini Nj. Vis. Kraljeviću Petru i čitatovom Kraljevskom Domu, našto je osvirana narodna himna. Pri kraju se setio naše neoslobodene braće i netom preminulog sokolskog borce brata prof. Vjekoslava Spinčića, kličući Slava!

Nastupile su uz Čakovec još i ove sokolske jedinice: Varaždin (10), Mursko Središće (59), Štrigova (15), Nedelišće (8), Kuršanec (20), Mačkovce (7). Pustakovec (6), Podturen (7), Macinec (5), Zasadbreg (30); ukupan broj svih vežbača bio je 392, koji su izveli proste vežbe za pokrajinski slet u Ljubljani, te vežbe na vratilu i razboju i na konju. Mursko Središće i Zasadbreg nastupio je s muškom decem s posebnim vežbama s puškama. Na koncu je izvedeno od naše sokolske konjice: Voltežovanje naraštajaca. Uz glazbu iz Pustakoveca svirala je i fanfara sokolske konjice iz Čakoveca.

Taj javni nastup je uspeo u tehničkom, moralnom i materijalnom pogledu.

SOKOLSKO DRUŠTVO RASINJA

Na dan 4 juna o. g. priredilo je Sokolovo društvo Rasinja retku narodnu i sokolsku manifestaciju.

Već uoči te priredbe bilo je celo mesto iskićeno slavolucima s natpisima »Živio kralj Aleksandar I«, »Ždralov« i »Živila Jugoslavija«. Sve kuće, pa i one najmanje, bile su okićene evecem i državnim barjacima. U 9 sati na veče održana je povorka Sokola i vatrogasaca s glazbom kroz mesto, kojom prigodom je govorio brat Matija Volf.

Na 4 juna oko 11 sati pre podne dočekani su gosti i Sokoli iz okolice. Izaslanika bana Savske banovine, srpskog načelnika dra Stjepana Legovića, pozdravio je brat Jakob Banek. Kad je povorka stigla u mesto pozdravio je brat Fran Korelić, izaslanike župe, društva Ludbreg, D. Dubrava, Sokolova i Koprivnica, te četu Kuzmince i vatrogasnu društva iz Kuzminca i Rasinja. Vrlo lep govor održao je brat Volt protestiravši energično protiv progona neoslobodene braće i namernovane revizije.

Sa zbra odaslanu su brzjavni pozdravi Nj. Vel. Kralju, Nj. Vis. Prestonasledniku, br. ministru za fizičko vaspitanje naroda i banu Savske banovine br. dr. Peroviću.

Posebno podne održana je javna vežba na kojoj su nastupile sve kategorije prisutnih društava i četa. Vežbe je promatrao brojan narod povladajući dobro izvedenim nastupima.

Tom prigodom spremilo je domaće društvo spomen knjigu saveznom starešini Nj. Vis. Prestonasledniku, drvene korice koje je izradio brat Stjepan Matijević. Na drugoj stranici te knjige je vrlo lepa posveta s potpisima svih mesnih društava i brojnih pojedinaca.

Lep uspeh ove priredbe neka potakne bratsko društvo Rasinja i na daljnji rad.

SOKOLSKA ČETA BARTOLOVAC

11 juna o. g. održala je četa Bartolovac svoju treću javnu vežbu. Pre same vežbe pozdravio je starešina, brat Šagi, narod i goste, a napose izaslanike župe i matičnog društva braću Rubinića, Špoljara, Samca i Bosanac. Nakon govoru predstavnika župe osvirana je, uz klijanje sakupljenih, državna himna.

Sukno, gotove slavnostne kroje po meri izdelane, veliko izbiro telovadnih hlač, majic, čevljev, ter vse ostale sokolske potrebščine nudi Sokolom in Sokolicam po ugodnih cenah

Trgovski dom
Sturmec
TOVARNA PERLA • IN • OBLEK

Celje št. 44

Zahvaljajte brezplačen cenik in vzorce

I ova komemoracija bila je verna slika općeg poštovanja, pijeteta i žalosti za velikim pokojnikom ne samo Krapine nego i okolice.

U urećeno vreme sakupili su se u velikoj dvorani Sokolskog doma predstavnici i činovnici svih krapinskih državnih i samoupravnih ureda, zastupstvo trgovista Krapine in corpore s činovništvom Općinskog poglavarstva, sveukupno učiteljstvo s učenicima svih mesnih škola, Vatrogasno društvo i brojno krapinsko rodoljubno građanstvo.

Nakon otvorenja ovog komemorativnog zbora po starešini Sokolskog društva br. Juliju Wochebu, bank. direktoru, koji se zahvalio za tako brojni odazivi svima ustanovama i licima pod vodstvom sreskog načelnika br. Gojka Muždeke i obrazložio značenje te tužne svečanosti. Za sokolsko društvo i naše trgoviste uzeo je reč član Sokol, društva brat dr. Mirko Crkvenac, koji je pod svoj lekarski nadzor dugi niz godina primao velikog pokojnika. U svom je govoru prikazao pokojnika kao dugogodišnjeg stalnog posetioca Krapine i ljubitelja našeg dobre lepot i romantičnog, no po oskudici posestrinskog kraja sa zavičajem pokojnog prof. Spinčića. Drugi govornik tajnik Sokola brat Ivan Eiler, upravitelj Drž. osnov. škole Lj. Gaja, prikazao je u najimarkantnijim crtama svetu ličnost, buran život i veliki rad na prosvetnom i političkom polju pokojnog br. prof. V. Spinčića akcentirajući napose njegove nezaboravne služe za Sokolstvo i Jugoslovenstvo.

Ova komemoracija, koja je bila spontanova i dostojna manifestacija ljudi, priznanja i hvale velikom nacionalnom radniku i borcu nikad neće biti zaboravljena. — Ona je dala sigurnojamstvo, da će svetog grob u Kastvu ostati i Krapini i Krapinčanima luč, za kojom će ići do ostvarenja sna najboljih sinova naše Nacije, a koji je bio najlepši san i velikog brata Spinčića.

SOKOLSKO DRUŠTVO KLOŠTAR IVANIĆ

Na 3 VI priredilo je naše društvo uspelo zabavu s igrankom.

Prikazivao se pozorišni komad od Frajdrenja »Servus goso Kurtoviću«, koji je izveden od naših mladih dilčanata iznad očekivanja.

Samu priredbu je bila dobro posećena. Zahava je protekla u bratskom raspoloženju. Moralni i materijalni uspeh je vrlo dobar,

SOKOLSKA ČETA REČICA

Dne 4 juna održana je prva javna vežba novo osnovane Sok. čete u Rečici s lepim moralnim i materijalnim uspehom. Program su izveli: matično društvo Križ, br. društvo Ludina i četa Rečica. Vežbi je prisustvovalo mnogo naroda, koji je sa užitkom pratio izvedenje rasporeda. Na koncu nastupa pozdravljena je četa po mat. društva Križ i pročitao brzjavni pozdrav i čestitka bratske župe Zagreb, što je izazvalo radost kod članova i učvrstilo ih u njihovoj veri da rade na dobro Kralja i otadžbine. Iza programa razvila se ugodna zabava. Uspeh čete u ovome kraju, gde sok. misao još nije dovoljno prodrla u narod potaknuće — uvereni smo — i druga sela da i ona stupe u sokolske redove i da tako porade na našoj boljoj budućnosti.

Erika

PISAČI STROJ ZA SVAKOGA!

Tražite sliku i opis!

THE REX & Co.

IJUBLJANA

Gradišće 10 — Telefon 2268

BAŠKA NA OTOKU KRKU

Poznato udobno morsko i klimatičko kupalište za odrasle, djecu i neplivače. Najveća 2 km duga plaža na našem Jadranu. Ugodno sunčanje na pješčanim morskim plažama. Dnevna parobrodarska veza sa Sušakom i ostalim mjestima gornjeg Jadrana. — Električna rasvjeta, vodovod, liječnik, ljekarna itd. Hoteli: Baška, Grandić, Europa, Praha, Velebit, Volarić, Pensioni A. Barbalic, Jadran, Kvarner, Ruža, Tomša, Triglav, Žvonimir, Gostilna F. C. Dujmović, te više privatnih vila i kuća. Informacije na zahtjev šalje besplatno kupalištu povjerenstvo.

Posluje po vsej Jugoslaviji. — Ustanovljena leta 1913.

»JUGOSLAVIJA«

SPLOŠNA ZAVAROVALNA DRUŽBA

Ravnateljstvo za Dravsko banovlino v Ljubljani

SKLEPA: 1. požarna zavarovanja, 2. življenska zavarovanja, 3. nezgodna in jamstvena zavarovanja, 4. zavarovanje proti škodam vased latinskega vloženja, 5. transportna zavarovanja, 6. zavarovanje proti škodam vased razbijanja stekla. — Najveći tu delujeći zavod. — Družba je prevzela od „Gradske vzajemne zavarovalnice“ in ost. zavarovalnih družbi „Penika“ (požarni oddelok) in „Franko-Hongrie“ ves njih kupički obstoje v naši državi. — Najniže tarife. — Takošnja izplašila škod. — Po naredbi ministrstva za vojsko in mornarico nadomeščajo police splošne zavarovalne družbe „Jugoslavije“ ženitvene kavice za častnike.

Telefon 2571 • Pisarna: TYRŠEVA CESTA 15 • Telefon 2571

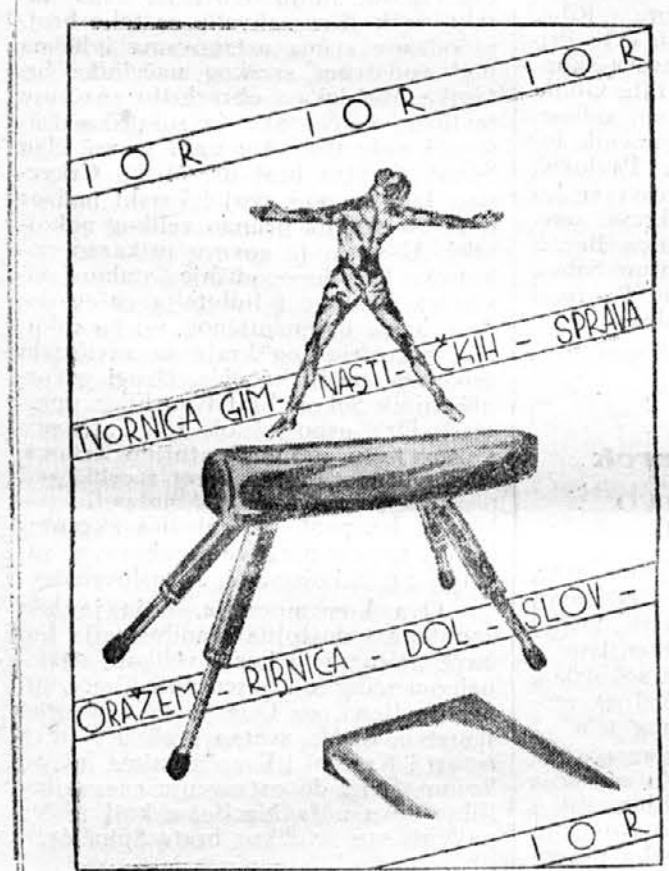
287-2

Znake dobavlja

za sokol. zlete, slavnosti, društva, sportne klube itd. najhitreje in najceneje po lastnih ali pa vposlovnih načrtih slikane ali plastične — tvrdka

VILEM PECINA, Turnov, ČSR

Dobavitelj ČOS v Pragi in JSM v Ljubljani

302-8

Okviri — Slike — Okvirjenje slik

Najnoviji vzorec okvirov! Velika izbira!

Knjigoveznica

izvršuje vso v to stroku spadajoča dela

Solidno delo! • Cene zmerne!

Matko Pogačnik — Ljubljana

KONGRESNI TRG ŠT. 12 288-2

NAŠE TVORNICE

Osječka ljevaonica željeza i tvornica strojeva d. d., Osijek, — „Titan“ d. d., Kamnik i Fabrika peći a. d., Beograd

proizvode ono, što je svakom potrebno:

i seljaku i obrtniku i domaćici i kućevlasniku

Naša je zadaća: jeftino izradjivati i jeftino prodavati i time lukuš od jučer pretvoriti u potrebu. Osvjedočite se sami! Obratite se ili na nas izravno, ili na naša prodajna odjeljenja: Beograd — Ljubljana — Novi Sad — Sarajevo — Skoplje — Split — Zagreb

FABRIKA PEĆI A. D., BEOGRAD, Carigradska ulica 23 — Glasoviti „Triumpf“ štednjaci i peći

OSJEČKA LJEVAONICA ŽELJEZA I TVORNICA STROJAVA D. D., OSIJEK
Poljoprivredni strojevi, svi strojevi za kućanstvo, sanitarni i emajlirani materijal i uređaji, cijevi itd. itd.

„TITAN“ D. D., KAMNIK PRI LJUBLJANI

Okovi, brave i bravice, temper-lijev, fittingi, strojevi za meso, mlinovi za orah

291-1

Sokolice! — Sokoli!

V razvedrilo in okreplilo posečajte

AVTOMATIČNI BUFFET**DAJ-DAM**

LJUBLJANA
Aleksandrovova cesta
(palača Viktorija)

289-2

TELEFON
2308

TRGOVACKA TISKARA
V.G. KRALJETA

SUŠAK
Strossmayerova ulica 5
TELEFON BROJ 3-22
301-4

»Spomen - klinice«
Eksere
za osvečenje sokolske zastave
najbolje i jeftino izrađuje

MIRKO SMAT, graver
Beograd, Terazije 1
298-25

Malinovec

pristen, naraven, s čistim
sladkorjem v kuhan, se
dobi na malo in veliko v

Lekarni dr. G. Piccoli
Ljubljana, Tyrševa 6
nasproti «Nebotičnika»

294-1

KLISARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVAT

299-25

Strand Pension-Restaurant

»KVARNE R«

pruža najprijetniji boravak
U BAŠKI NA KRKU

Prospekti se salju na zahtjev
badava. — Cijelodnevna penzija
uključivo sve takse Din 67—
292-1

ŠIRITE SOKOLSKU
!! ŠTAMPU: !!
„SOKOLSKI GLASNIK“
„SOKO“, „SOKOLIĆ“ i
„NAŠU RADOŠT“

299-25

**Pisemski papir
in kartoni
s sokolskim
grbom!**

Izdali smo več vrst pisemskega
papirja in kartonov s sokolskim
grbom na papirju in na kuverti

Prva zalogu je
uspela izredno
lepo, zato pohi-
tite z naročilom!

Cena mapi (10 papirjev oz. kar-
tonov in 10 kuvert) od Din 8—
do Din 11—

300-25

X
KNJIGARNA
UČITELJSKE TISKARNE

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA 6.
MARIBOR, TYRŠEVA CESTA 44-

Jugočeska

d. d.

Kranj

izdeluje v lastni tkalnici, barvarni in
tiskarni prvovrstno bombažno in svileno
blago

Kupujte domaće izdelke!
Podpirajte domačo delavnost!

306-1

PRVA JUGOSLOVENSKA INDUSTRIJA
ŠPORTSKIH POTREPŠTINA

M. DRUCKER

Zagreb, Ilica 39
Beograd, Pasaž
Akademije Nauka

Vlastiti proizvod lako-atletskih sprava. Lopte za odbojku,
medicinka, košarka, lopte za bacanje itd.

ZAHTJEVATE BESPLATNE CJENIKE!

Bračo, sestre!

Spremajte se pravodobno na slet u Ljubljani i Sušaku in nabavljajte sve
Vaše potrebe za decu, naraštaj in članstvo kod najstarije bratske radnje:

Branko Palčić, dobavitelj Saveza SKJ

ZAGREB, KR. MARIJE UL. 6 • Brz. nasl. TRIKOTAŽA ZAGREB
TELEFON 26-77 • FILIJALA U BEOGRADU, BALKANSKA 24

gde ćete biti na potpuno zadovoljstvo posluženi prema propisu
Saveza SKJ • Zahtevajte cenike i prospekte • Cene umerene

295-26

Mesna hranilnica v Novem mestu

pupilarno varen denarni zavod

Ustanovljen leta 1894.

Pod trajnim državnim nadzorstvom

Sprejema hranilne vloge na hranilne knjižice in tekoči račun

Za hranilne vloge jamči **mestna občina Novo mesto** s vsem svojim
premoženjem in z vso svojo davčno močjo

307-1

Oglašujte

u »Sokolskom glasniku!«

**JUGOSLOVENSKA
SOKOLSKA MATICA****U LJUBLJANI
(NARODNI DOM)****d o b a v l i j a :**

Odela za žensku decu	od Din 40—	do Din 45—
Gačice " " " " "	30—	" 35—
Hlačice za mušku decu	30—	" 35—
Košulje crvene za mušku decu	35—	" 40—
Hlače za muški naraštaj	35—	" 40—
Košulje crvene za muški naraštaj	45—	" 50—
Marame bele za ženski naraštaj sa crvenim trakom	à	8—
Marame crvene za članice	"	8—
Košuljice bele za ženski naraštaj, platnene	"	25—
" " " " " panama	"	35—
" " " " " trikotne	"	50—
Trikotne hlače za članove, pamučne	od Din 70—	do 75—
Majice za članove	20—	" 25—
Cipele za vežbu	30—	" 40—
Pojas lakovani za svečanu odoru la	à	30—
Kape za "svečanu" odoru	"	18—
Znaki za kape	"	4—
" " " " " pojas	"	8—
Štof za "svečanu" odoru la	"	155—
" " " " " IIla	"	125—
" " " " " IIIa	"	105—
Pribor za svečana odela po najnižim cenama		

296-25